

**SOCIALA
INNOVATIONER
SOM KAN
FÖRÄNDRA
SVERIGE**

100 sociala innovationer
– som kan förändra Sverige

© Mötesplats Social Innovation, 2017

Redaktör och skribent:

Erika Augustinsson

Skribenter: Lotta Solding,
Rebecca Allen Lamptey

Projektledning: Erika Augustinsson
och Anna Landeborg

Utgivare: Mötesplats Social Innovation
vid Malmö universitet

Reportagebilder: Apelöga

Design & layout: Kolossal

Tryckeri: Exakta Print

ISBN: 978-91-639-5390-3

Tack till Bjarne Stenquist för din analysförmåga och framsynthet, Fredrik Björk på Malmö universitet för dina perspektiv, Malin Lindberg på Luleå tekniska universitet för ditt driv, Marie-Louise Lövgren för din omvärldsanalys, Tobias Schölin på Region Skåne för ditt regionala perspektiv, Åsa Minoz och Sara Modig för er klokhets och kunskap och slutligen tack till Lena Wetterskog Sjöstedt på Malmö stad och Charlotte Ahlgren Moritz på Malmö universitet för ert stöd, engagemang och förtroende.

Vi vill också rikta vår uppskattning till det nätverk av olika aktörer som arbetar med att främja utvecklingen av ekosystemet för social innovation i Sverige i dag; Arena Social Innovation i Västerbotten, Ashoka Skandinavien, Axfoundation, Business Region Göteborg, Coompanion, CSES, Entreprenörskapsforum, Forum-Idéburna organisationer med social inriktning, GU Ventures, Hjärna Hjärta Cash, Impact Hub, Impact Invest Scandinavia, Inkludera, Leksell Social Ventures, Norrskan, Partnerskapet för sociala innovationer i Örebro, Reach for Change, SE Forum, Social Initiative, Social Innovation för regional utveckling i Jönköping, Social Innovation Skåne, SoPact, Sten K Johnsons Stiftelse, Tillväxtverket, Vinnova... och alla ni andra som hjälpt till att sprida, nominera och ge feedback under processens gång.

»I den här boken ser man vilken bred flora det finns av olika slags organisationer som adresserar samhällsutmaningar. Det visar hur viktigt det är att samhällets stöd och struktur moderniseras för att fånga upp dessa. Att boken sen är snygg och unik i sitt slag är ju bara en stor bonus!«

Robin Teigland, professor i företagsekonomi, med inriktning strategi och digitalisering vid Handelshögskolan i Stockholm

»Visst har vi utmaningar i vår värld. Men detta är en fantastiskt peppande bok som genom sina 100 exempel visar att det finns lösningar. Än fler lösningar än utmaningar. Kreativiteten, drivet, engagemanget som exemplen visar är en riktig energidos i bokform! «

Stefan Krook, VD Kivra och Ordförande Stiftelsen GoodCause och GodEI

»Det är lätt att bli hoppfull när man läser den här boken. Den samlade kraften hos entreprenörerna som lyfts fram är samhällsförändrande. Vi är oerhört stolta att kunna stödja flera av dessa exempel och se hur de växer till att bli morgondagens förebilder.«

Erik Engellau-Nilsson och Anna Ryott, VD och Vice VD, Norrsken Foundation.

Förord

Mötesplats Social Innovation (MSI) vid Malmö universitet är den samlade nationella kunskapsnoden för social innovation och samhällsinnovation. Vi följer aktivt vad som händer inom området, både i Sverige och internationellt och ser till att kunskap och erfarenheter utvecklas, delas och kommer till användning.

Jag tror att en viktig del i arbetet med att främja utvecklingen av fältet i Sverige är att just lyfta fram historier och konkreta exempel på sociala innovationer. Därför tog jag initiativet till att vi på MSI skulle göra en bok med 100 sociala innovationer i Sverige, såväl större bredare samverkanssatsningar som enskilda innovatörer och entreprenörer, för att belysa bredden i och möjligheterna med social innovation.

För oss på MSI har det varit fantastiskt lärorikt att få möjligheten att ta del av så många värdefulla innovationer över hela landet. Under arbetets gång med boken har regionala aktörer inspirerats att lyfta fram sociala innovationer på liknande sätt i sina regioner och vi hoppas att fler ser den möjligheten.

Jag hoppas att dessa exempel kan användas som inspiration och kunskapsbas för alla som på olika sätt vill fortsätta att främja och utveckla sociala innovationer som bidrar till att våra gemensamma funktioner moderniseras i takt med att den tid som vi lever i förändras och förnyas.

Vi önskar er trevlig läsning, nya insikter och mycket inspiration!

Hanna Sigsjö

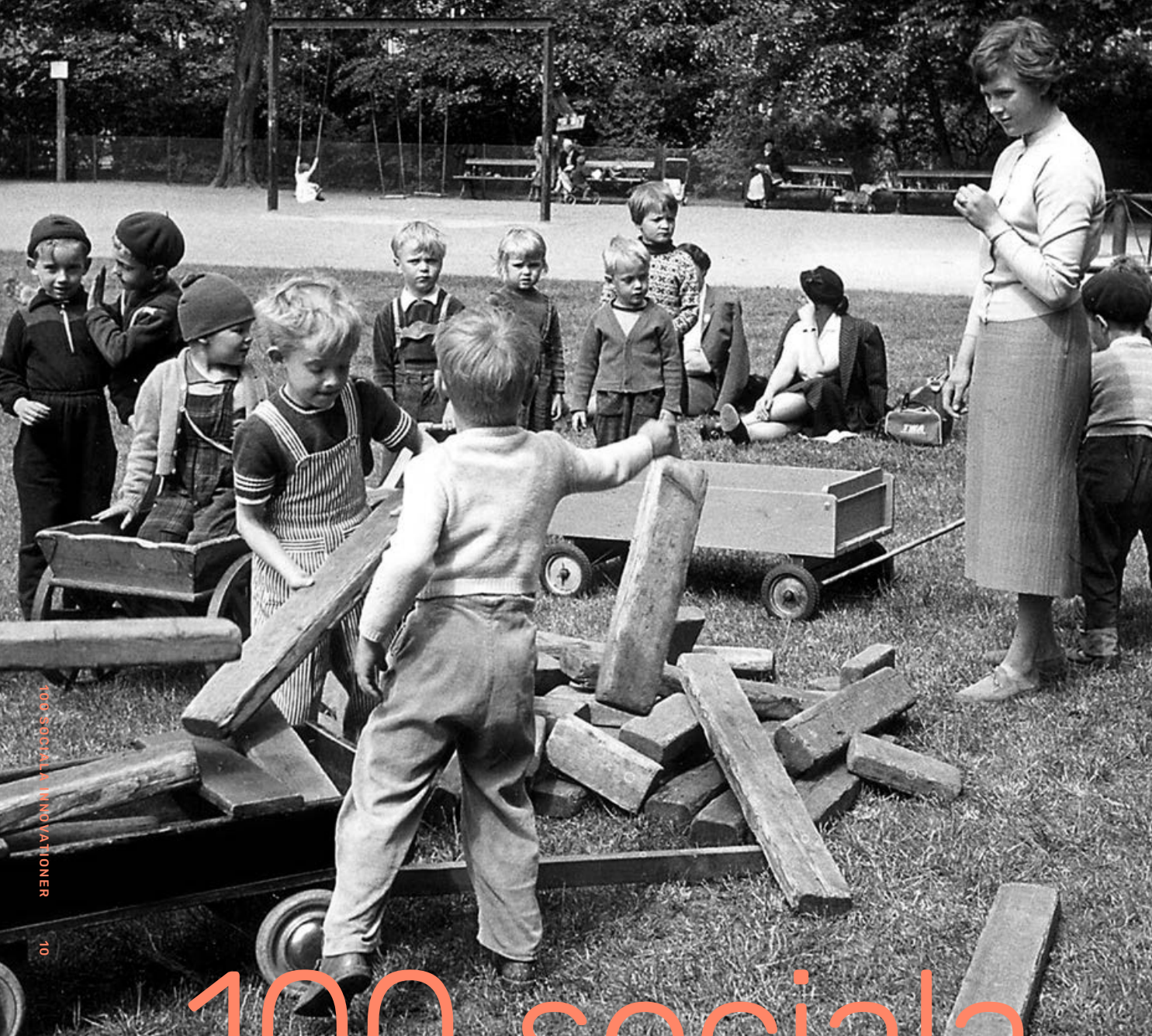
Verksamhetsledare på Mötesplats
Social Innovation vid Malmö
universitet

Innehåll

100 sociala innovationer – som kan förändra Sverige	10
Folkhemmet 2.0.....	14
Vad är 100 sociala innovationer?.....	24
De globala målen	166
Fotografiförteckning	170

100 SOCIALA INNOVATIONER

29K.....	26	Integrera mera.....	70	Qvicket.....	123
Allwin.....	27	Inter Business Index.....	71	Refo.....	124
Angeredsutmaningen.....	28	Invitationsdepartementet.....	72	ResLedaren	124
Aldrig ensam.....	30	IScaféer – Initiativ Samutveckling.....	73	ReTuna.....	125
Ari.farm.....	35	IT-Guide.....	74	Retoy.....	126
Bee Urban.....	36	Just Arrived.....	78	Rude Food.....	127
BlueCall.....	40	Järvasolan.....	79	Rättviseförmedlingen.....	128
Co-Grow.....	41	Karma.....	80	Röstånga Utvecklings AB.....	134
Cykling utan ålder.....	42	Kodcentrum.....	81	Signby.me.....	139
DayCape.....	43	Kompis Sverige.....	82	Simris Alg.....	140
En bra plats.....	44	Kort om Samhället.....	88	Självbildarna.....	141
Ett tak två generationer.....	44	Lagkamrat Norr.....	88	Skjutsgruppen.....	142
Europeiskt teckenspråkcenter (ETC).....	45	Le Mat.....	89	Socialt utfallskontrakt Norrköping... ..	143
Experio Lab.....	46	Macken.....	89	Solvatten.....	144
Familjehemsmöten.....	47	Make Equal.....	90	Sopköket.....	145
Feely.....	48	Malmökommissionen.....	91	Speak UP!.....	145
Fishjoin.....	49	Maskrosbarn.....	92	Språkkraft.....	146
FiskOnline.....	49	Matmissionen.....	94	Stadsbruk.....	147
Foodloopz	50	Mattecentrum.....	100	Svenska med baby.....	149
Framtidens ledare, Stena Fastigheter.....	51	Min Farm.....	100	Swop Shop.....	150
Fritidsbanken.....	53	Missing People	101	Telge Tillväxt	151
Fryshuset.....	53	Mitt Liv.....	102	The good talents.....	151
FundedByMe.....	54	Mobilearn.....	103	Trine.....	152
Förnyelselabbet.....	55	Move by bike.....	104	Tilia.....	153
Gatukraft Lindängen.....	56	Mobile Stories.....	106	Underbara ADHD.....	154
Goda gårdar.....	56	My Dream Now.....	113	Ung Omsorg.....	155
Gro Play.....	57	Myrorna	114	Virkesbörsen.....	156
Handiscover.....	58	Odlingsnätverket Seved.....	116	Volontärbyrån.....	156
Hej Svenska.....	64	Off2off.....	117	Welcome.....	157
Hoteltalangerna.....	65	Our Normal.....	118	Yalla Trappan.....	158
HSB Living Lab.....	66	Pamoja Cleantech.....	119	Yrkesdörren.....	165
Idéburet offentligt partnerskap (IOP).....	67	Parlör för nyanlända energiexperter.....	120		
Idrott utan gränser.....	68	Peppy Pals.....	120		
Innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer.....	69	Plantagon.....	121		
		Pling Transport.....	122		

100 SOCIALA INNOVATIONER

10

100 sociala innovationer

– som kan förändra Sverige.

Många av de tjänster som välfärdsstaten erbjuder oss i dag tar vi för givet. Bibliotek, brandkår, mödravård, a-kassa, förskola, folktandvård. Det är bara några exempel på sociala innovationer som har uppstått ur ett behov, hos individer eller för att utveckla samhället i stort.

Erika Augustinsson

Mötesplats Social Innovation

I dag ser vi det som självklart att det ska finnas bibliotek på vår ort, men det var först vid 1800-talets mitt som ”folkbiblioteken” började ta form och erbjuda vanliga medborgare tillgång till litteratur, kunskap och bildning. I USA var det affärsmannen och filantropen Andrew Carnegie som byggde upp biblioteken. Från 1883 fram till sin död 1919 grundade han 1 689 allmänna bibliotek, nästan hälften av alla de bibliotek som då fanns i USA.

Stadsodlingar, Delningsekonomi, Fair Trade, Wikipedia eller Creative Commons är mer nutida sociala innovationer som de flesta i dag känner till. Dessa sociala innovationer har olika bakgrund och karaktär. De kan ha uppstått som gräsrotsinitiativ, genom nationella politiska beslut, genom nya samarbeten och/eller som svar på stora globala utmaningar.

Men de har tre saker gemensamt; de har krävt hårt arbete, mycket mod och en förmåga att tänka i nya banor.

Sociala innovationer, liksom innovation i stort, uppstår inte av sig själv. All innovation kräver en struktur som fångar upp och växlar upp de bra idéerna, ett stödsystem. Men hur ser ett sådant stöd ut för att skapa sociala innovationer? Och hur ska vi göra för att stötta framväxten av framtidens bibliotek, mödravård och förskola?

Det är några av de frågor vi ställt oss under resans gång med att sammanställa denna bok. Att ta fram en samling exempel på sociala innovationer av i dag är ett steg på vägen.

Utifrån dessa kan vi dra några spännande slutsatser och se möjliga vägar framåt.

Vi kan till exempel se att sociala innovationer med fokus på hälsa: psykisk ohälsa, åldrande och ungas välmående är på stark fram-marsch. Det är för oss ett tydligt tecken i tiden att psykisk ohälsa är en växande utmaning i vårt land, liksom att uppkomsten av dessa sociala innovationer visar på det glapp som finns mellan nya växande behov och en ökad resursbrist inom till exempel offentlig sektor.

Andra områden som många sociala innovationer har fokuserat på är integration, inte minst sedan den stora flyktingvågen 2015. Fokus på demokratiunderskott, liksom bättre utbildning och att arbeta med matsvinn och resursanvändning är också angelägna innovationsteman.

Några av innovationerna har utvecklats och förfinats alla fördelar med att försöka adressera flera stora samhällsutmaningar samtidigt. Det kan vara genom olika smarta matchningsinsatser, till exempel att unga arbetslösa får lära äldre att använda ny teknik eller att man adresserar en miljöutmaning och samtidigt anställer människor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

De flesta av de sociala innovationerna är mindre gräsrotsinitiativ, som för att växa och nå skala har antingen offentlig sektor som stor kund eller partner, eller samverkar med olika företag.

Vi har sagt att de här 100 sociala innovationerna är exempel på initiativ som har potential att förändra Sverige. Trots det har vi tagit med sociala innovationer med fokus på lösningar i utvecklingsländer. Ari.farm, Pamoja Cleantech, Trine och Solvatten är baserade i Sverige men väljer att utveckla lösningar för att förbättra världen och människors liv, inte bara i Sverige utan globalt. Det tycker vi är värt att uppmärksamma.

Några som inte är med i sammanställningen, men som spelar en avgörande roll för framväxten av sociala innovationer i Sverige, är alla de plattformar (intermediärer) som växt fram med syfte att stödja utvecklingen. Några av pionjärerna på det här området är till exempel Reach for Change som med hela Kinnevik-sfärens nätverk och kompetens bakom sig arbetar med att stötta sociala entreprenörer, den globala organisationen Ashoka eller det senaste tillskottet Norrskan House och självklart även vi på Mötesplats Social Innovation vid Malmö universitet.

Vi kan inte göra anspråk på att vår bok är en heltäckande kartläggning av alla svenska sociala innovationer. Vi har utgått från de som nominerats och de som vi på olika sätt har tillgång till genom våra nätverk och våra partners nätverk.

Vi vet att man experimenterar med social innovation till exempel inom offentlig sektors olika förvaltningar, lokalt såväl som nationellt. Att flera företag arbetar med sociala innovationer som är kopplade till deras kärnverksamhet. Det är omöjligt för oss att ha kunskap om och beskriva alla dessa initiativ – men vi vill gärna få information om allt som sker för vårt framtida arbete!

Sist men inte minst så har vi försökt koppla de 100 sociala innovationerna till FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. Vissa aktörer är väldigt tydliga med hur de knyter an till dessa, andra nämner dem inte alls.

»En samhälls-
entreprenör löser
samhällsutmaningar
genom att kombinera
entreprenörskapets
logik med ett
samhällsnyttigt mål«

»Social innovations are new ideas that meet social needs, create social relationships, and form new collaborations. These innovations can be products, services, or models addressing unmet needs more effectively.«

EU-kommissionen

Folkhemmet 2.0

Lars Hulgård

professor i socialt entreprenörskap
vid Roskilde Universitet i Danmark.

Sverige är ett internationellt föregångsland för social innovation. Inget mindre. Både i fråga om megainnovationer som "välfärdsstaten" och i mindre lokala former för socialt entreprenörskap, som i Sverige ofta uppfattas som "samhällsentreprenörskap". Men i likhet med alla andra liberala demokratier i västvärlden står även Sverige inför den svåra uppgiften att hitta en förnuftig och genomtänkt ståndpunkt i förhållande till de tusentals möjligheterna när vi använder förföriska begrepp som social innovation, socialt entreprenörskap och social ekonomi.

Social innovation handlar om förnyelse och nytänkande med ett socialt syfte. Det kan handla om idéer till nya sociala tjänster eller krav på politiska och sociala rättigheter. Men idéer om nya aktiviteter räcker inte för att vara en social innovation. Det viktiga är att innovationerna genomförs i praktiken. Först när idéerna ersätter en etablerad praxis eller tillgodoser hål och behov som inte har tillgodosetts tidigare kan man tala om social innovation.

Man tänker sig ofta att sociala innovationer kommer underifrån, att de initieras av engagerade och indignerade medborgare som inte accepterar att viktiga samhällsproblem förblir olösta. Det är ofta fallet men långtifrån alltid, och stora samhällsomdanande innovationer kommer inte sällan från en kombination av sociala ingenjörer och hängivna politiska aktörer. Den svenska välfärdsmodellen var ett slags mall för det som vi i de andra nordiska länderna brukar kalla för den nordiska välfärdsmodellen. Det är min uppfattning att just denna välfärdsmodell är det viktigaste nordiska bidraget till social innovation globalt sett under 1900-talet. Nu, när många anser att det är en modell som kört fast, är det avgörande att förstå hur

På bild: Alva och Gunnar Myrdal.

social innovation kan bidra till att skapa samhällsstrukturer som kan vidmakthålla och utveckla den omfördelade, inkluderande och även folkbildande målsättning som var så central i folkhemmet. Den nordiska välfärdsmodellen eller folkhemmet var en social innovation som innebar en samhällsförändring på makronivå. Ett välkänt citat av Alva och Gunnar Myrdal beskriver hur välfärdsstaten skulle förändra medborgarnas vardag: "Konsumtionen behöver faktiskt styras i konsumenternas eget intresse. Människor måste vänjas vid att borsta tänderna och äta tomater, innan de kommer att uppskatta det slagets konsumtion och likadant är det med förnuftigt anordnade bostäder" (A. & G. Myrdal, "Kris i befolkningsfrågan", 1934; Hirdman, 1990). Men de sociala mikroinnovationer som makarna Myrdal beskriver skulle bara fungera som hävstång för att skapa ett välfärdssamhälle med förmåga att reglera och omfördela. Makroinnovationen, den nordiska välfärdsmodellen, blev en stor succé sett till statens förmåga att båda intervensera aktivt i medborgarnas vardag och omfördela resurser mellan olika socialgrupper.

»Konsumtionen
behöver faktiskt styras
i konsumenternas eget
intresse. Människor
måste vänjas vid att
borsta tänderna och
äta tomater, innan de
komma att uppskatta
det slagets konsumtion
och likadant är det
med förnuftigt
anordnade bostäder«

A. & G. Myrdal, "Kris i befolkningsfrågan", 1934; Hirdman, 1990

Tron på staten och det offentliga som den centrala motorn bakom samhällsutvecklingen var en avgörande premiss för välfärdsstaten. Men denna tro har försvagats systematiskt i länder som Sverige och Danmark under de senaste decennierna. Detta har gett plats för sociala innovationer och offentliga innovationer på lägre nivå som ett attraktivt verktyg för politiker, konsulter, sociala entreprenörer och andra engagerade samhällsaktörer. Som resultat har målsättningen för samhällsförändring och innovation suddats ut, även om den inte försvunnit helt. Förändring och innovation har blivit målsättningar i sig. De behöver ingen ytterligare motivering, utöver att vara innovativa. Eftersom de är självmotiverande, måste vi bedöma dem kritiskt. Den tyske statsvetaren Adalbert Evers beskrev för några år sedan hur alla organisationer i dag är tvungna att tänka i termer av innovationer. De utsätts för innovationspress. Både från stora offentliga organisationer till små lokala civilsamhällesorganisationer. Alla utsätts för krav på innovation. Civilsamhällesorganisationerna måste ofta förändras i grunden för att få stöd och uppmärksamhet från fonder och andra mäktiga samhällsaktörer.

I en politisk kontext som präglas av oklarhet och brist på riktning är det viktigt att förhålla sig till den grundläggande frågan om varför vi ägnar oss åt social innovation. På så sätt är det kanske även möjligt att smyga in lite riktning i de handlingar som driver innovationerna. Ekonomipristagaren professor Joseph Stiglitz påstod i kölvattnet av finanskrisen, att sociala innovationer är minst lika viktiga som teknologiska innovationer för att skapa ett hållbart samhälle. Han skrev detta med stort engagemang och texten vittnar om att han själv blev överraskad över hur viktigt det är med social innovation i dag: ”problemet med den tillväxt vi har uppnått är att den inte är bärkraftig och att fördelarna av tillväxten bara tillfaller en bråkdel av befolkningen” (Stiglitz, 2011). Därför, tillägger han, har vi behov av sociala innovationer. Senare har den franska ekonomen Thomas Piketty gjort en omfattande dokumentation av att 2000-talet är på god väg att bli den period i mänsklighetens historia som präglas av högst grad av ekonomisk ojämlikhet.

Här står vi! Vi vet att sociala innovationer är viktiga och att samhällets organisationer och institutioner utsätts för stor innovationspress. Men varför? Varför ska man engagera sig i social innovation? På samma sätt som den franske presidenten Macron på den storpolitiska scenen visat att det inte finns någonting som ett oskyldigt handslag, är inte sociala innovationer oskyldiga. De medför konsekvenser för både medborgarna, som ställs inför stora sociala utmaningar, och på längre sikt för det spår som samhället lägger för sin framtida utveckling. Karaktären på det handslag vi ger varandra med social innovation bestämmer i hög grad den riktning vårt samhälle tar. När fonder och offentliga myndigheter följer upp sina donationer med

»Handlar en social innovation om att skapa en ny tjänst, ett nytt lokalt erbjudande eller en mer effektiv produkt med socialt värde? Eller handlar social innovation lika mycket om att göra processen social, det vill säga inkluderande?«

direktiv om att de sociala innovatörerna ska förändra sitt arbete kan det underminera civilsamhällets förmåga till innovation och ”vildhet”. I det sammanhanget utgår handslaget snarare från den privata sektorns tradition med kontrakt än från civilsamhällets tradition med kontakt och reciprocitet. I en tid som präglas av politisk villrådighet kan det vara farligt att underminera civilsamhällets viktigaste resurs: reciprocitet och ömsesidighet. När experter introducerar social innovation börjar de ofta med att påpeka att det råder stor oklarhet om vad social innovation är och hur begreppet ska tolkas. Men detta stämmer inte helt, för vi vet väldigt mycket om vad social innovation innebär. Problemet är således inte att det råder osäkerhet om vad som kännetecknar fenomenet, utan snarare att vi som experter är dåliga på att redogöra för vilka former av sociala innovationer som finns och vilka former vi själva tycker det är relevant att ägna oss åt.

Det är således på tiden att skilja social innovation från andra former av förnyelse och innovation. Många exempel på social innovation är i själva verket serviceinnovation, kommersiell innovation eller offentlig innovation. Dessa olika former av innovation överlappar definitivt varandra, men när vi arbetar med social innovation vill jag föreslå att ”det sociala” blir navet i allt som innovationen kretsar kring. Det kan illustreras med exempel från den svenska historien och med begreppen process samt svag och stark social innovation. Detta kan bidra till att tydliggöra hur de historier vi uppfattar och presenterar som goda exempel på social innovation är relaterade till det vi generellt avser med social innovation. Den viktigaste konfliktlinjen i arbetet med social innovation ligger i sättet man hanterar processdimensionen. Handlar en social innovation om att skapa en ny tjänst, ett nytt lokalt erbjudande eller en mer effektiv produkt med socialt värde? Eller handlar social innovation lika mycket om att göra processen social, det vill säga inkluderande? Första synsättet har fokus på produkten eller resultatet. Innovationen ligger i den nya tjänsten eller den nya rättigheten.

Med det andra synsättet börjar innovationen med den process och de nya relationer som innovatörerna skapar. Brittiska forskare har i detta avseende skilt mellan en svag och stark tradition inom social innovation. Svag social innovation är den nytta som hör ihop med resultatet av innovationen. Om en produkt eller en tjänst med socialt värde blir resultatet har innovationen varit framgångsrik. Stark social innovation hävdar i sin tur att framgångarna först och främst hör ihop med förändrade maktrelationer i kölvattnet av det samarbete och de processer som skapar innovationen.

Den europeiska expertgruppen Bureau of European Policy Advisers (BEPA) understryker nödvändigheten med ett starkt processperspektiv på social innovation i sitt dokument till EU-kommissionens ordförande.

Man menar att sociala innovationer är ”social in both their ends and their means” (BEPÄ, 2010: 44). Andra aktörer har bråttom att distansera sig från den starka processdimensionen. För dessa är ”det sociala” ofta ett hinder för att uppnå kommersiella framgångar. Lösningen ligger här i att förena civilsamhällets kreativa energi med den privata sektorns kommersiella kompetens. I civilsamhällets innersta kärna, bland dess viktigaste representanter och aktörer, har man börjat skriva ned betydelsen av social kompetens till förmån för kommersiell kompetens. Den sociala innovationen verkar här ligga i slutresultatet och inte i processen. Med detta synsätt blir fenomen som deltagande, aktivt medborgarskap och demokratiskt inflytande något som i bästa fall är något man kan experimentera med när man väl har bevisat att man får en kommersiell framgång som kan konkurrera med annan verksamhet på marknaden på lika villkor. Det finns otaliga exempel på denna svaga tillgång på social innovation, i synnerhet i den enorma mängden konsultdrivna rapporter och publikationer från stora fonder och företag som flyter ut från området i strida strömmar.

När en ledare för en stor, gammal civilsamhällesorganisation vill skapa social innovation inom organisationen med orden ”vi ska vara kommersiella vid disken och sociala bakom den”, låter det oskyldigt, men bygger på åtskillnad mellan den kommersiella produkten (resultatet av innovationen) och den sociala processen. Istället vill den aktuella ledaren skapa sociala resultat ”i förening med renodlat ekonomiskt tänkande”, så att man inom tre år kan vara självfinansierande och inte beroende av donationer och offentliga tillskott.

Men den här typen av medicin är som att ge glass, fläksvålar och späck till en hjärtpatient. Vi vet att den kapitalistiska marknaden är mycket skicklig på att skapa överskott och generella ekonomiska framgångar, men samtidigt leder till utstötning, undanträngning och ojämlikhet. Det finns en lockelse för sociala innovatörer och entreprenörer att efterlikna det som de uppfattar som privata företags framgångsrikedom. Men för det första har de sociala innovatörerna ett annat syfte. För det andra har de en annan plats i knutpunkten mellan staten, marknaden och civilsamhället. För det tredje är även stora delar av näringslivet i dag på ett eller annat sätt helt beroende av offentliga subventioner.

Det är inte något fint att bli mer kommersiell. Som social innovatör blir man inte större, starkare och bättre om man klarar sig på marknadens villkor. Ingen kan i längden klara sig på marknadens villkor. Det är den lärdomen som indignerade och hängivna sociala innovatörer bör dra. Det är de för övrigt väl medvetna om eftersom de verkar bland de befolkningsgrupper och inom de områden av samhället som tillväxten, med Stiglitz ord, inte tillfaller.

»När experter introducerar social innovation börjar de ofta med att påpeka att det råder stor oklarhet om vad social innovation är och hur begreppet ska tolkas. Men detta stämmer inte helt, för vi vet väldigt mycket om vad social innovation innebär.«

Sverige som föregångsland för social innovation?

Sverige har historien, styrkan och erfarenheten som krävs för att fortsätta vara ett föregångsland inom social innovation som inte bara bekräftar och stödjer samhällets generella process mot ökad privatisering och kommersialisering. Låt mig ta ett exempel.

Ur ett nordiskt perspektiv var Sverige tidigt med att rida på den spirande socialekonomiska våg som startade i Europa i mitten av nittiotalet. Redan 1997 beslutade den dåvarande regeringen att upprätta en interministeriell arbetsgrupp som skulle författa en rapport om ”Social ekonomi i EU-landet Sverige – tradition och förnyelse i samma begrepp” (Regeringskansliet 1998). Detta blev den första av två interministeriella arbetsgrupper som följde snabbt på varandra och som vittnade om det intresse för social innovation och socialt entreprenörskap i det moderna välfärdssamhället som visades från svenskt håll. Ett av resultaten av dessa arbetsgrupper var en officiell svensk definition av social ekonomi: ”Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännytta eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft” (Regeringskansliet, 2001: 10). Om vi bortser ifrån det faktum att långtifrån alla former av social innovation har företagskaraktär, är den här definitionen även tämligen utmärkt som definition av social innovation. Den framhäver just att ”det sociala” är kärnan som allt annat kretsar kring. Det gör den med orden om att ”samhälleliga ändamål”, ”demokratiska värderingar” och ”allmännytta” är de värden som ska driva sociala innovationer och socialt entreprenörskap. Sådana formuleringar och värden har sannolikt varit under press i kölvattnet av de senaste årens privatisering, men Sverige har inte desto mindre kunskap och en position på både det socialekonomiska området och på den bredare erfarenhetsbasen för social innovation som gör det möjligt att även fortsatt vara föregångsland.

Som dansk aktör inom social innovation och socialt entreprenörskap har det ofta irriterat mig att svenska kollegor så envist klängt fast vid begreppet ”samhällsentreprenör” istället för att använda det mer internationellt klingande ”social entreprenör”. Men kanske är det poängen att man som samhällsentreprenör skapar innovation för samhällets skull. Man skapar social innovation. Ordet håller fast vid det samhälleliga ändamål som de grundläggande aktiviteterna och organisationerna utvecklas omkring, och kanske kan detta visa sig bli första byggstenen för Folkhemmet 2.0.

Lars Hulgård

professor i socialt entreprenörskap
vid Roskilde Universitet i Danmark.

»Sverige har historien, styrkan och erfarenheten som krävs för att fortsätta vara ett föregångsland inom social innovation.«

Ett socialt företag är ett företag där...

...det sociala eller samhälleliga målet är anledningen till den kommersiella verksamheten.

...vinst i huvudsak återinvesteras i syfte att uppnå dessa sociala mål.

...organisationsform eller ägandesystem återspeglar företagets uppdrag med hjälp av demokratiska eller deltagande principer eller med fokus på social rättvisa.

Sociala innovationer finns på flera nivåer i samhället

Som gräsrotsinitiativ som på nya sätt möter sociala behov som inte tillgodoses av marknaden eller den offentliga sektorn.

Som samhälleliga innovationer där gränsen mellan olika samhällssektorer suddats ut och där innovationen riktar sig till hela samhället.

Som systemförändrande sociala innovationer som vill förändra värderingar, kulturer, strategier och politik.

Källa: BEPA: Empowering people, driving change – social innovation in the European Union, övers. MSI

Vad är
100 sociala
innovationer

sociala innovationer?

Det finns ett stort behov av att förklara vad som menas med social innovation och vilken roll social innovation spelar, eller kan spela i vårt samhälle i dag och i framtiden.

Hur kan social innovation hjälpa oss att möta våra stora samhällsutmaningar, hur ser dessa innovationer ut och vad kan man göra för att stödja utvecklingen av fler sociala innovationer?

Genom att lyfta fram historier och konkreta exempel på just sociala innovationer, såväl större bredare samverkansprojekt som enskilda innovatörsprojekt, vill vi belysa bredden i och möjligheterna med social innovation. Och kanske kan vi på så vis hitta, identifiera och lyfta fram de sociala innovationer av i dag som har potential att bli morgondagens stora sociala innovationer.

Initiativet 100 sociala innovationer lanserades våren 2015 då vi startade nomineringsprocessen och efterlyste exempel på sociala innovationer som vi tror kan förändra Sverige i framtiden.

Projektägare och initiativtagare till 100 sociala innovationer är Mötesplats Social Innovation. Partners och referensgrupp i projektet är Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, Coompanion, Impact Hub och Entreprenörskapsforum.

De kriterier utifrån vilka vi gjort urvalet är:

- Vilken samhällsutmaning adresserar innovationen?
- På vilket sätt är initiativet/idén nyskapande?
- Beskriv hur innovationen är genomförbar och har introducerats i samhället/på marknaden.
- Vilken spridning och effekt har eller förväntas innovationen få?

För att säkerställa att vi når ut så brett som möjligt, såväl geografiskt som över sektorer, har vi testat konceptet och idén i olika workshops och med olika referensgrupper.

001

29K

Namnet 29K kommer från att vi i snitt lever runt 29 000 dagar. Ambitionen är att vara en digital plattform som gör personlig utveckling tillgängligt för alla.

Analysen är att vår tids samhällsutmaningar är så komplexa att det inte kommer att räcka med att göra punktinsatser för att lösa exempelvis ekonomisk ojämlikhet, främlingsfientlighet eller global uppvärmning. Det kommer även att krävas att vi utvecklar våra kognitiva, känslomässiga och sociala förmågor, för att vi ska ta hänsyn till andra och fungera i en allt mer komplex omvärld.

29K startades i september 2016 av Stiftelsen Ekskäret, tillsammans med Norrskan Foundation, med en ambition att inom fem år hjälpa fem miljoner människor.

Genom att bjuda in forskare från Karolinska Institutet och Harvard University, praktiker och användare, syftar projektet till att bli en icke-kommersiell open-source-plattform där alla parter både kan använda och bidra med innehåll samt använda data för vidare forskning och användning.

www.29k.org

Erik Fernholm och Niklas Adalberth,
VD och grundare.

002

Allwin

Smarta lösningar för att ta tillvara matsvinn är i fokus för flera sociala innovationer. En av de första som tagit sig an denna samhällsutmaning är Allwin.

De har under flera år levererat matsvinn från olika företag till kyrkor, härbärgen och andra verksamheter som delar ut mat till hemlösa och andra behövande. Det handlar dels om att använda mat som annars slängs, dels att reducera utsläpp av koldioxid samt skapa enkla jobb för människor i utanförskap.

Allwin har nyligen etablerat ett samarbete med Lidl och de arbetar sedan tidigare med ICA, Coop och Samhall. Andra liknande initiativ är bland annat Karma och Sopköket.

Allwin är verksamma i Stockholm, Göteborg och Malmö och levererar dagligen 3 000 kilo mat motsvarande 6 000 måltider i förädlad tillstånd till sociala verksamheter.

Allwin samarbetar med Samhall som gör över 19 000 hämtningar och levererar runt en miljon kilo (1 000 ton) mat varje år. Det motsvarar över två miljoner måltider till utsatta till ett uppskattat inköpsvärde på 20–30 miljoner kr.

Grundaren Simon Eisner har fått en mängd priser för sitt initiativ.

www.allwin.nu

003

Angereds- utmaningen

Angeredsutmaningen är ett initiativ som vill skapa bryggor mellan skola, näringsliv och offentlig sektor.

En majoritet av eleverna på Angeredsgymnasiet har annan språklig bakgrund än svenska och många av dem har kort studietid i Sverige. Det innebär också att de har ett begränsat kontaktnät utanför släkt, stadsdel eller skola och deras framtids- och omvärldssyn är också begränsad och inte alltid så positiv. De har få förebilder i vardagen och de har få eller inga att fråga eller söka inspiration från.

För att ändra på detta utmanades 2013 ett antal socialt engagerade företag att tänka till kring vad de kan göra för att ändra på situationen. I dag är företag och organisationer som Max Hamburgerrestauranger, advokatfirman Vinge, Swedbank, Skanska, Trafikverket med flera med i Angeredsutmaningen. De erbjuder eleverna praktikplatser och sommarjobb, mentorsprojekt, läxhjälp, studiebesök, språkträning, stöd till UF-projekt med mera.

www.angeredsutmaningen.se

»Plötsligt förstod jag att jag hade en möjlighet. Nu hade jag det jag saknat när jag själv mätte sämre. Kanske kunde jag göra något utifrån detta?«

004

Aldrig ensam

Han såg ut att leva ett bra och framgångsrikt liv. Men egentligen var läget ett helt annat. Efter en tid fylld av stress, oro och panikångest attacker försökte Charlie Eriksson ta sitt liv, via alkohol och tabletter. Han ville egentligen inte dö, men i brist på insikt om vad han upplevde försökte han döva sin ångest med droger.

Han sökte, både före och efter försöket, information om psykisk ohälsa på nätet. Dock utan att hitta vad han sökte. I takt med att Charlie började må bättre började han istället att skriva om sina upplevelser. Efter en tid publicerade han valda delar av detta och fick stor respons. Då förstod han att han var något på spåren.

– Jag skrev för att lägga mitt pussel och försöka förstå vad jag upplevt. Jag skrev för min egen skull och för att förklara för min närmaste omgivning vad som hänt. När jag sedan publicerade texterna var det många som reagerade och kunde relatera till det jag skrev om, säger Charlie Eriksson.

Han fortsätter:

– Plötsligt förstod jag att jag hade en möjlighet. Nu hade jag det jag saknat när jag själv mådde sämre. Kanske kunde jag göra något utifrån detta?

»Jag får mycket mail och många kommentarer från människor som är tacksamma för det jag gör. Att det jag skrivit fått dem att våga prata om psykisk ohälsa eller avstå från att begå självmord.«

Ytterligare en tid senare, när Charlie kände sig redo för att söka jobb och börja bygga en ny framtid, insåg han att det var med psykisk ohälsa han ville arbeta. Han hade ingen konkret plan, men han hade ett tydligt driv.

Charlie insåg att han behövde inkomster och tittade runt på andra liknande verksamheters webbsidor för att få tips och inspiration. Han fastnade för idén att sälja pärlade armband.

Sagt och gjort: Charlie hittade pärlor i en butik i Stockholm och började själv pärla armband. Efter ett tag fick han ta hjälp av både bröder och vänner. Till sist blev läget lite ansträngt och sedan 2016 är det ett socialt kooperativ som paketerar pärlor och tråd i ett färdigt kit, som sedan sänds ut till kunderna.

– Kan man köpa möbler och sätta ihop dem själv så kan man väl göra det med armband, tänkte jag. Jag tyckte att idén var genialisk och efter denna förändring ökade försäljningen snabbt. Det frigjorde mycket tid för mig och är i dag min klart största inkomstkälla. Under 2016 sålde jag armband för 2,5 miljoner kronor. Det hade blivit mycket att pärla om jag skulle ha gjort allt det själv, säger Charlie och tillägger:

– På det här viset säkrade jag intäkter och kunde arbeta lite mer avslappnat och fundera över hur jag ville gå vidare. Jag tittade än en gång runt på nätet och Ung Cancer blev lite av en förebild. Vilka är deras framgångar, undrade jag. Jag tittade också igenom deras sociala medier för att se vad som fungerade och inte. Att göra något liknande, fast bättre, blev min plan.

Efter hand hörde människor av sig och bad Charlie hålla föreläsningar. Det blev nästa inkomstkälla.

– Jag visste inte ens att jag kunde hålla föreläsningar, men tänkte att jag väl kunde prova. Det funkade och jag fortsatte! Man behöver inte ha så bråttom och jag har hela tiden tänkt att jag vill kunna växa, men med samma kvalitet.

I dag har Aldrig ensam en hemsida, med en webbshop. Charlie arbetar också flitigt via sin Facebooksida, som har allt mellan en halv och tre miljoner besökare i veckan. Aktiviteterna varierar och Charlie växlar mellan högsta växel och lite lägre tempo.

Några som varit en bra draghjälp är Aldrig ensams ambassadörer. Ett samarbete helt utan ekonomiska avtal.

– Till en början hörde jag av mig till Linus Törnblad, som var en förebild för mig och motiverade mig när jag

skulle publicera min egen historia. Den röda tråden är att alla ambassadörer har egen erfarenhet av psykisk ohälsa; där har vi mötts.

Tillsammans med några av ambassadörerna har Aldrig ensam producerat en film, som fått stor spridning. Via ambassadörernas ”tyngd” och kontaktnät har Charlie kunna sprida sina budskap till en långt större publik än han hade nått ut till annars.

Varför behövs ditt arbete?

– Om vi hade lärt oss mer om psykisk ohälsa hade Aldrig ensam kanske inte funnits. Att få lära sig att psykisk ohälsa finns, antingen i skolan eller via lättillgänglig information på nätet, hade gjort stor skillnad och kanske tagit bort en del av den skam och de tabun som finns. Mer kunskap behövs plus bättre och enklare information när det händer. Fler förebilder att identifiera sig med behövs också.

Vad har du sett för effekter av ditt arbete?

– Jag får mycket mail och många kommentarer från människor som är tacksamma för det jag gör. Att det jag skrivit fått dem att våga prata om psykisk ohälsa eller avstå från att begå självmord. Min verksamhet är ju inte alltid lätt att mäta, men jag tror att jag bidragit till att skapa större öppenhet kring psykisk ohälsa och att det skapats en lite ny syn på psykisk ohälsa bland män.

Vilka har varit dina största utmaningar?

– Den ekonomiska hållbarheten var en utmaning, som jag löste med armbanden. Att hitta rätt partners och ambassadörer har varit en annan utmaning. Det gäller att värdera sina idéer och tankar och fundera över vad som ger just mitt budskap styrka.

Hur fångar du upp idéer?

– Jag tittar mycket på andra. Alla måste inte göra något helt nytt. Se istället på vad som finns och försök göra det bättre. En form av kopiering och eget skapande i kombination. Min grundidé är inte ny, men mitt koncept var nytt när jag startade.

Aldrig ensam är ett informationsprojekt som sprider kunskap och bryter tystnad kring psykisk ohälsa bland unga vuxna. Verksamheten drivs i form av ett aktiebolag och det är Charlie Eriksson som äger och driver företaget.

www.aldrigensam.com

005

Ari.farm

Mohamed Jimale kom till Sverige 2010 från Somalia, där han tillbringat delar av sin uppväxt som nomad. Efter att ha varit i Sverige ett tag ville han göra något för människor i sitt hemland. Idén till Ari.farm föddes.

Ari.farm är ett crowdsourcing-projekt med fokus på boskap, framförallt getter, kycklingar, får och kameler i Östra Afrika.

Vem som helst kan köpa ett djur via Ari.farms app. På så vis stöttar man de lokala boskapsskötarna genom att det skapas en ny marknad för deras boskap och fler arbetstillfällen. Genom appen kan du följa din investering, hur djuren sköts eller om de får barn. I Somalia består cirka 40 procent av landets ekonomi av boskapsskötsel.

www.ari.farm

100 S
ANNNVATIONER
35

006

Bee Urban

Ett äpple. En kopp kaffe. Ett par jeans. Gemensamt för dessa är att de tillkommit genom pollinering av bin. Under tidigt 2000-tal växte kunskapen om den så kallade Colony Collapse Disorder fram, massdöden av bin. Problemet var enkelt men samtidigt komplext – växter blev lidande och färre i antal på grund av brist på pollinatörer. När biologerna Josefina Oddsberg Gustafsson och Karolina Lisslö upptäckte hur stor bi-frågan var bestämde de sig för att starta organisationen Bee Urban.

Bee Urban ville få folk att prata om bin och vilka svårigheter bin utsätts för, samt hur sårbara de är och hur beroende vi människor är av dem. Inledningsvis var tanken att detta skulle vara en förening som skulle spridas genom många lokala föreningar – men det gick för sakta.

– Vi ville att folk skulle prata om detta snabbt och få till förändring snabbt. Vi behöver tillföra pollinatörer. Tama bin är enklast att jobba med, en bikupa är ett bra pedagogiskt verktyg. Då kom vi på att vi kunde ta hjälp av företag, vilket också blev ett sätt att försörja verksamheten. Om företagen kunde ha bikupor på taken i Stockholms innerstad då skulle det snabbt bli en ”snackis”, berättar Josefina Oddsberg Gustafsson.

»Vi lyfte ett allvarligt
problem men visade att
man behöver inte alltid
vara gravallvarlig med
svåra frågor.«

»Rik blir
man inte,
men det
är ju inte
därför
vi gör det.«

Genom att bekosta en bikupa och biskötsel genom Bee Urban förstärker företagen dels pollinering lokalt och dels sitt eget CSR-arbete. Detta, i kombination med utbildning och föreläsningar där Josefina och Karolina belyste problematiken, pratade om varför bina var viktiga, biologisk mångfald och vad som gick att göra åt det, var affärsidén.

2010 registrerades aktieföretaget Bee Urban. 2011 började de sälja in affärsidén och när H&M blev kund 2012 öppnades alla dörrar. Innan dess var det svårt att få genomslagskraft, väldigt få förstod varför bin och bikupor behövdes.

– Säljsamtalen i början var ganska intressanta, det var en utmaning att få trovärdiga kunder under den första perioden. Men sedan kom H&M och det blev ett öppet mål för Bee Urban, säger Josefina.

Media hakade på och Bee Urban fick ytterligare uppmärksamhet genom att massdöden av bin i USA fick stort utrymme i svensk media. Dock blev verksamheten motarbetade av branschen, biodlare runt om i landet ifrågasatte Josefina och Karolina, något de tyckte var tråkigt eftersom det hade gått lättare om det fanns ett utrymme för samarbete.

– Vi låg rätt i tiden och hittade en affärsmodell där vi inte behövde ligga ute med pengar. Kunden betalade i förskott och vi ställde ut kuporna. Dessutom hade vi en rolig affärsidé – två tjejer som var biologer, kuporna var rosa, vi gjorde allt spännande och paketerade allt som en rolig sak. Vi lyfte ett allvarligt problem men visade att man behöver inte alltid vara gravallvarlig med svåra frågor.

De engagerade sig länge ideellt, men upptäckte att det inte höll i längden och började fundera på hur de kunde skapa jobb inom området. Affärsmodellen de tog fram gjorde att Bee Urban inte hade så stora omkostnader och snart kunde Josefina och Karolina ta ut en enkel lön.

– Rik blir man inte, men det är ju inte därför vi gör det. När Bee Urban blev aktiebolag hade vi lättare att få en ingång till näringslivet, däremot blev privatpersoner misstänksamma kring att vi nu var ett företag, berättar Josefina.

I dag har Bee Urban fem heltidsanställda året om och ytterligare 20 personer under högsäsong. De omsätter 7 miljoner om året och växer med 30–40 procent årligen. Tjänsterna har breddats från bikupor till att även anlägga trädgårdar för biologisk mångfald och skapa ytor för människor att både vistas på samt lära sig något av, med fokus på mat för människor, fåglar och insekter samt boplatser för småkryp.

Vad händer härnäst?

– Vi vill fortsätta växa och bli en starkare röst rent lobbymässigt för hållbar stadsutveckling. Vi har inte hunnit vara så aktiva som vi vill på den fronten. Vi behöver fortsätta satsa på trädgårdar och utbildningar samt jobbar med ett innerstadstak som ska bli ett visningsforum för stadsplanerare som vill utvecklas hållbart.

På Garnisonen på Östermalm jobbar Bee Urban med konceptualisering av en trädgårdsmodell på 1000 kvadratmeter för biologisk mångfald där det finns frilansbäddar, biotoptak som de vill att fastighetsbyggare ska anlägga för att ge föda och boplatser åt smådjur och insekter under en längre tid på året.

– Här ska man kunna se exempel på vad vi kan göra på våra innergårdar, hur vi kan främja lokala arter, hur vi kan skörda regnvatten och hur vi kan bevattna på smarta sätt. Planer finns på att ta fram ett växthus på Garnisonen där det går att boka och ha sina möten på taken. Vi vill skapa en innovationsplattform, en mötesplats för andra aktörer inom den här branschen att träffas, säger Josefina.

Honungsbin står för 76% av allt vi äter i Europa. Var tredje matbit vi stoppar i oss har pollinerats av ett honungsbi. Det globala värdet av pollineringen av dessa bin har värderats till sammanlagt 1500 miljarder svenska kronor. Forskning visar att bina lever längre i stadsmiljö än på landet. I Sverige har vi förlorat 25% av våra bin de senaste åren.

www.beeurban.se

007

BlueCall

En ökande psykisk ohälsa är en av våra stora samhällsutmaningar. Det vill BlueCall göra något åt genom att erbjuda terapeutiskt stöd över samtal och chatt.

Till appen har man knutit såväl professionella personer med människovårdande utbildning som volontärer som kan stötta individer i allt från att bara lyssna, sortera bland tankar, få pepp och motivation till att diskutera fram en handlingsplan till förändring.

Initiativtagarna till BlueCall har själva upplevt brist på stöd när de gick igenom svåra perioder i livet och där uppstod idén till tjänsten. Genom att modernisera och digitalisera vägen till hjälp ville man göra samtalsstöd mer tillgängligt.

BlueCall har funnits sedan 2016, de har varit med i Stings acceleratorprogram och 2017 tog de in 1,7 miljoner i nytt riskkapital.

www.bluecallapp.com

Co-Grow

Bor du i lägenhet och drömmer om en egen köks-trädgård? Eller har du kanske en trädgård som du inte riktigt hinner med? Initiativet Co-Grow gör trädgårdsdelning möjlig genom att sammanföra odlingsintresserade med trädgårdsägare.

Idén till att starta Co-Grow fick Rebecka Hagman när hon var föräldraledig och promenerade runt med sin son bland villaträdgårdar; trädgårdar som hon drömde om att få odla mat i. Till en början matchade hon blivande Co-Growers via sin egen hemsida.

Efter att ha vunnit priset för Bästa sociala innovation i The Brewhouse Award 2016, har hon utvecklat en hemsida som underlättar både matchning och spridning av idén över hela Sverige.

Här kan matodlare och trädgårdsägare ta kontakt med varandra på egen hand och sedan signera ett samarbetskontrakt, för att bli Co-Growers.

– Det Co-Growers gör som trädgårdsdelare är att återta köksträdgården som var vanlig förr i tiden. Nu vill vi sprida Co-Grow i hela landet eftersom hemma-odling av mat är socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, säger Rebecka Hagman.

www.co-grow.se

»Hemma-odling av mat är socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart.«

Cykling utan ålder

Cykling utan ålder är ett ideellt projekt där frivilliga cykelpiloter ser till att äldre människor kommer ut på cykelturer i sin stad. Genom upplevelser, gemenskap och lite vind i håret är förhoppningen att förbättra livskvaliteten för seniorerna. Allt sker i samarbete med olika äldreboenden och med anpassade lastcyklar.

Cykelpiloterna upplever staden tillsammans med de äldre: besöker parker, cyklar längs kuster och njuter av utsikter. Idén kommer från den danska cykelkulturen, där ingen oavsett ålder ska gå miste om den frihet som cykling erbjuder.

Rörelsen är i dag internationell och Malmö var den första svenska kommun att ansluta sig. Sedan dess har bland annat även Uppsala, Linköping och Helsingborg följt efter. Sedan starten 2012 finns Cykling utan ålder i 26 länder.

Projektet bygger på generositet och vänlighet. Historieberättande uppmuntras och cyklingen sker i lugnt tempo, allt för att undvika stress och göra spontana infall och upplevelser möjliga.

www.cyklingutanalder.se

010

DayCape

www.daycape.com/sv

Ett av 68 barn i världen beräknas ha autism, vilket är 30 000 barn i Sverige. Utbudet av hjälpmedel för dessa barn är begränsat och detta vill grundaren av DayCape, Anton Håkansson, ändra på.

DayCape är en digital kalenderapp för barn med autism där användaren kan planera dagen i sin egen takt. Med hjälp av bilder och påminnelser ger appen användaren en tydlig överblick över dagen. Appen kan delas och anpassas, inte bara för att göra den lättare att använda, utan också för att de som är delaktiga, som föräldrar och lärare, lättare ska kunna planera schemat.

DayCape startade 2014 och haft en plats på CSES (Center för Socialt Entreprenörskap Stockholm) och på Reach for Change inkubator.

Antons mål är att barn och unga i Sverige med mild eller måttlig autism ska kunna uppnå samma känsla av självförtroende och inkludering som barn utan autism och till och med få autism att kännas som en superkraft!

011

En bra plats

– Som anhörig hade jag behövt få stöd redan i samband med att pappa fick sin diagnos. Jag hade behövt ha någon att vända mig till för att få information om sjukdomen och bemötande. Periodvis upplevde jag ett starkt behov av att dela mina känslor med andra som upplevde något liknande, säger Maria Cavalli, en av grundarna till det digitala anhörigstödet En bra plats.

En bra plats har funnits sedan år 2009 och köps in som en e-tjänst av kommuner och landsting/region som vill erbjuda anhöriga digital information, rådgivning samt en plattform för erfarenhetsutbyte med andra anhöriga. Tjänsten är tillgängligt i ett 30-tal kommuner över sju regioner och är öppet för anhöriga där närstående har exempelvis demenssjukdom, cancer, kroniska sjukdomar, psykisk ohälsa eller ett missbruk. Intresset av att dela med sig av råd, tips och stöttande ord till andra i liknande situation är stort.

www.enbraplats.se

012

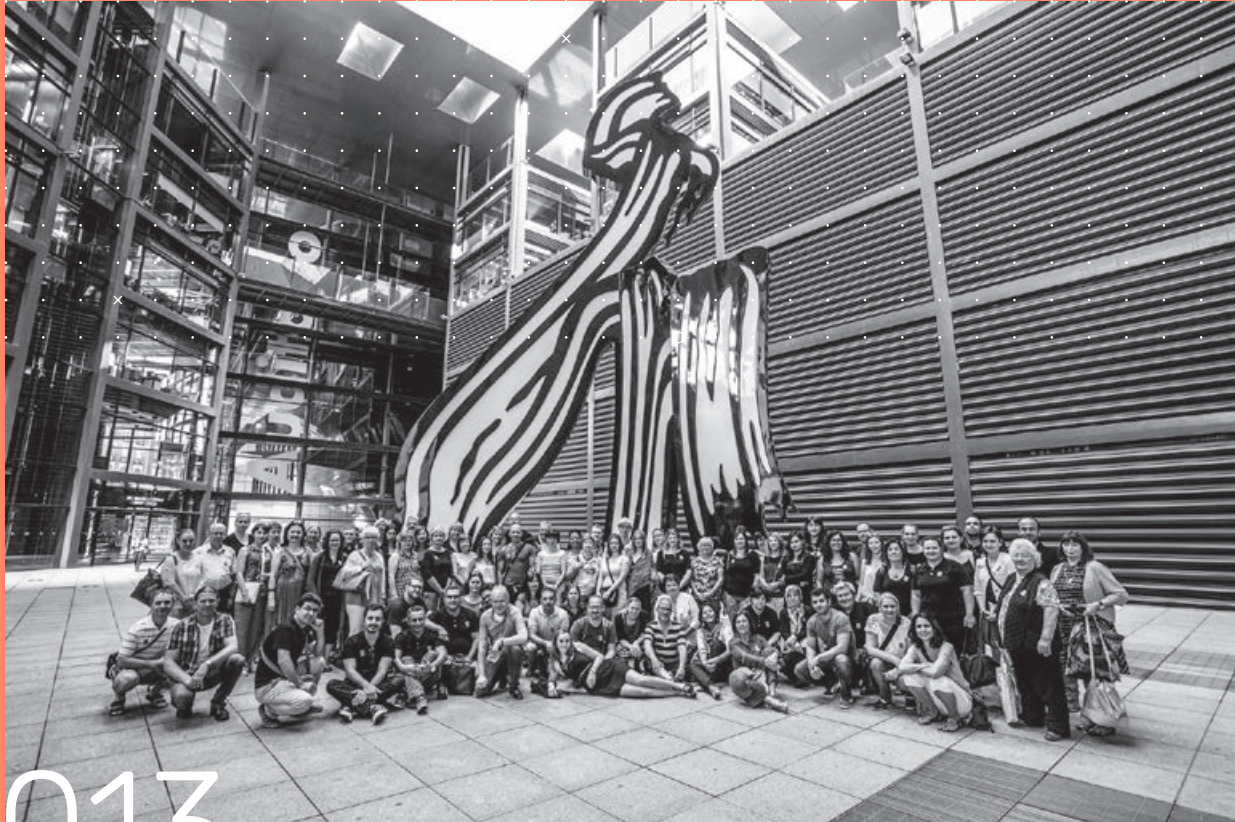
Ett tak två generationer

Är du student och har svårt att hitta bostad? Eller är du senior och känner att ditt boende är för stort och att hyran är en onödigt tung utgift? Då kan kanske initiativet Ett tak två generationer vara en lösning för dig.

Via den här satsningen skapar studenter och seniorer tillsammans ett tryggt och hållbart boende, där de tar tillvara på ytor i befintliga bostäder. I bästa fall minskas även känslan av ensamhet och en ibland tuff ekonomi, för båda parter.

Tjänsten bygger på matchning, förtroende och tillit. Uthyraren och den innveboende gör en gemensam överenskommelse och blir därmed medlemmar i den kooperativa föreningen Ett tak två generationer. Medlemskapet innebär att alla parter kan vara med och utveckla tjänstens innehåll och framtida utveckling.

www.ettaktvåggenerationer.se

013

Europeiskt teckenspråk- center (ETC)

www.signlanguage.eu/sv/

www.spreadthesign.com

ETC är en ideell förening som vill förenkla kommunikation mellan döva och hörande och har funnits sedan 2006. Huvudkontoret finns i Örebro.

De finns i över 25 länder och har som mål att öka tillgänglighet för teckenspråk över hela världen. Det gör de genom sitt verktyg Spread The Sign, som är som ett sorts lexikon som översätter de olika teckenspråk som finns runt om i världen.

I verktyget, som är gratis, finns till dags dato över 320 000 tecken. Genom att välja ett språk och skriva in ett ord, så visas en video med just det ordet på teckenspråk. Dessa videos spelas in i samarbete med ett stort globalt nätverk.

Initiativet har fått stöd från EU-kommissionens Leonardo da Vinci-program.

014

Experio Lab

Experio Lab arbetar patientfokuserat genom att ta en aktiv och utforskande roll i hälso- och sjukvårdens pågående omvandling. Hela tiden med design som arbetsverktyg och förhållningssätt samt genom att involvera patienter.

Verksamheten startade i Landstinget i Värmland, där de i dag är ett permanent designlabb. Experio Lab finns i ytterligare fyra landsting och förhoppningen är att rörelsen ska fortsätta spridas.

– Vi vill ge utrymme för reflektion, lärande och experimenterande, där vi tillsammans med personal, patienter och närstående utformar framtidens vårdtjänster. Finessen är att vi inte arbetar åt sjukvården, utan är en del av verksamheten samtidigt som vi delar kunskap, erfarenheter och resurser med labb i andra landsting, säger Louisa Szücs Johansson, tjänstedesigner på Experio Lab.

Genom att förse vårdpersonalen med designverktyg ska patienterna enklare och mer kontinuerligt kunna involveras i utvecklingen av vården. Genom att kombinera patienternas upplevelser med personalens erfarenheter experimenterar Experio Lab fram nya sätt att utforma vårdens tjänster.

www.experiolab.se

015

Familjehems- möten

www.familjehemsmoten.se

Det finns över 35 000 barn i Sverige som är i samhällets familjehemsvård. Barnen känner ensamhet och riskerar ett långt utanförskap. De är den mest utsatta barngruppen i Sverige och samhället har inte har medel att möta upp behoven. I korthet är detta formuleringen av den samhällsutmaning Familjehemsmöten antar.

Familjehemsmöten är Sveriges första ungdomsdomsorganisation för alla barn, ungdomar och unga vuxna som inte kan bo hemma. Lokala föreningar (eller startups) drivs ideellt och ansluts till Familjehemsmöten Sverige. Det finns tio föreningar och 34 startups över hela Sverige, med störst aktivitet på små orter.

Familjehemsmöten har fått stöd från såväl Reach for Change som CSES. Inom ramen för verksamheten arrangeras bland annat events, läger och möten med personliga förebilder.

Petra och Peter Klawatsch grundade Familjehemsmöten 2010 då de var djupt oroad för de placerade barnen, och de såg behovet av en förändrad vård till barn, ungdomar och unga vuxna för att inkluderas i vårt samhälle.

Feely

Allt började när två av Feely-grundarna under en period kände sig olyckliga och nedstämda och började söka information för att må bättre.

– Vi upptäckte att det fanns mycket forskning och hjälpmedel för att bli gladare, men att informationen inte var paketerad och tillgänglig på ett smart sätt, säger Philip Axelsson, VD och medgrundare till Feely.

I samarbete med Filip Fors, en av landets främsta forskare inom lycka och välbefinnande och aktiv vid Umeå Universitet, har de utvecklat mobilappen. Genom att kombinera kunskap med praktiska övningar hjälper Feely dig att förstå, öva, utvärdera och förbättra din hälsa.

Feelys app, som lanserades 2014, är numera en godkänd friskvårdsförmån. Den uppmanar användarna att varje dag svara på frågor om hur glada, avslappnade, engagerade och uttråkade de känner sig, som ett sätt att göra människor uppmärksamma på hur de upplever sitt liv. Appen rekommenderar också användarna att göra olika övningar och aktiviteter, exempelvis att gå en promenad i skogen.

www.feely.se

»Vi upptäckte att det fanns mycket forskning och hjälpmedel för att bli gladare, men att informationen inte var paketerad och tillgänglig på ett smart sätt.«

016

018

017

Fishjoin

Ett intresse för fiske, miljö och naturvård är bakgrunden till tjänsten Fishjoin, som skapats av tre studenter vid Luleå tekniska högskola. De kallar det ett Airbnb för fiskeintresserade, en tjänst där man kan söka efter andra fiskeintresserade, oavsett var man befinner sig i världen.

Tjänsten finns i beta-version och målet är att främja ett hållbart sportfiske genom att man via tjänsten enklare kan ta tillvara på lokal kunskap och expertis.

www.fishjoin.se

FiskOnline

”Kortast väg från hav till tallrik”. Det är mottot för grundarna av FiskOnline, ett blekingeföretag som vill skapa bättre förutsättning för det småskaliga fisket. Företaget lanserades 2014 och menar att fiske är schyst när det bedrivs lokalt och hållbart, med minimal påverkan på ekosystem i hav och miljö.

Genom att ansluta sig till tjänsten får kunden ett sms när lokala småskaliga fiskare har nyfångad fisk på väg i land. Yrkesfiskare liksom lokala restauranger, butiker och privatpersoner kan ansluta sig och får då en certifiering som visar att de väljer ett mer hållbart alternativ.

Förutom att skona hav och miljö genom att arbeta mot industrifiske och långa transporter av fisk, är deras långsiktiga ambition att verka för sysselsättning i kustbygder och att yngre generationer intresserar sig för och kan livnära sig på yrket.

www.fiskonline.se

019

Foodloopz

www.foodloopz.se

I Sverige slänger vi ungefär 1,3 miljoner ton matavfall varje år. Men det finns i dag flera initiativ som arbetar med att minska svinnet. Ett av dem är Stockholmsbaserade Foodloopz, som har beskrivits som ett sorts Blocket för överbliven mat.

Kärnverksamheten går ut på att hjälpa företag att snabbt hitta nya affärskontakter vid varje tillfälle då bra mat riskerar att bli matsvinn. Det gör man genom att erbjuda företag att annonsera ut sitt överskott via Foodloopz, till försäljning eller donation.

Det kan vara partier med restpallar, varor med kort datum kvar, trasiga förpackningar eller till exempel frukt och grönt som inte möter kvalitetskraven för etablerade kanaler.

Framtidens ledare, Stena Fastigheter

Hur kan ett fastighetsbolag jobba med social delaktighet för unga? Den frågan ställde sig Stena Fastigheter. Resultatet blev ett flertal olika initiativ, däribland ledarutvecklingsprogrammet Framtidens ledare som riktar sig till unga, 17–29 år, som bor i Stenas områden i Malmö och Lund. Programmet är gratis.

I korthet bygger programmet på en beprövad metodik där man med hjälp av utbildning, coaching och feedback får hjälp att sätta mål och nå dem. Genom ökad självkännet, ett bättre självförtroende och att bättre utnyttja sin kapacitet hoppas man utveckla bra framtida ledaregenskaper hos deltagarna. Detta är också ett sätt för Stena att bidra till en bättre mångfald bland framtida chefer.

Under 2015 och 2016 har Stena Fastigheter fått Fastigos och Fastighetsnyttis årliga pris Framtidsindex för sitt arbete med unga. 2015 utsågs de av Fastighetstidningen och Fastighetsägarna till Årets fastighetsbolag för deras arbete med social hållbarhet.

www.stenafastigheter.se/om-stena-fastigheter/nyhetsarkiv/Sidor/nyhet.aspx?NewsId=467

020

Under 2015 och 2016 har Stena Fastigheter fått Fastigos och Fastighetsnyttis årliga pris Framtidsindex för sitt arbete med unga.

Fritidsbanken

Fritidsbanken fungerar som ett bibliotek, fastän du lånar sport- och fritidsprylar istället för böcker. Under 14 dagar kan du utan kostnad låna skidor, skridskor, flytvästar, golfklubbor och mycket mer. Allt startade i Deje i Forshaga och finns nu i knappt 40 kommuner och snart förhoppningsvis i fler.

Idén till Fritidsbanken kommer från diakonen Carina Haak, som startade den första Fritidsbanken tillsammans med Forshaga kommun, Forshaga-Munkfors församling och projektet Ett Öppnare Värmland. Dagtid drivs verksamheten av personer som arbets-tränar, på kvällstid av ideella krafter. Då som nu.

Visionen är en Fritidsbank per kommun, för att kunna bidra till att ge så många människors som möjligt tillgång till en aktiv fritid genom rörelse, motion och bättre hälsa.

Fritidsbankerna ser lite olika ut från kommun till kommun. Det är ofta ett antal parter som går ihop för att driva verksamheten, som lokala idrottsföreningar, kommuner, Svenska Kyrkan och andra organisationer. Något som gäller benhårt i samtliga fall är att: Alla får låna, allt är gratis och ett stort fokus på miljö.

De flesta sakerna som lånas ut är skänkta.

www.fritidsbanken.se

022

Fryshuset

Fryshuset är en ideell organisation som startades i Stockholm hösten 1984 i ett stort fryslager i Norra Hammarbyhamnen, därav namnet. Sedan dess har de visat sig vara en av Sveriges främsta sociala innovatörer, med ett 50-tal olika initiativ med och för unga. De driver skolor och folkhögskolor, familjehem, teater, stöd till ensamstående, basketklubbar och skatepark med mera.

De finns i dag med egna mötesplatser i Hammarby Sjästad, Göteborg, Malmö, Nybro, Husby, Skärholmen och i Danmark och är representerade över hela Sverige via Fryshusandan, ett nätverk av ungdomsorganisationer. Ett av de senare initiativen är att skapa Institutet för sociala effekter, där man tittar på effektiva metoder för att mäta och utvärdera sociala innovationer och socialt entreprenörskap.

fryshuset.se

023

FundedByMe

En av de första i Sverige att se möjligheterna med crowdfunding var Daniel Daboczy, som grundade FundedByMe 2011.

Drivkraften var att genom crowdfunding öka möjligheten för mindre företag att få tillgång till finansiering och på så vis utmana den traditionella finanssektorn.

I dag är FundedByMe Nordens största crowdfunding-portal. De erbjuder finansieringsstöd genom equity crowdfunding, där den som investerar får en del av företaget och möjligheten att vara mer engagerad i företagets verksamhet.

Sedan start har bolaget hjälpt mer än 463 bolag och ett flertal projekt från mer än 25 olika länder. Totalt har man samlat in över 350 miljoner svenska kronor.

Bolaget har mer än 84 000 registrerade investerarmedlemmar från över 197 länder. FundedByMe har huvudkontor i Stockholm och samägda partnerbolag i Finland, Singapore och Malaysia.

www.fundedbyme.com/sv/

**Sedan start har
bolaget hjälpt mer
än 463 bolag och ett
flertal projekt från
mer än 25 olika länder.
Totalt har man samlat
in över 350 miljoner
svenska kronor.**

024

Förnyelselabbet

Förnyelselabbet är en sektorsövergripande nationell innovationsplattform för komplexa samhällsutmaningar. Genom att använda sig av designmetodens principer vill de utveckla bättre sätt att ta sig an dagens komplexa utmaningar.

Lab-miljöer för samhällsutveckling har lånat sin arbetsmetod från klassiska laboratorier – där man testar olika angreppssätt, dokumenterar och ser vad som funkar, gör om, misslyckas, testar igen, om och om igen. Det här prövande arbetssättet har också visat sig vara en bra metod för att jobba med komplexa samhällsutmaningar.

Förnyelselabbets första utmaning är att, i samarbete med Socialdepartementet, hitta nya vägar att förbättra livet och vardagen för nyanlända barn och unga.

Förnyelselabbet följer en designprocess som börjar med ett öppet utforskande för att fånga insikter om användarna. När man förstår insikterna utvecklas de till idéer som visualiseras i form av prototyper – ett visuellt underlag eller en modell som sedan testas mot användarna. Feedback från användarna leder vanligtvis till ett förbättringsarbete och anpassning i flera omgångar, tills resultatet är tillfredsställande nog att förverkligas och skalas upp.

Bakom Förnyelselabbet står Sveriges Kommuner och Landsting och SVID, Stiftelsen svensk industridesign.

www.fornyelselabbet.se

025

Gatukraft Lindängen

Lindängen ligger i södra Malmö och består till största delen av flerfamiljshus byggda under miljonprogrammet. Området präglas av hög arbetslöshet, segregering, otrygghet och ett allmänt utanförskap.

Men i Lindängen finns också vilja, kraft och visioner att ändra på situationen. Gatukraft Lindängen är ett boendenätverk som uppstått ur en gemensam frustration över hur området är, men också hur det beskrivs i media och offentligt.

Alla i nätverket bor i Lindängen, de flesta är uppväxta där, har barn i skolan eller jobbar i området. Nätverket vill öka gemenskapen och därmed också tryggheten i området och verka för en fysisk och social upprustning.

Nätverkets initiativtagare, Caroline Tandefeldt, har med sin kraft och entusiasm visat hur man kan arbeta på nya sätt med social hållbarhet i ett miljonprogramsområde.

www.instagram.com/gatukraft_lindangen/

026

Goda gårdar

Goda Gårdar i Vetlanda är en ekonomisk förening som i första hand vänder sig till EU-migranter, nya svenskar och andra behövande, för att erbjuda ett arbete genom föreningens hjälp till självhjälpssatsningar.

Goda Gårdar erbjuder EU-migranter sysselsättning istället för att de ska tigga på gatorna. De kan välja mellan hushållsnära tjänster som trädgårdsarbete eller städning. Goda Gårdar anställer migranterna, som sedan gör allt från att klippa och trimma gräs, klippa häckar och rensa rabatter till att städa golv, toaletter, damma och putsa fönster.

Idén föddes 2014 när invånarna i Vetlanda arrangerade en picknick med stadens EU-migranter, för att ge pengar till dem som behövde. Under de drygt tre timmarna skapades goda relationer och en vilja att göra mer för migranterna utvecklades.

www.godagardar.com

Gro Play

2012 startade civilingenjören Patricia Richter sitt företag Gro Play. Affärsidén var att tillverka spel och pussel (som digitala appar och i trä), med ett pedagogiskt miljötänk och som kan inspirera såväl vuxna som barn att agera mer miljövänligt.

Sedan dess har Gro Play fått en mängd priser och stor uppmärksamhet för sitt arbete, både på hemmaplan och internationellt. De har varit med i Reach for Change inkubator och i Sting.

Gro Play har bland annat samarbetat med Håll Sverige rent och nått ut med sina produkter till över 10 000 skolor i Sverige.

www.groplay.com

027

Kristian Lundquist från Gro Play.

Handiscover

På grund av en muskelsjukdom är Sebastien Archambeauds son beroende av rullstol. Detta hindrar dock inte familjen från att vilja resa på semester runt om i världen ett par gånger om året. Familjen upptäckte dock tidigt en svårighet i att hitta semesterboende som fungerade för deras behov av tillgänglighet och privatliv.

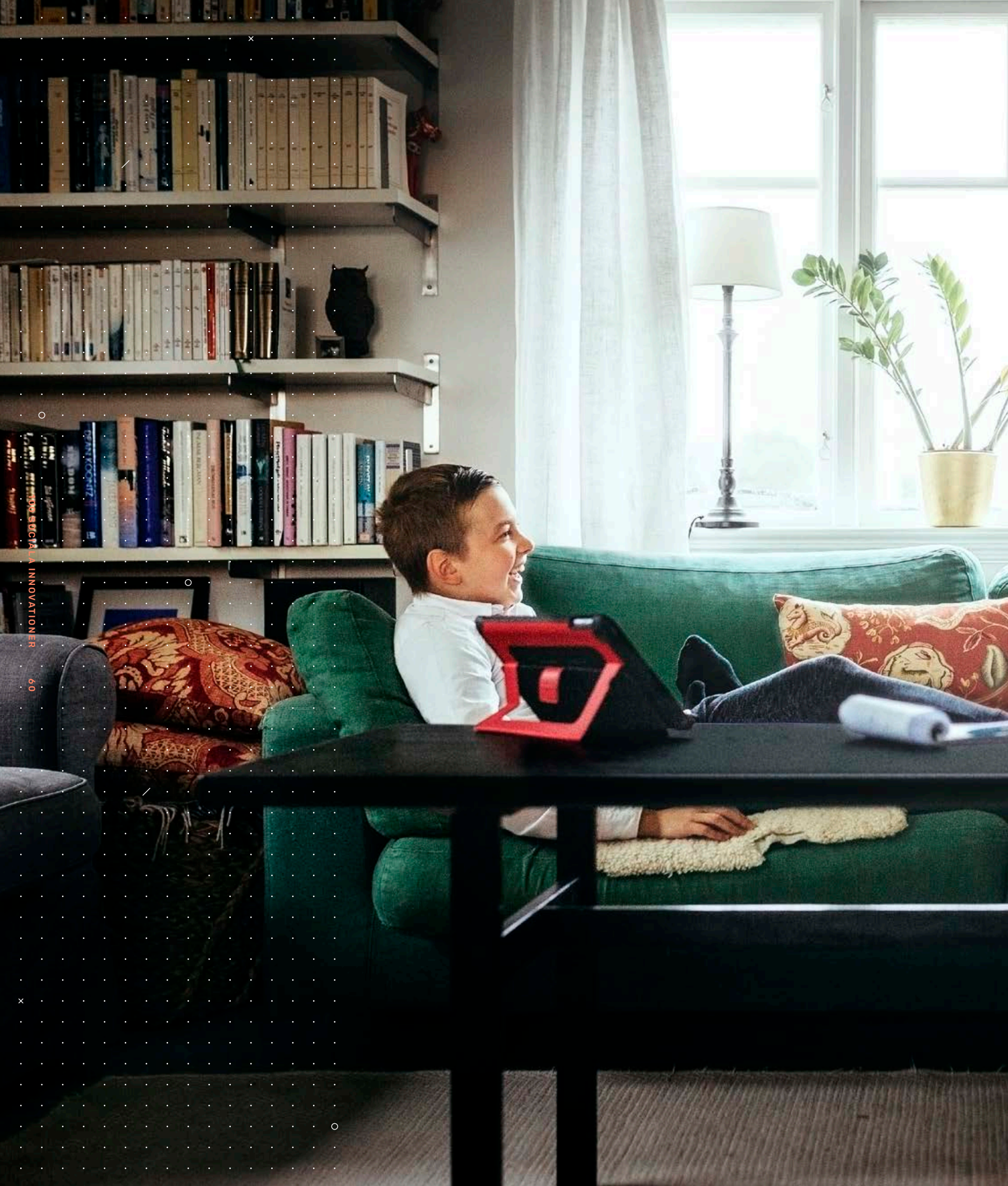
– Vi upptäckte dessutom att vi inte var ensamma om detta. Visst, det finns boende och det finns viss lagstiftning, men fungerande boenden för rörelsehindrade är svåra att hitta, berättar Sebastien.

Enligt honom fanns det inget bra klassificeringssystem, de stora traditionella resesiterna erbjöd inga alternativ med certifiering för rullstol och familjen spenderade mycket tid på att googla runt, ställa frågor och hitta information. Det blev helt enkelt väldigt tidskrävande.

Då växte en idé fram om att skapa världens första site som erbjuder boende för personer med olika typer av funktionshinder. Som inte nödvändigtvis vill bo på charter eller dyra hotell, utan som vill resa på ett modernt och fritt sätt – genom att själva hitta billiga flygbiljetter och eget boende som funkar oavsett funktionshinder.

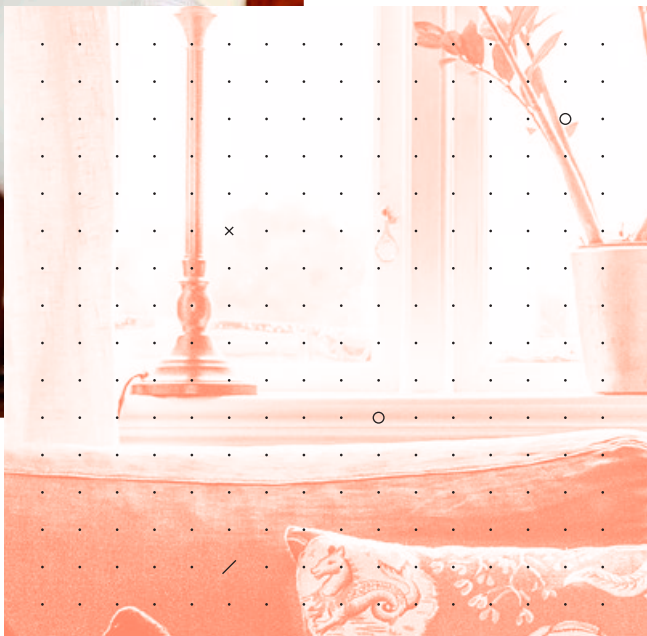
– När vi bodde på hotell stirrade andra gäster varje morgon vid frukosten på min son som sitter i rullstol. Vi kände att vi ville ha ett eget hem under semestern där vi kunde få ett privatliv och slippa andras blickar. Ett bra boende där vi inte var beroende av en resebyrå som arrangerar allt i stor grupp, förklarar Sebastien.

Han startade ett aktiebolag 2015 och grundade Handiscover. Företaget vill inte förväxlas med en traditionell resebyrå, utan fungerar som en online-tjänst där det går att boka semesterboende för människor med olika funktionshinder eller andra särskilda behov utöver de tjänster som traditionella resebyråer erbjuder.

»Vi kände att vi ville ha ett eget hem under semestern där vi kunde få ett privatliv och slippa andras blickar. Ett bra boende där vi inte var beroende av en resebyrå som arrangerar allt i stor grupp.«

Under ett halvår arbetade Sebastien enbart med att hitta värdar till siten och sedan ett och ett halvt år tillbaka har Handiscover fungerat som en aktiv, öppen sida för resenärer att göra bokningar bland över 8 000 boenden i ett 50-tal länder. Grunden hos Handiscover är ett klassificeringssystem som består av olika ikoner, där resenären bland annat väljer vart de vill åka och vilken grad av rörlighet de har. Handiscover har i dagsläget omkring 3000 medlemmar på sidan, som består av både resenärer och värdar.

– Vi har en mix av privata och professionella boenden. Typiskt för Handiscover är små hotell och B&B. Det finns också rent privata boenden, men de är få än så länge, berättar Sebastien.

Vilka har varit era största utmaningar?

– Det har varit svårt att få in pengar. Vi ligger inte på plus ännu och är beroende av olika finansieringsmetoder för att ta oss vidare. För vår del har vi haft tre investeringsväндor, inledningsvis genom Crowdcube, en crowdfunding-plattform, samt nära och kära och en affärsängel som satsade på oss. Sedan via lån från Almi samt investeringar från Almi Invest och, i den senaste investeringsrundan, från bland annat Familjen Kamprads investmentbolag Entreprenörinvest Sverige.

Det gäller att bygga upp ett eget nätverk genom att mingla och nätverka på alla möjliga forum, träffar och konferenser. Här upplever vi att det ändå finns en ganska bra infrastruktur för att möta olika typer av investerare.

Vad upplever ni skulle kunna förbättras för samhälls-entreprenörer i Sverige?

– Mer pengar från staten som investeringsstöd och finansieringshjälp. Detta är det största hindret i företagandet, att få ihop de första miljonerna för att bygga upp en idé. Det är svårt att hitta individer/affärsänglar som går in med två-tre miljoner i taget.

Vart är Handiscover om några år?

– I dagsläget har vi 10 personer i arbete men ingen är formellt anställd, detta hoppas vi kunna ändra på. Planen är att utvidga och skala upp i Storbritannien initialt, öppna upp i ett par andra EU länder, därefter är vi redo att öppna upp för världen.

Handiscover är som ett Airbnb för rörelsehindrade. De erbjuder resande privatpersoner och företag boende som är anpassade för målgruppen. Företaget erbjuder tre olika nivåer av tillgänglighet. Genom ett antal frågor och svar matchas den resande med ett boende som är anpassat efter personens behov.

www.handiscover.com

029

Hej Svenska

Hej Svenska är ett interaktivt stöd för språkinlärning, skapat av Gisela Ståle och Annika Hansen som arbetar på Komvux i Malmö.

Efter att i många år ha arbetat med SFI, Svenska för invandrare, upplevde de att det behövdes fler möjligheter för språkträning för deras elever, inte bara i skolbänken. De byggde därför en egen interaktiv plattform där man kan läsa och lyssna på nyttiga fraser och ord som behövs då man är ny i ett land.

Sidan är uppbyggd som en spelplan där man kan välja olika teman, till exempel: familj, sjukvård, boende, räkna, mat och handla. Plattformen skapades 2014 och finansieras av Skolverket.

www.hejsvenska.se

030

Hotell- talangerna

Hotell- och restaurangtalangerna i Malmö har blivit lite av experter på att vaska fram och utbilda nyanlända, för att möta branschens behov av arbetskraft. Satsningen drivs av Malmö stad i samarbete med Hotellgruppen Malmö/Lund.

Hotell- och restaurangtalangerna (som 2010–2014 hette Hotelltalanger) har sedan 2010 haft cirka 240 elever, från de flesta av världens länder. De första sex åren gick närmare 90 procent av eleverna vidare till sysselsättning efter avslutad utbildning.

Utbildningen är 40 veckor lång och pågår från september till juni. 15 av de veckorna är eleverna ute på praktik tre dagar i veckan, medan övrig tid består av språkundervisning blandat med teoretisk och praktisk undervisning.

Eleverna rekryteras bland Malmös SFI-elever och har väldigt olika bakgrund när det gäller såväl utbildningsnivå som ålder, kön och yrkeserfarenhet.

Satsningen har sina rötter i en satsning som Malmö stad inledde 1994, när det kom många nyanlända till Malmö, framför allt från Bosnien, Somalia och Irak. Utbildningen som bedrevs då var 16–20 veckor lång och hade ett liknande upplägg som dagens, med utbildning och praktik varvat. I dag finns Hotelltalangs-konceptet även i Göteborg.

Malmö stad lanserade under 2016 Butikstalangerna, uppbyggt enligt samma koncept som Hotell- och restaurangtalangerna.

www.socialinnovation.se/hotell-och-restaurangtalangerna-skapar-arbetstillfallen-for-nyanlanda/

»Hotell- och restaurangtalangerna har sedan 2010 haft cirka 240 elever, från de flesta av världens länder. De första sex åren gick närmare 90 procent av eleverna vidare till sysselsättning efter avslutad utbildning.«

031

HSB Living Lab

HSB Living lab grundades 2015 och är en forsknings- och demonstrationsarena i Göteborg där man tillsammans med de boende testar nya innovationer för framtidens bostäder. Med fokus på hållbarhet handlar det om att forska, testa och spana kring nya lösningar för hur vi umgås.

Labbet består av 29 lägenheter där de boende, som antingen är studenter, HSB-medlemmar eller gästforskare, lever i en ständig föränderlig och utvärderad miljö, samtidigt som forskningen pågår. Huset är byggt i moduler och kommer att finnas på plats under tio år. Därefter ska huset monteras ned och flyttas.

HSB Living Lab som finns vid Chalmers, samverkar i dag med ytterligare 10 partners bland andra Peab, Electrolux, Vedum och är i dag en av Sveriges främsta testbäddar för hållbart boende.

»Living Labs (LLs) are defined as user-centred, open innovation ecosystems based on systematic user co-creation approach, integrating research and innovation processes in real life communities and settings.«

www.hsb.se/hsblivinglab/

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn. Forum – idéburna organisationer med social inriktning tog fram modellen 2010 för att möjliggöra problemlösning mellan sektorer för ett hållbart samhälle. IOP har bland annat använts för att motverka mäns våld mot kvinnor, minska utsatthet hos EU-migranter och i etableringsarbetet med nyanlända. När en offentlig instans och en idéburen organisation ingår ett IOP definierar de tillsammans en samhällsutmaning. På så sätt ökar möjligheten att förstå ett samhällsproblem och vad det är som behövs för att det ska lösas.

I dag uppskattar Forum att det finns cirka ett hundratals Idéburna offentliga partnerskap runt om i Sverige.

[www.socialforum.se/om-forum-2/
ideburetoffentligt-partnerskap/](http://www.socialforum.se/om-forum-2/ideburetoffentligt-partnerskap/)

032

Idrott utan gränser

Idrott utan gränser använder idrott som verktyg genom att introducera fritidsaktiviteter på idrottslektioner i skolan. Sedan starten 2004 har de stöttat tusentals ungdomar att genom idrottsaktiviteter skapa en meningsfull fritid och på så vis bekämpa segregation och utanförskap.

– 1993 kom jag, sju år gammal, från Bosnien till ett segregerat Landskrona. Mina valmöjligheter var i stort sett att bli pizzabagare (inget fel i sig, men inget jag var intresserad av), socialbidragstagare eller kriminell. Tack vare min far började jag spela basket, berättar grundaren Admir Lukacevic.

Genom att börja spela basket, kunde han bryta sitt eget utanförskap, skaffa vänner och skapa en ny gemenskap och en meningsfull fritid.

– Jag såg hur idrotten blev räddningen för många ungdomar i mitt område. I mitten av 2000-talet startade jag Idrott utan gränser, IUG, för att ge fler barn och ungdomar möjligheten att forma sin framtid.

Ledarna för aktiviteterna har alla en liknande bakgrund som barnen och ungdomarna de möter. Ledarna utbildas efter en särskild metodik, IUG-metoden, och de blir också viktiga förebilder, som levande bevis på att det faktiskt går att ”bli något” trots att man kommer från en bakgrund med begränsade möjligheter.

IUG samarbetar med ett stort antal kommuner och lokala föreningar i Sverige.

www.iug.se

»Jag såg hur idrotten blev räddningen för många ungdomar i mitt område. I mitten av 2000-talet startade jag Idrott utan gränser, IUG, för att ge fler barn och ungdomar möjligheten att forma sin framtid.«

Innovations- plattformar för hållbara attraktiva städer

»Innovations-
plattformarna
är ett sätt att
skapa arenor där
man kan ta ett
helhetsgrepp
och testa nya
metoder och sätt
att arbeta för att
skapa hållbara
innovationer.«

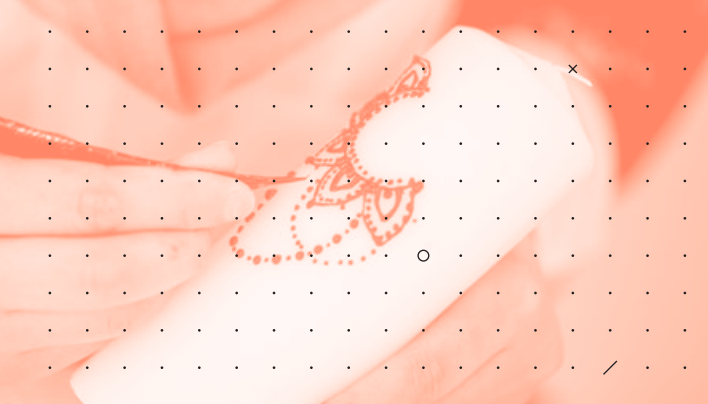
2012 lanserade Vinnova, Sveriges myndighet för innovation, utlysningen Utveckling av innovationsplattformar för Hållbara attraktiva städer. Fyra städer beviljades medel för att etablera innovationsplattformar: Malmö, Lund, Borås och Göteborg.

Detta blev den första fasen för att identifiera och hitta lösningar på strukturella hinder som motverkar städernas förmåga att ställa om till en hållbar stadsutveckling. 2016–2018 pågår fas två, där även Kiruna och Stockholm har beviljats stöd.

Plattformarna ska öka städernas förmåga att ta sig an de systemhinder som bromsar utvecklingen mot mer hållbara och attraktiva städer, men också testa möjliga vägar framåt eller runt dessa hinder. Innovationsplattformarna är ett sätt att skapa arenor där man kan ta ett helhetsgrepp och testa nya metoder och sätt att arbeta för att skapa hållbara innovationer.

I slutet av 2018 kommer Innovationsplattformarna gemensamt att presentera ett förslag på innovationsledning för städer. Inom ramen för innovationsplattformarna sker nätverksutbyten, dokumentation och följeforskning som syftar till att skapa en långsiktighet i satsningen.

[www2.vinnova.se/sv/Var-verksamhet/
Gransoverskridande-samverkan/
Utmaningsdriven-innovation/](http://www2.vinnova.se/sv/Var-verksamhet/Gransoverskridande-samverkan/Utmaningsdriven-innovation/)

035

Integrera mera

Under våren 2015 skapades gruppen Integrera Mera Jönköping. Det blev starten till ett stort engagemang för nyanlända flyktingar.

Gruppen har i dag över 1 200 medlemmar och driver frågor kring mottagning och integration av nyanlända. De arrangerar aktiviteter, hjälper de nyanlända med arbete och praktik, ordnar mässor, språkcaféer samt skapar olika sorters nätverk.

Initiativet är ett exempel på ett framgångsrikt samarbete mellan civilsamhälle, föreningsliv, näringsliv och offentlig sektor. Initiativtagaren Julia Sandwall har uppmärksammats för sitt arbete, bland annat utsågs hon till årets Jönköpingsbo.

www.integrerajonkoping.se

036

»De här företagen går i bränschen för nytt hållbart företagande. De kan konsten att omsätta kompetenserna meningsfullhet, empati, systemförståelse och motståndskraft i både ledarskap och strategi.«

Inter Business Index

– I en tid av ständig förändring behöver dagens ledare verktyg för att mäta företagets framtidsberedskap. Vi har utvecklat en metod som ger tillgång till omfattande data för att stötta ledningens strategiska beslutsfattande mot en hållbar framtid, säger Johanna Hallin, grundare av Inter Business Initiative.

Företagen som toppade indexet 2016 var: BoKlok, DayCape, Elekta, Fjällräven, Frösunda, GodEl, IUG, Mitt Liv, Polarbröd och Saltå Kvarn. Dessa 10 företag är allihop svenska, men metoden kommer användas för att mäta företag världen över.

– De här företagen går i bränschen för nytt hållbart företagande. De kan konsten att omsätta kompetenserna meningsfullhet, empati, systemförståelse och motståndskraft i både ledarskap och strategi, säger Johanna Hallin.

Ramverket bygger på tanken att de fyra kompetenserna tillsammans visar förmågan att skapa värde i en komplex verklighet och över tid.

Indexet består av sammansatt statistik från de fyra områdena, som lite mer utförligt beskrivs så här:

- *Meningsfullhet* – företagets värdebaserade arbete, starkt knutet till dess kärnverksamhet.
- *Empati* – att förstå sina intressenter.
- *Systemförståelse* – att ha ett helhetsperspektiv på hållbara lösningar istället för det traditionella linjära sättet att lösa ett isolerat problem.
- *Motståndskraft* – anpassningsförmåga, flexibilitet, styrka och en vilja att förändra för att hitta nya lösningar på utmaningar.

Stiftelsen Inter Business Initiative driver kunskapsutvecklingen som ligger till grund för Inter Business Index.

www.inter-business.org

Invitations- departementet

Invitationsdepartementet sammanför människor som vill bli bättre på svenska med människor som pratar flytande svenska, över en hemlagad middag.

En middag är alltid gratis, hemma hos någon och sker förutsättningslöst. Minst en av deltagarna har flyttat till Sverige från ett annat land. Den som är gäst får alltid ta med sig en vän eller sin familj. Idén är enkel och har spridit sig över hela landet.

Middagsminister Ebba Åkerman är initiativtagare till Invitationsdepartementet. Tillsammans med middagsambassadörer runtom i landet, från Malmö i söder till Umeå i norr, vill hon främja integration över hemlagade middagar.

Ebba Åkerman har tidigare arbetat som lärarvikarie inom SFI (svenska för invandrare) och blivit bjuden på måltider hemma hos sina elever. Hon insåg snart att få av studenterna kände etablerade svenskar och deras möjligheter att träna sin svenska utanför skolan var begränsade. Ebba bestämde sig för att starta en middagsförmedling, för att möjliggöra fler möten.

Verksamheten är finansierad av stöd från stiftelsen Axfoundation och Vinnova och är ett icke-statligt, ideellt, partipolitiskt och religiöst obundet initiativ.

www.invitationsdepartementet.se

En middag är alltid gratis, hemma hos någon och sker förutsättningslöst. Minst en av deltagarna har flyttat till Sverige från ett annat land. Den som är gäst får alltid ta med sig en vän eller sin familj. Idén är enkel och har spridit sig över hela landet.

IScaféer – Initiativ Samutveckling

Kan ett gott samtal förändra världen? Ja det tror gänget bakom idéella Initiativ Samutveckling, iS!

”Goda samtal bygger på tillit och öppenhet. De skapar personlig utveckling, och ibland något av mötets magi...”

Men för att sådana samtal ska kunna äga rum krävs mötesplatser. Därför har Initiativet Samutveckling dragit igång vad de kallar IScaféer. Regelbundet och med hjälp av en van dialogvärd, genomförs dessa möten. Sedan starten 2012 har över 500 IScaféer genomförts, främst i Stockholm men även i andra delar av landet.

Exempel på ämnen som avhandlats är ”Mindfulness i ledarskapet”, ”Förorten brinner” ”Svenskhet – vad är svensk identitet” och Agenda 2030.

iS! är med i ett femårigt EU-samarbete, LiFT, vilket är förkortning för ”Leadership for transition”, med universitet och affärshögskolor i Schweiz, Norge, Tyskland och Österrike.

Syftet med Initiativ Samutveckling är att stärka civilsamhället med hjälp av ett bättre offentligt samtalsklimat.

www.samutveckling.se

038

IT-Guide

Det började med ett samarbete mellan skola och arbetsliv. Vi pratar om Örebro och det är våren 2010. I denna satsning ingick mentorprogrammet Världens mentor, med fokus på nyanlända ungdomar. Två av dem, Adel och Josef, ställde en dag den förlösande frågan till projektledaren Gunilla Lundberg: "Kan du hjälpa oss att hitta sommarjobb?" Gunillas motfråga var: "Vad kan ni - vad är ni bra på?"

Adel och Josef ville ha ett "riktigt sommarjobb", sa de, med möjlighet att öva sig i svenska och få nytta av sin IT- och mobilkunskap. Efter lite funderande insåg Gunilla att många äldre människor behövde både sällskap och ökad kunskap om datorer och mobiltelefoner. Hon kontaktade därför Örebro kommun och tillsammans med dem ordnade hon så att Adel och Josef fick det sommarjobb de efterfrågat.

Gunilla Lundberg sammanförde helt enkelt unga nyanlända ungdomar med seniorer, två grupper som än i dag är IT-Guides grundpelare. Alla inblandade blev mycket nöjda och bollen var i rullning.

Hösten kom och Adel och Josef återvände till skolan och sitt mentorprogram. Gunilla kände dock att det var något med sommarens satsning och kunde inte riktigt släppa idén. Hon sökte pengar via Internetfonden för att fortsätta på inslagen väg.

– Vi fick 60 000 kronor och blev en del av deras DigiDel-satsning.

Vi fick en hel del uppmärksamhet och sommaren 2011 körde vi vidare. Den hösten föreläste jag och några av ungdomarna på Internetdagarna och inför sommaren 2012 tänkte jag: varför gör vi inte det här året runt? berättar Gunilla Lundberg.

Sagt och gjort. Ungdomar och äldre fortsatte att mötas varje lördag förmiddag, till en början i Örebro och Eskilstuna. Allt med fortsatt stöd från Internetfonden och Tillväxtverket.

– En stor anledning till att vi fortsatte var att ungdomarna tyckte att det var så kul och lärde sig så mycket. Vi fick också mycket positiv feedback och de äldre bara fortsatte att komma, år efter år. Det gjorde att det kändes roligt att utveckla idén, säger Gunilla och fortsätter:

– Det är så kul att träffa ungdomarna. Det märks också att träffarna är en energiboost för dem själva; IT-kunskapen blir ofta mer som en ursäkt för att komma. Hela vår satsning bygger mycket på ungdomarnas energi: den ger kraft till dem själva, till mig och till våra seniorer.

»Vi fick också mycket positiv feedback och de äldre bara fortsatte att komma, år efter år. Det gjorde att det kändes roligt att utveckla idén.«

En annan anledning till att IT-Guide mottogs så positivt kan vara att de sommarjobb som ungdomarna stött på före IT-Guide inte gett dem så mycket. Där fick de inte vara med på riktigt, fick små chanser att öva sig på svenska, lyckades inte etablera så många kontakter och lärde sig inte heller hur arbetsmarknaden fungerar.

Att växa till fler kommuner sträckte sig till en början till kommuner i Örebros närhet, dit IT-guiderna helt enkelt kunde förflytta sig. Först ut var Eskilstuna och Karlskoga.

– Jag insåg ju att det ser likadant ut i alla kommuner: Det finns unga nyanlända och det finns äldre ensamma människor med kunskapsbrist i just de frågor som våra unga är bra på. Kommunerna har också ofta mötesplatser där vi kan vara: alltså går IT-Guide att starta överallt, säger Gunilla.

I takt med att fler och fler kommuner hört av sig, på olika håll i landet, har man stärkt utbildningsdelen inom IT-Guide. Och i varje kommun anställs en lokal teamledare som rekryterar ”sina” ungdomar.

»Jag insåg ju att det ser likadant ut i alla kommuner: det finns unga nyanlända och det finns äldre ensamma människor med kunskapsbrist i just de frågor som våra unga är bra på.«

– Vi har startat IT-Guide Academy, där vi låter de mer rutinerade ungdomarna utbilda de som är nyare. Därmed finns en möjlighet att göra karriär inom IT-Guide. Utöver att våra deltagande ungdomar ska bli bättre på svenska och IT samt få ökad kunskap om samhället, vill vi också att deras engagemang hos oss ska bidra till att de får godkända betyg i gymnasiet och ökar sina möjligheter att få jobb, säger Gunilla.

Vilka effekter har ni sett av ert arbete?

– Vi ser att ungdomarna har en god språkutveckling, lär sig mer om IT, växer som ledare, får en ökad delaktighet i samhället, skapar nya kontakter, vågar mer och blir bra förebilder för andra unga nyanlända, säger Gunilla.

Vad händer härnäst?

– Vi arbetar hårt med att hitta bra lokala teamledare där vi etablerar oss. Vi fortsätter också att utbilda fler ungdomar och växer organiskt. Men vi vill inte växa för fort, då kan det bli fel. Vi har också precis utsett en ny styrelse och funderar över en ny organisation och ett nationellt kansli.

Vilka är era framgångsfaktorer?

– Trots att vi mötts av uttalanden som ”Det går ju inte att göra som ni och tro att det ska bli något” så har vi ändå fortsatt. Vi har varit envisa och hållit ut, främst för att allt funkat så bra och att alla varit så nöjda. Så har vi haft bra tajming; vår satsning har legat rätt i tiden. Och antalet nyanlända, seniorer och antalet e-tjänster lär ju inte minska framöver.

Och era främsta hinder?

– Att ingen ensam äger de frågor vi arbetar med och att få till ett samarbete mellan kommunala förvaltningar, har varit klara hinder för oss. Våra satsningar bygger ofta på lokala eldsjälar, som hjälpt oss fram i sina kommuner. Numera kräver vi därför att kommunen etablerar en styrgrupp för IT-Guide, med deltagare från de berörda förvaltningarna.

IT-Guide är en verksamhet där nyanlända gymnasieungdomar lär seniorer använda datorer, surfplattor och mobiler. De är verksamma i närmare tjugo svenska kommuner och drivs som en ideell förening, med två heltidsanställda och ett hundratal timanställda IT-guider, utbildningsledare och teamledare. Via IT-Guide förbättrar ungdomarna sin svenska, får ökat självförtroende och växer som individer. Seniorerna knyter nya kontakter, får sällskap och lär mer om IT-frågor. 2013 blev IT-Guide "Folkets favorit" inom DigiDel-kampanjen. 2016 utsågs de till Årets samhällsentreprenör av tidningen Dagens Samhälle.

www.it-guide.se

Just Arrived

Just Arrived sammanför nyanlända personer med svenska företag som behöver hjälp med dagliga aktiviteter. Företagen lägger upp enkla uppdrag och tjänster på en digital plattform, där de sedan matchas med nyanlända som söker jobb.

Som nyanländ går du in och skapar ett konto på Just Arriveds hemsida, där du också lägger upp din profil och berättar vem du är, vad du kan och vad du vill. Därefter är det bara att börja söka bland de jobb som finns upplagda.

För att kunna börja arbeta som nyanländ ser kraven lite olika ut, beroende på om du har uppehållstillstånd, är asylsökande eller EU-medborgare. All information om detta finns på hemsidan.

Bakom Just Arrived står en grupp av 150 volontärer som sedan 2015 lagt ned massor av volontärtid för att förverkliga sin idé. I gruppen finns en rad kompetenser, bakgrunder och organisationer med ett gemensamt mål: att göra det lättare för nyanlända att få ett jobb och chansen att integreras i det svenska samhället.

www.justarrived.se

I gruppen finns en rad kompetenser, bakgrunder och organisationer med ett gemensamt mål: att göra det lättare för nyanlända att få ett jobb och chansen att integreras i det svenska samhället.

Järvaskolan

Järvaskolan grundades 2016 av entreprenörerna Amir Sajadi, Milad Mohammadi och Helya Riazat. Skolan är ett ideellt och icke-vinstdrivande initiativ med syfte att utveckla en effektiv, skalbar och replikerbar modell för grundskola i socio-ekonomiskt utsatta områden i Sverige.

Järvaskolan arbetar systematisk i det dagliga utifrån de förutsättningar som råder i barnens och familjens liv. Bland annat åker skolans rektor och kurator hem till alla familjer vars barn ska börja på skolan för att bygga en stabil relation mellan skolan och familjen.

Personalgruppen på Järvaskolan är sammansatt så att den är representativ gentemot barnen, alla som jobbar är och ser sig själva som vandrande förebilder och skolan blir en bro ut i samhället. Skolan har också brobyggare som dagligen håller kontakt med familjerna.

Eleverna får extra stöd genom att bland annat daglig läxhjälp, helgskola, coaching och mentorskap från arbetslivet samt kurser efter skoltid. Ledningen betonar vikten av att skapa drömmar och visioner hos eleverna och varje skoldag inleds med en inspirationsfrukost.

Målet är att Järvaskolan ska vara en F-9-skola med undervisning från förskoleklass upp till nian och att inom närmaste fem åren starta fem ytterligare skolor i socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar runt om i Sverige.

www.jarvaskolan.se

041

Ledningen betonar vikten av att skapa drömmar och visioner hos eleverna och varje skoldag inleds med en inspirationsfrukost.

042

Karma

www.karma.life

Karma är en digital plattform som erbjuder konsumenter möjligheten att rädda bra mat som riskerar att slängas från restauranger, caféer, bagerier och butiker till ett billigare pris. Genom Karmas app köper man den mat ska räddas för att sedan hämta ut den som take away.

Matsvinn är en av dagens största samhällsutmaningar och sedan starten i november 2016 har Karma gått från 1 000 användare till över 100 000. De samarbetar med flera tunga branschaktörer såsom Waynes Coffee, ICA och Scandic.

Klarna-grundaren Niklas Adalberths stiftelse Norrskan har investerat i Karma liksom Spotify-veteranen Sophia Bendz och ett flertal andra svenska affärsänglar.

De finns i fler än 20 städer i Sverige och planerar att expandera internationellt.

Förhoppningen på sikt är att möta dagens brist på programmerare och framtida brist på ingenjörer.

043

Kodcentrum

Bor du i en av de åtta kommuner där Kodcentrum finns och har barn som är mellan 9 och 13 år? Då kan du ansöka om en introduktion till programmering och digitalt skapande för dina barn, i någon av Kodcentrums kodstugor.

Kodcentrum är en ideell förening som gratis introducerar barn och unga till programmering och digitalt skapande. Förhoppningen på sikt är att möta dagens brist på programmerare och framtida brist på ingenjörer.

Föreningen bildades 2014, sprunget ur Mattecentrum, och finns i dag i: Göteborg, Linköping, Malmö, Skellefteå, Stockholm, Sundbyberg, Tensta, Umeå, Uppsala och Västerås.

Kodstugorna drivs av yrkesverk-samma eller studerande programmerare som engagerar sig ideellt och introducerar barnen till programmerings-språket Scratch. Kodstugan pågår under en termin, vid nio tillfällen, och är gratis. Det finns också en möjlighet att komma igång på egen hand, via kodboken.se

www.kodcentrum.se

044

Kompis Sverige

Två saker förenade dem: envisheten och en stor frustration över att se segregationen öka i Sverige. De hade nyligen träffats som volontärer på Röda Korsets satsning Yrkeskompis; en idé som de nu bestämde sig för att vidareutveckla. Resultatet blev Kompis Sverige. Att de båda två sökt samma jobb, som ingen av dem fick, spelar också roll i deras gemensamma historia.

– Det kändes så problematiskt att Sverige blivit mer och mer segregerat. Det måste gå att starta något som fungerar i större skala, tänkte vi. Dessutom var vi helt eniga om att inte starta ännu ett projekt, utan ville satsa mer långsiktigt och hållbart. Vi ville utveckla Yrkeskompis och skala upp idén. Vi ville öppna upp Sverige på riktigt, säger Natassia Fry.

Medan Yrkeskompis fokuserade på att sammanföra människor inom samma yrke, ville Natassia och Pegah sammanföra människor mer brett. Utan Yrkeskompis, där de alltså båda varit volontärer, hade de två dock aldrig träffats. Natassia berättar:

– När projektet Yrkeskompis tog slut tog en lokalkrets inom Röda Korset idén vidare. De utlyste en tjänst som projektledare, som både jag och Pegah sökte. När ingen av oss hörde något från Röda Korset tog vi efter ett tag kontakt med varandra, för att höra om den andra visste något. Till sist visade det sig att projektet inte fått leva vidare. Ingen av oss fick tjänsten, men vi började istället prata och upptäckte att vi ville göra samma sak. Vi gillade enkelheten bakom Yrkeskompis och ville bygga vidare på idén.

Sommaren 2013 skaffade Natassia och Pegah samma extrajobb. Parallellt utvecklade de sin idé Kompis Sverige.

– Vi kände inte varandra väl, men vi har lärt känna varandra genom att göra. Vi var överens om att vi båda två ville göra detta och ville verkligen att det skulle fungera, säger Natassia.

För att hitta en modell för hållbar finansiering, valde de tidigt att samarbeta med kommuner. De tog inledningsvis kontakt med Botkyrka kommun, söder om Stockholm, där de visste att intresset för Yrkeskompis funnits. Kommunen är segregerad och hade en stor SFI-skola. Natassia och Pegah fick varsin halvtidstjänst i november 2013, och allt rullade igång.

– Människorna vi mötte från Botkyrka kommun var pigga och vi arbetar fortfarande i partnerskap med dem. Efter ungefär ett halvår fick vi även Värmdö och Tyresö kommuner med oss och någonstans där kunde vi båda börja arbeta heltid, säger Natassia.

I sin berättelse återkommer Natassia flera gånger till grundtanken bakom Kompis Sverige: att allt handlar om en tvåvägsprocess. Att integration är något alla behöver ta ett ansvar för, inte bara de nyanlända.

– Vi stör oss på terminologin. Varför säger vi inte assimilation istället för integration? Perspektivet känns ojämnt. För oss är båda våra målgrupper, både de nyanlända och de etablerade, lika viktiga. Att arbeta hållbart och kunna skala upp det vi gör, samt att hela tiden fundera över vad vi kan tillföra, var lika viktigt när vi startade som det är i dag, säger hon.

Kompis Sveriges vision för 2017 är att expandera till minst en ny region och att bredda verksamheten i Stockholm och Skåne. Både Gävle och Göteborg står på önskelistan. Kompis Sverige har i dagsläget ett tiotal anställda och ungefär 40 frivillig-ledare i de 14 anslutna kommunerna. De arbetar i partnerskap med sina kommuner och även med bland andra Microsoft och Inkludera Invest.

– Att arbeta över sektorer innebär att vi kan pressa priset ytterligare för våra kommuner och att vi får fler som blir engagerade. Microsoft hjälper oss till exempel med att bygga upp en digital plattform för vår kompismatchning, vilket underlättar när vi vill skala upp, säger Natassia.

Vilka hinder har ni stött på?

– Vi upplever att det finns en hel del snäva regler, både på kommun- och länsnivå. Vår målgrupp är bred, men när vi ansöker om pengar är skrivningarna ofta snäva.

»Varför säger vi inte assimilation istället för integration? Perspektivet känns ojämnt. För oss är båda våra målgrupper, både de nyanlända och de etablerade, lika viktiga.«

Vi upplever också att många kommuner är intresserade av vår idé, men att de ofta vill göra arbetet själva, istället för att arbeta i partnerskap med oss eller någon annan från civilsamhället. Det tycker vi är synd, för jag tror att vi kan ge mer utväxling för pengarna än vad de kan få på egen hand.

– Ett annat hinder är att de flesta kommuner är organiserade på lite olika vis. Det är sällan samma personer eller förvaltningar som arbetar med integration i olika kommuner. Både inom och mellan kommuner varierar både regler och synsätt kring de här frågorna. Vilket gör att vi får styra våra målgrupper och vårt arbete efter hur kommunerna lagt upp sitt integrationsarbete.

Hur sprider ni kunskap i organisationen?

– Vi har än så länge inget tydligt dokument eller någon bra formell struktur kring detta, men det kommer. Men vi är väldigt tydliga med att förmedla våra värderingar när vi anställer någon, så att vi alla ska vara grundade i dem. Vi har också, via Inkludera Invest, tagit hjälp av fokusgrupper för att utforma våra kärnvärden.

Vilka effekter har ni märkt av ert arbete?

– Vi ser att båda grupperna, både de etablerade och de nya svenskarna, breddar sina nätverk. Vi ser också att de nya svenskarna mår bra av att få någon att prata svenska med efter SFI. Dessutom leder vänskapen till ett stort utbyte av erfarenheter och att båda parter ökar sin förståelse för varandra. Kanske kan det på sikt leda till att de etablerade som är i position att anställa, inte lika snabbt väljer bort de nya svenskarna i sitt urval, avslutar Natassia.

Kompis Sverige är en ideell och icke vinstdrivande förening som verkar för att bygga vänskap och förebygga utanförskap. Via djupintervjuer matchar de ihop etablerade och nya svenskar. Kravet är att kompisparen ska umgås minst sex timmar i månaden i minst sex månader. Förhoppningen är att skapa varaktiga vänskapsrelationer. Efter sex till åtta veckor görs en uppföljning, då det finns en möjlighet att avbryta relationen helt eller kanske byta kompis. 60 procent vill fortsätta att träffas när de sex månaderna har gått, 20–30 procent säger att de kanske kommer att fortsätta ses.

www.kompissverige.se

045

Kort om Samhället

Kort om Samhället är en fristående, partipolitiskt och religiöst obunden förening. Genom texter, konst, workshops och ideella projekt vill de skapa ett mer jämlikt, rättvist och humant samhälle. Alla medlemmar får möjlighet att delta i allt som görs och kan även vara med och skapa nya projekt.

Huvudsyftet med föreningen är folkbildning, socialt rättvisearbete och att engagera människor av alla åldrar. Eftersom de saknar en speciell nisch kan de syssla med många olika saker samtidigt. Det är en medlemsstyrd förening, där medlemmar får komma med önskemål på projekt och annat som de vill förverkliga.

www.kortomsamhallet.se

046

Lagkamrat Norr

En spelare i damallsvenskan – en av världens bästa fotbollsligor – tjänar i genomsnitt 50 000 kronor mindre i månaden än en allsvensk herrspelare. Damidrotten i Sverige står för 46 procent av utövarna, men har tillgång till endast 20 procent av sponsorpengarna.

Men initiativet Lagkamrat är inte bara ett jämställdhetsprojekt. Genom att avlöna allsvenska fotbollsdamer som extraresurser inom äldreomsorgen, skapar man nytta och värden på flera håll. Förutom att göra det möjligt för fotbollsdamer att syssla mer med sin sport, skapas värdefulla resurser inom vården där personal får avlastning med allt från promenader till fikastunder.

Grunden i Lagkamrat är en fond, förvaltd av Sparbanken Nord, som finansierar den tillsammans med partners från näringslivet. Medel ur fonden nyttjas för att skapa extraresurser till äldreomsorgen samtidigt som det skapar arbetstillfällen för föreningslivet. Initiativtagare till projektet är Sparbanken Nord, Piteå IF Dam och Helikopter Brand Design.

www.lagkamrat.se

047

Le Mat

Le Mat Sverige är en kedja av sociala och arbetsintegrerande företag, som driver bed and breakfast, hotell och hostel. De har cirka 25 anställda/delägare i tre sociala företag i Stockholm, Göteborg och Luleå samt ett femtiotal personer i utbildning, på väg att starta nya anläggningar.

Företaget är en franchisekedja som omsätter cirka 15 miljoner kronor per år. Le Mats verksamheter drivs som ekonomiska föreningar, medan investeringsbehovet finansieras genom aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning, SVB.

De som utbildas och sedan blir anställda och delägare rekryteras i samarbete med socialtjänsten och Arbetsförmedlingen. Personerna har mycket varierande bakgrund, med den gemensamma nämnaren att de har upplevt svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

www.lemat.se

www.lemat.coop

048

Macken

Varför behövs det sociala företag när det finns privata företag och kommuner? Den frågan ställer Macken, ett Växjöbaserat socialt företag. De beskriver sig själva som ett privat företag utan vinstsyfte där eventuell vinst återinvesteras i företaget, huvudsakligen i form av anställningar.

Macken har funnits sedan 2004 och är ett av Sveriges mest kända sociala företag. De driver ett flertal olika verksamheter däribland återvinningscentral, reparationsverkstad, stadsodling och företagsrådgivning. Macken drivs som två föreningar: kooperativet Macken och föreningen Mackens vänner.

Sociala företag, menar de, är ett viktigt komplement till den offentliga och privata sektorn. Bland annat genom sitt fokus på medarbetarinvolvering och sin möjlighet att mobilisera frivilligkrafter. Macken har ett stort fokus på att bryta bidragsberoende och istället skapa möjlighet till egenförsörjning, bland annat genom att erbjuda enklare jobb, mentorskap och arbetsträning för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

www.macken.coop

»Macken har funnits sedan 2004 och är ett av Sveriges mest kända sociala företag. De driver ett flertal olika verksamheter däribland återvinningscentral, reparationsverkstad, stadsodling och företagsrådgivning.«

049

Make Equal

www.makeequal.se

De kallar sig jämlikhetsexperter och fokuserar på att genomföra innovativa samhällsförändrande idéer på jämlikhetsområdet. Målet är ett samhälle där alla slipper diskriminering och kan nå sin fulla potential.

De har tagit fram en egen metod, Jämlikhetseffekten, som ska hjälpa organisationer och företag att nå och inkludera målgrupper som de har svårt att nå. Metoden består av åtta steg, som lotsar verksamheter från värdegrundsarbetet till att långsiktigt integrera insatserna i den ordinarie verksamheten.

De har också drivit ett flertal kampanjer, bland annat Fatta Man, Flickplattformen (tillsammans med Hungerprojektet) och Make Equal Music (med Popkollo).

Make Equal grundades 2010 av Ida Östensson och har i dag fem heltidsanställda och ett femtontal externa utbildare på kontor i Stockholm och Umeå.

050

Malmö- kommissionen

Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö var en politiskt oberoende kommission, med syfte att ta fram strategier för att minska skillnader i hälsa bland Malmöborna. Det var en av de första kommissionerna för jämlik hälsa på lokal nivå i världen.

Kommissionen tillsattes av kommunstyrelsen i Malmö 2010 och slutrapporterades 2013. Slutrapporten innehöll ett flertal rekommendationer och riktlinjer för Malmö stads arbete med social hållbarhet.

Sedan dess har flera liknande kommissionsinitiativ startats i olika svenska kommuner och regioner, bland annat i Blekinge, Östergötland, Örebro och Stockholm. 2015 tillsattes även en nationell kommission för jämlik hälsa.

Malmökommissionens två övergripande direktiv: 1) att etablera en social investeringspolitik som kan utjämna skillnaderna i levnadsvillkor och göra samhällssystemen mer jämlika samt 2) att förändra processerna genom att skapa kunskapsallianser och demokratiserad styrning, utgör grunden för den nuvarande politiken för social hållbarhet i Malmö stad.

malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Socialt-hallbart-Malmo

»Kommissionen tillsattes av kommunstyrelsen i Malmö 2010 och slutrapporterades 2013. Slutrapporten innehöll ett flertal rekommendationer och riktlinjer för Malmö stads arbete med social hållbarhet.«

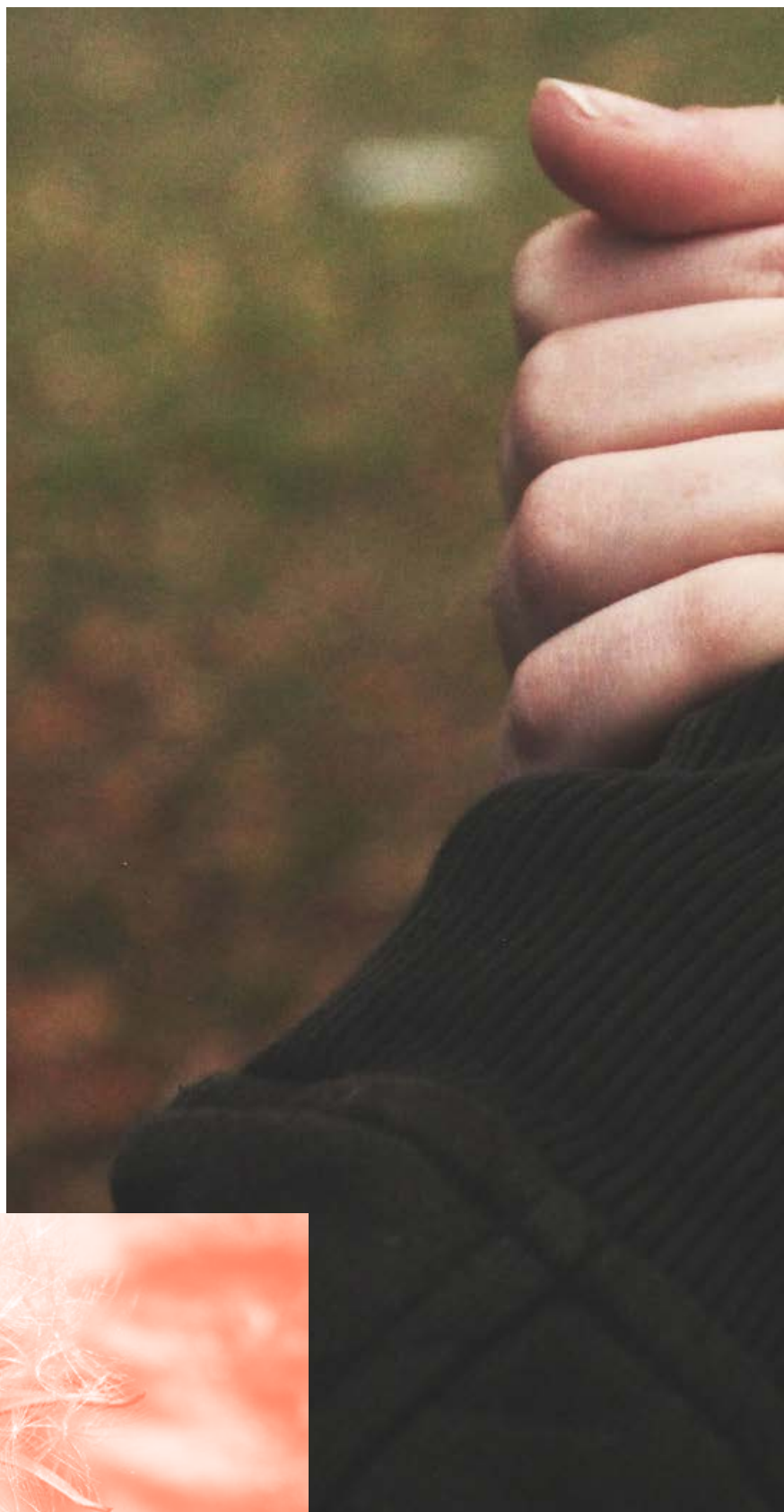
051

Maskros- barn

Maskrosbarn är en barnrättsorganisation som stöttar barn vars föräldrar har ett missbruk eller mår psykiskt dåligt. Organisationen grundades av Therése Jarland och Denise Madsen, som själva vuxit upp i familjer med missbruk och psykisk ohälsa. De vill visa att det finns många barn som lever i liknande situationer, agera förebilder och skapa förutsättningar för dem att bryta sitt sociala arv och forma sin egen framtid.

I dag är Maskrosbarn en rikstäckande organisation med åtta stödprogram som bedriver ett omfattande påverkansarbete. De har kontor i både Göteborg och Stockholm, drygt tjugo medarbetare på heltid och över 100 ledare, ungdomsledare och volontärer. Stödet till verksamheten kommer ifrån enskilda privatpersoner, kommuner, företag, stiftelser och fonder.

www.maskrosbarn.org

100 SOCIALA INNOVATIONER 94

...ta kort bäst före-datum, men de
...ta gott i pannaugorna för det. !!!

matmlisionen

Matmissionen

Vi hade samma idé, ungefär samtidigt. En idé om hur vi kan jobba med överskottslivsmedel på ett mer strukturerat sätt. Det säger Anne Lunde Dinesen som är projektledare på Matmissionen om hur idén kring en matbutik för ekonomiskt utsatta grupper tog form.

Axfood tog kontakt med Stockholms Stadsmission och föreslog ett samarbete kring deras matsvinn. Stockholms Stadsmission berättade då om de olika så kallade sociala supermarkets som finns runt om i Europa. De åkte på studiebesök till Österrike för att se om idén gick att ta hem till Sverige. 2015 startade de ett projekt för att utveckla konceptet om en social supermarket i Sverige.

I dag, två år senare driver Stockholms Stadsmission två Matmissionsbutiker i Stockholm, en i de norra förorterna och en i de södra.

Matmissionen är ett skolexempel på ett partnerskap som resulterat i en smart och innovativ win-win lösning. Deras initiativ adresserar klimatförändringar genom att minska matsvinnet i samhället, de adresserar sociala utmaningar genom förmånliga priser för människor som lever i ekonomisk utsatthet och erbjuder arbetsutbildning för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Men det har inte varit en enkel etableringsresa. Sociala supermarkets är vanligt förekommande i Europa. Men i Sverige är deras förekomst ett politiskt minerat område, där etableringen av dessa butiker kan tolkas som ett sätt att stigmatisera fattiga.

– Vi visste att det var känsligt och diskuterade mycket hur vi skulle gå tillväga. Det var viktigt att butiken var öppen för alla, inte bara för medlemmar. Det skulle vara rent och snyggt med ett bra bemötande och framförallt bra produkter. Det finns personer som har upplevt det som stigmatiserande men inte från medlemsmålgruppen. Tvärtom så har de känt att de bidrar till att minska matsvinn och därmed lösa en samhällsutmaning, berättar Anne Lunde Dinesen.

n tycker att mat ska ätas
istället för att slängas. ja! D
s

Därför säljer vi schyssta matvaror
om inte går att sälja i andra butiker.

Stockholms Stadsmission är de som äger och driver butikerna medan Axfood har bidragit med projektutveckling, branschkunskap, nätverk, överskottslivsmedel och finansiering. Även Vinnova har gått in med finansiering i projektet liksom ett tiotal aktörer från livsmedelsbranschen.

Matmissionen är i dag en del av Stockholms Stadsmissions verksamhetsområde Matcentralen, där det också ingår en matbank som fungerar som lager och grossistverksamhet med leveranser till sociala verksamheter i Stockholmsområdet. Under hösten 2017 öppnar de även en restaurang för att sälja luncher baserade på överskottslivsmedel. Inom alla dessa verksamheter arbetar de även aktivt med arbetsträning.

– Vi har tänkt storskaligt från början för att slippa tacka nej till mat för att vi inte kan hantera det. Genom att jobba med distribution av maten i olika kanaler kan vi ta emot stora volymer och både konsument- och storköksprodukter. Då blir vi en intressant samarbetspartner för livsmedelsbranschen.

Etableringen av butikerna är det som krävt mest finansiering, omkring en till två miljoner kronor. Driften går sedan att balansera bland annat med intäkter från sålda produkter och anordnarbidrag från Arbetsförmedlingen för den arbetsträning som utförs.

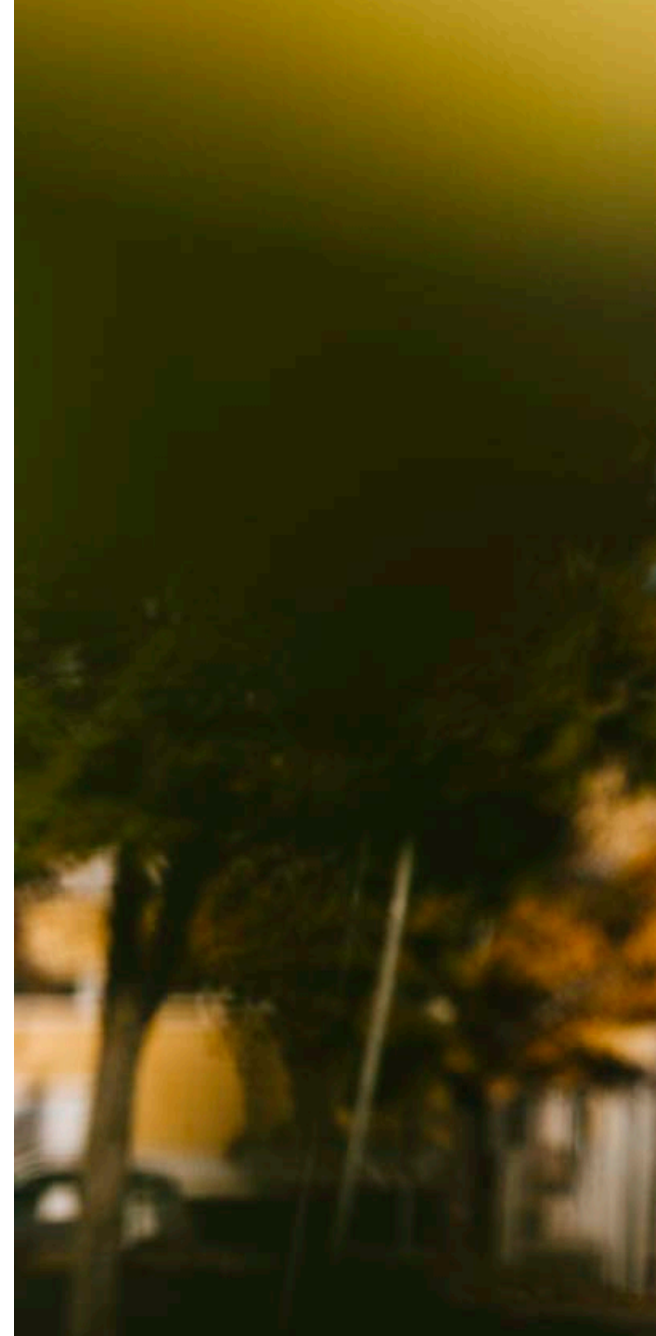
Men i mars 2016 hände det som inte får ske. Matbutiken i Rågsved söder om Stockholm brann ner i en anlagd brand.

– Det var såklart väldigt tungt när den brann ner och vi var med i media överallt. Samtidigt fick vi verkligen bekräftat att butiken behövs genom de många människor som hörde av sig med sina historier till oss eller media. En medlem skickade 20 kronor i bidrag till etableringen av en ny butik och en annan berättade att han börjat spara för att fixa sina tändar genom att han handlat i butiken och på så vis sparat pengar, berättar Anne.

Efter cirka ett halvår var butiken igång igen, denna gång i Veddesta. Några månader senare öppnades en andra butik upp i Söderort. Matmissionen har nu tagit ytterligare ett steg att sprida idén om social supermarket. Med stöd från Vinnova arbetar de med att utveckla ett koncept för franchise för non-profit organisationer som vill starta en Matmission. Genom konceptet får de tillgång till Matmissionens koncept, kassasystem, namn och metodstöd bland annat.

Samtidigt så arbetar de på att utveckla samarbetet med livsmedelsbranschen och transportindustrin för utveckla metoder att ta hand om ytterligare livsmedelsöverskott.

– Men det finns mycket hjälp att få genom att lära av det som är gjort i matbanker och social supermarket i Europa. Vi är väldigt sena i Norden att jobba med distribution av överskottslivsmedel till personer i utsatthet. Vi har haft ett annat socialt säkerhetsnät så det är nytt för oss att det finns en ökad grupp av människor som inte har råd att äta sig mätta, säger Anne Lunde Dinesen.

Matmissionen startade 2016 på initiativ av Stockholms Stadsmission och Axfood. Matmissionen är en del av Stockholms Stadsmissions sociala företag. Här ingår i dag 15 second hand-butiker, två Remake-butiker och produktion, restaurang och catering, bageri samt konferenslokal. Alla drivs med arbetsintegration som främsta syfte.

[www.stadsmissionen.se/
matmissionen](http://www.stadsmissionen.se/matmissionen)

»En medlem skickade 20 kronor i bidrag till etableringen av en ny butik och en annan berättade att han börjat spara för att fixa sina tänder genom att han handlat i butiken och på så vis sparat pengar.«

053

Mattecentrum

Behöver du läxhjälp i matematik eller lite extra stimulans inom ämnet? Då finns drygt hundra räknestugor öppna över hela Sverige, där Mattecentrums volontärer mer än gärna hjälper till.

Mattecentrum är en politiskt och religiöst obunden ideell förening som erbjuder gratis hjälp i matematik, för elever och studenter i Sverige. Grundidén handlar om att verka för en likvärdig kunskapsinhämtning och att öka kunskapen i och stimulera intresset för matematik. Föreningen grundades 2008 av Johan Wendt.

Mattecentrum finns i 34 kommuner från Malmö i söder till Luleå i norr, där 114 räknestugor håller öppet varje vecka under terminerna. Ungefär 5 000 elever besöker verksamheten varje månad. De 550 volontärerna är ingenjörer, matematiker eller naturvetare och är till vardags studenter, yrkesverksamma eller seniorer.

Mattecentrum har också skapat det digitala pluggverktyget matteboken.se, där du kan få hjälp med matematik dygnet runt. För elever från årskurs tre upp till gymnasienivå.

www.mattecentrum.se

Min farm startade som ett pilotprojekt i Jämtland 2013 och finns i dag i fyra regioner: Jämtland, Västerbotten, Stockholm och Uppsala. 2016 är sammanlagt 49 gårdar med i nätverket och säljer direkt till fler än 1 300 registrerade hushåll.

054

Min Farm

Det har blivit allt svårare för svenska bönder att få marknadsmässiga priser för sina varor och allt fler kunder vill ha större kunskap om vilka varor de köper och vart det kommer ifrån.

Min Farm har tagit sig an denna fråga och har utvecklat en plattform som kopplar konsumenten direkt till bönderna genom en digital tjänst. Här kan du beställa direkt från gården och få hemleverans och även göra besök till gården vid speciella inbjudna tillfällen. Ett liknande initiativ är Bygdens Saluhall.

Min farm startade som ett pilotprojekt i Jämtland 2013 och finns i dag i fyra regioner: Jämtland, Västerbotten, Stockholm och Uppsala. 2016 är sammanlagt 49 gårdar med i nätverket och säljer direkt till fler än 1 300 registrerade hushåll.

MinFarms samarbetsbönder sätter själva sina priser och får 80 procent av de pengar som konsumenten betalar. Resterande 20 procent går till MinFarm, som betalar e-handelsplatsen på nätet, marknadsföring, logistik med mera.

www.minfarm.se

055

Missing People

www.missingpeople.se

Kanske har du sett deras efterlysningar efter försvunna personer på Facebook eller Twitter? Missing People är en ideell organisation som hjälper anhöriga och polis med att publicera efterlysningar och arrangera sökinsatser efter försvunna personer.

Organisationen startades 2012 i Göteborg, efter att det blivit uppenbart för grundarna att samhället inte hade de resurser som krävdes för att söka efter försvunna personer. Arbetet startade lokalt, via Sökarna Västra Götaland. Ganska snart visade det sig att det fanns behov av sökinsatser även i andra delar av landet och Missing People grundades.

I dag är organisationen rikstäckande, med ett tjugotal regionala avdelningar. Allt arbete görs av frivilliga krafter: de som leder sökinsatserna, de lokala avdelningarna och de som bemannar jouten. Visionen är att ingen ska försvinna utan att hittas.

Missing People samarbetar tätt med anhöriga, polis och andra hjälporganisationer. Ambitionen är att kunna starta en sökinsats inom sex timmar från det att ett ärende kommer in till jouten, oavsett tid på dygnet eller plats i Sverige.

Mitt Liv

Mitt Liv grundades i Göteborg 2008 av Sofia Appelgren. 2011 blev hon invald som Fellow i Ashokas nätverk för sociala entreprenörer och 2014 utsågs Mitt Liv till Sveriges bästa sociala entreprenörer av Ben & Jerry's.

Mitt Liv är ett socialt företag som arbetar för ett inkluderande samhälle och en arbetsmarknad som värdesätter mångfald. Kärnverksamheten är Mitt Livs Chans, ett adept- och mentorprogram för personer med utländsk bakgrund som saknar arbete, yrkesrelevant kompetens, professionella kontakter och nätverk. Programmet är kostnadsfritt som adept och finansieras av Mitt Livs partnersamarbeten.

Mitt Liv är ett AB (svb), aktieföretag med särskild vinstutdelningsbegränsning, vilket innebär att eventuell vinst återinvesteras i verksamheten. Företaget vill kunna generera egna intäkter och växa av egen kraft. Därmed vill de skapa hållbarhet, styrka och kontinuitet – för att kunna åstadkomma bestående förändringar när det gäller rättvisa och mångfald på den svenska arbetsmarknaden.

Mitt Liv finns i dag i Göteborg, Stockholm, Östergötland (Norrköping och Linköping) och Malmö.

www.mittliv.com

056

Mobilearn

Med mobiltelefonen som redskap erbjuder Mobilearn nyanlända en tjänst där man på sitt eget språk kan söka samhälls- och myndighetsinformation. Det går också att få tillgång till jobbmatchning, söka lämplig utbildning och bostad. Tjänsten samlar myndighetsinformation till en databas översatt till en mängd språk och de har i dag avtal med 150 svenska kommuner.

Affärsidén uppstod då grundaren Claes Persson flyttade till USA och insåg att det inte fanns en samlad plats där man kan få reda på hur man blir integrerad. Det fanns inte heller i Sverige när han flyttade hem, så han bestämde sig att starta en sådan. Han skaffade sig en partner, Ernest Radal, som bland annat suttit i juryn för EU-kommissionens Social Innovation Competition och anlitas internationellt för sin expertis kring digitala lösningar för integration.

– Socialt engagemang kommer vara en utslagsgivande faktor för alla framtida satsningar inom alla områden, alla kategorier och alla bolag. Några av våra största globala utmaningar i dag är just sociala och vi behöver kika på nya modeller för att lösa dem. Myndigheter och större institutioner är inte alltid lika snabbbrörliga som en social entreprenör med brinnande intresse för sin sak, säger Radal.

Mobilearn vann Guldmobilen 2014 och utsågs i juni 2016 till ”field leader” inom digitala socio-ekonomiska integrationslösningar av magasinet Social Innovation Europe.

Företaget bildades 2010 och har i dag kontor i Stockholm, Göteborg, London och Bryssel.

www.se.mobilearn.com/sv/

»Socialt engagemang kommer vara en utslagsgivande faktor för alla framtida satsningar inom alla områden, alla kategorier och alla bolag.«

058

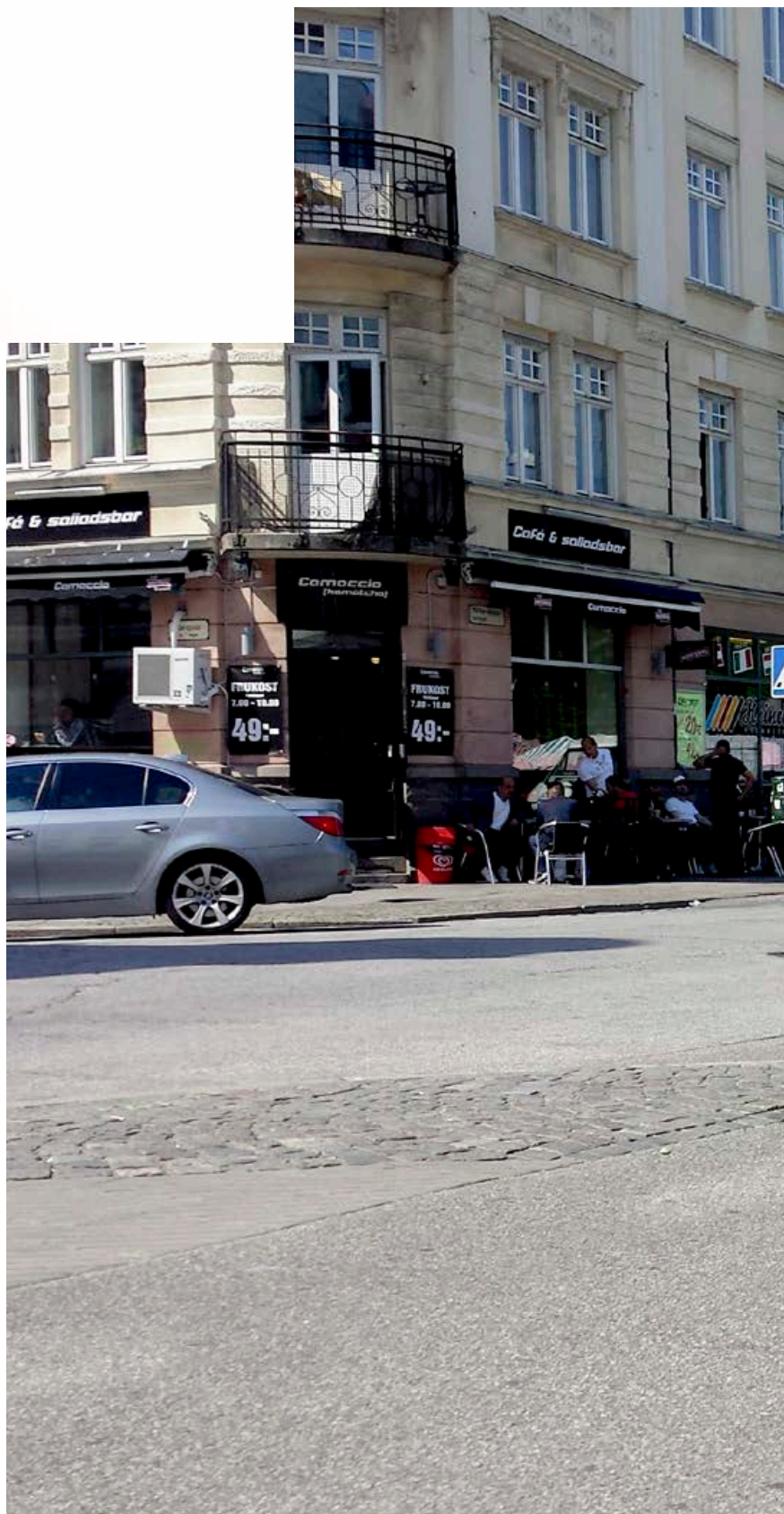
Move by bike

Allt fler väljer cykeln framför bilen, av både personliga och miljömässiga skäl. I takt med att lastcyklarna gjort entré märks cykeltrenden nu även inom bud-, flytt- och transportbranscherna.

Move by bike transporterar och flyttar med cykel och släp. I skrivande stund erbjuder de transporter med cykel och vagn inom Malmö, Lund, Stockholm, Göteborg, Uppsala och Umeå. Utöver de olika cykelmodellerna så har de även en cykelbuss, som kan transportera upp till 12 förskolebarn, i Malmö och Lund.

Företaget drivs av Johan och Nils Wendt, far och son. 2012 fick de Malmö stads miljöpris för att de erbjuder miljövänliga och citysmarta transporter. 2016 fick de Lunds kommuns miljöpris.

www.movebybike.se

059

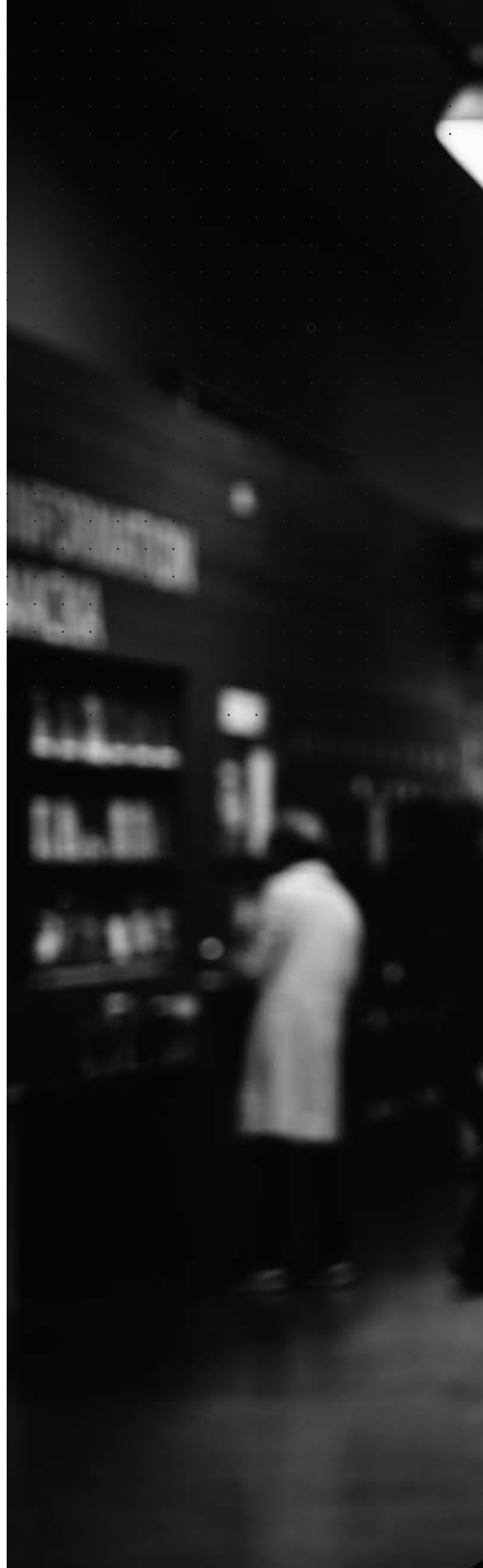
Mobile Stories

Att media, journalistik och kunskap om källkritik ska vara till för alla, även unga. Det är den bärande idén i Mobile Stories. Bakom initiativet står journalisten Jenny Sköld och fotografen Lotta Bergseth som vill föra ut journalistisk kompetens till Sveriges unga.

Vad är skillnaden mellan en annons och en artikel? Hur skriver man en krönika? Hur kollar man en källa och hur ska man veta att det som står i en artikel verkligen är sant?

Det är klassisk journalistisk kunskap som i dag, med sociala medier och gigantiska informationsflöden, behövs mer än någonsin. Samtidigt lägger allt fler tidningar och mediehus ner sina verksamheter och affärsmodellerna krackelerer.

Detta vill grundarna bakom Mobile Stories ändra på. Det finns ett behov och det finns tillgänglig kompetens, det gällde att matcha ihop dessa.

»Alla i dag är publicister
– man gillar och delar
till höger och vänster,
utan att fundera på
innehållets trovärdighet.«

– Vi journalister behövs kanske inte på samma sätt på den traditionella arbetsmarknaden men vi har en kompetens som är viktig och som borde användas i mycket större utsträckning. De flesta av mina kollegor har blivit PR-konsulter men kompetensen behövs på annat håll också, säger Jenny Sköld.

Den traditionella rollen som journalist har ofta varit att granska makten och försvara demokratin. Journalister är skolade att sälla och bedöma information för att se om den är trovärdig och att avgöra vad som kan vara av intresse för en bredare allmänhet.

Men digitalisering och sociala medier har helt ritat om informationskartan. I dag finns det tusentals källor och information pumpas ut på alla håll. Alla kan producera nyheter, texter och inslag.

– Det är bra med information från flera håll, men samtidigt måste alla ta ett större ansvar för att kunna bedöma relevans och trovärdighet. Den här förändringen har skett så himla snabbt och folk i allmänhet har inte den kompetensen. Alla i dag är publicister – man gillar och delar till höger och vänster, utan att fundera på innehållets trovärdighet, säger Jenny Sköld.

Mobile Stories vision är att med hjälp av de möjligheter som digitaliseringen ger, demokratisera journalistiken och de är övertygade om att skolan är det bästa stället för att skapa förändring. Skolan är den sista offentliga arenan där vi fortfarande kan nå alla olika sociala skikt i samhället.

– Vi ville göra något för unga som inte känner sig inte berörda av journalistiken. Unga säger ofta till oss att traditionell media inte talar till dem utan till deras föräldrar. Dessutom är unga i dag så vana vid att göra själva – att vara producenter, så då ville vi bygga ett verktyg där de själva får skapa journalistik, säger Jenny Sköld.

Därför riktar sig Mobile Stories till skolor i första hand, med en publiceringsapp och olika verktyg som ska vara ett stöd för hur man arbetar med texter och information. Processen är uppbyggd på samma sätt som arbetet på traditionella medieredaktioner. Runt varje artikel som ska göras formas en grupp bestående av källgranskare, reportrar, researchers och redaktörer. Den sistnämnda är en lärare som också har befogenhet att godkänna arbetet, så att eleven kan publicera.

Källkritik är svårt. Det är någonting man lär sig – får en känsla för – genom att ständigt ta ställning till nya case och nya källor vilket sker dagligen på en nyhetsredaktion.

»Vi journalister behövs kanske inte på samma sätt på den traditionella arbetsmarknaden men vi har en kompetens som är viktig och som borde användas i mycket större utsträckning.«

På samma sätt kommer arbetet med Mobile Stories att skapa en diskussion i klassrummet om källors trovärdighet. Genom att hålla den levande får eleverna så småningom en känsla för vad de ska titta efter för att bedöma en källas trovärdighet.

Hur får man då ekonomisk uthållighet i ett sådant här initiativ?

– Det har varit stort intresse bland både kommuner och skolor som kan abonnera på tjänsten. Från kommunerna handlar det om att få till en kvalitativ medborgardialog med unga, där man ännu inte hittat optimala lösningar. Sedan har vi diskussioner med olika mediaföretag. Detta är ett sätt för dem att nå den unga generationen mediekonsumenter och få dem att förstå varför journalistiken finns och hur den fungerar. Det finns ett kommersiellt intresse i detta. Tillsammans kan vi hitta nya hållbara affärsmodeller.

Vad hoppas ni förändra i samhället genom Mobile Stories?

– Vi hoppas att unga genom att arbeta med Mobile Stories får upp ögonen för vilka möjligheter man har att påverka om man bara tar det här med källkritik på allvar. I ett större perspektiv handlar det om att kommande generationer ska kunna fatta välgrundade beslut som medborgare och konsumenter och ytterst faktiskt om att vi även i framtiden ska leva i en upplyst, hållbar demokrati, säger Jenny Sköld.

Mobile Stories startade 2015 och är ett aktieföretag, som drivs av Jenny Sköld, Lotta Bergseth och Annica Andersson. De driver också föreningen Voice2You och det digitala skolutvecklingsmagasinet EdTech4Change (edtech4change.se).

Mobile Stories riktar sig till skolor och kommuner. Affärsidén är att målgruppen ska abonnera på en publiceringsapp, vilket kostar 24 kr per elev. En kommun kan också gå in och betala för alla elever i kommunen. De erbjuder en app med egna sajter och chattrum där ungdomarna lotsas genom den journalistiska processen med hjälptexter och tipsartiklar från yrkesverksamma journalister och fotografer. Dessa sajter eller kanaler kommer i sin tur att bilda ett nätverk av skol- och kommun-sajter för abonnenterna. De har tidigare fått stöd från Vinnova för att utveckla sin idé.

mobilestories.se

060

My Dream Now

www.mydreamnow.se

Grundaren av My Dream Now, Jonas Bygdeson, vill utbilda klass-coacher ifrån näringslivet som ska stötta och inspirera barn och unga inför deras yrkesval. Detta ska ge eleverna inspiration och vägledning i hur de själva kan nå sina drömmar och på så sätt ge dem motivation att plugga.

Att många unga är arbetslösa trots att arbetsgivare saknar arbetskraft är en samhällsutmaning som My Dream Now vill lösa, bland annat genom olika matchningsinsatser där skola möter näringsliv.

My Dream Now drivs av Creador AB, som är ett idéburet socialt företag som vill skapa största möjliga samhällsnytta. De strävar efter positivt finansiellt resultat för långsiktigt hållbar utveckling. Vinsten ska i huvudsak stanna i bolaget, för att utveckla verksamheten och nå det samhällsnyttiga målet.

Bygdeson kallar sig själv social entreprenör och han har bland annat fått stöd i Reach for Change inkubator. My Dream Now arbetar i olika partnerskap med bland andra Scandic, Tieto, KPMG, Skanska och Fortum.

Myrorna

Använder du allt du har i garderoben eller har du kanske en hel del kläder som bara är hyllvärmare, som det ändå är svårt att skiljas från? Detta vill Myrorna råda bot på, tillsammans med Beteendelabbet. Med sin idé RE:Use Kit visar de att du faktiskt inte behöver allt du äger.

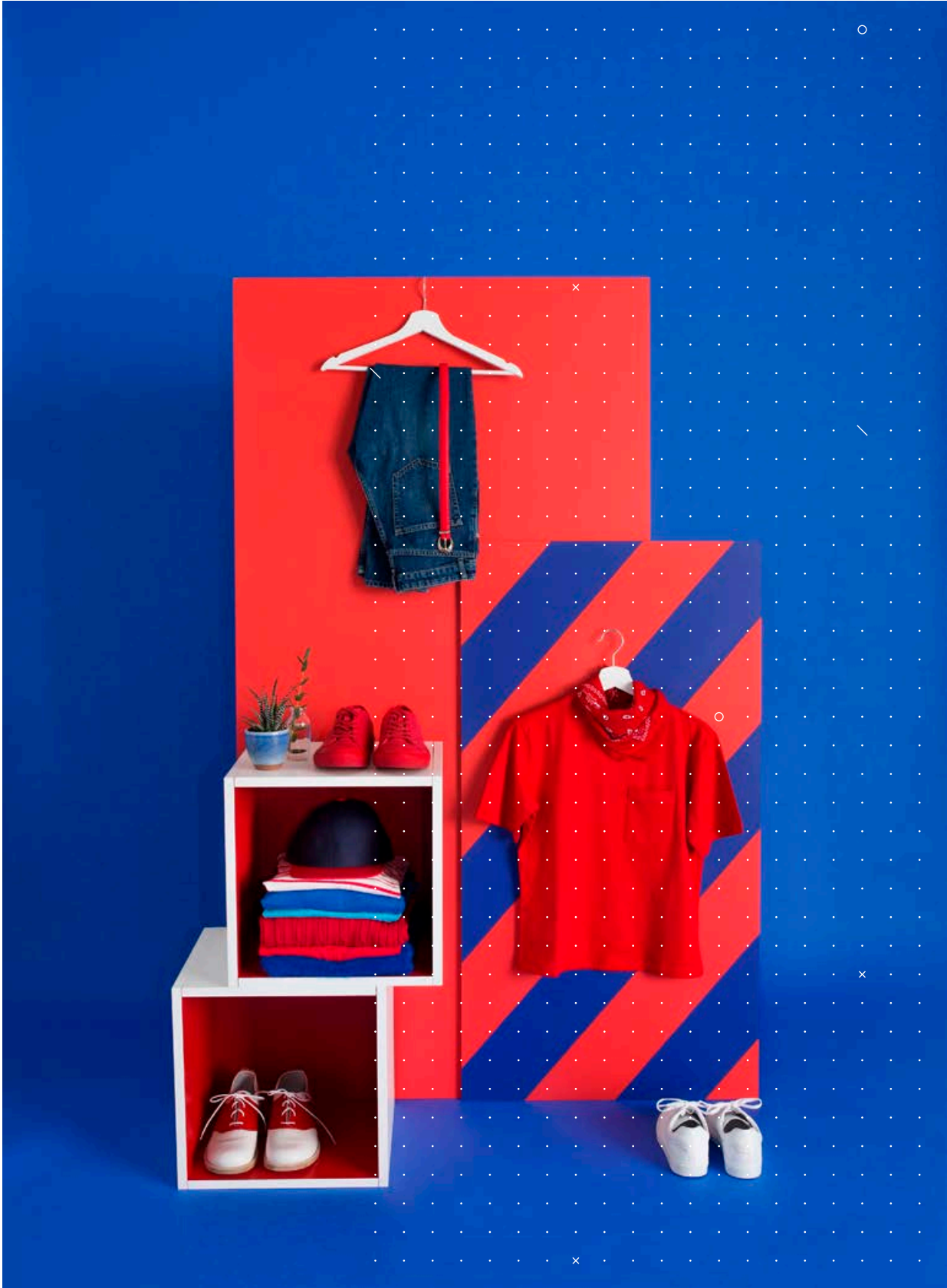
Sju av tio svenskar använder bara hälften av kläderna i sin garderob. Detta till trots dröjer det ett år eller mer mellan garderobsrensningarna för drygt hälften av svenskarna. Via RE:Use Kit får du hjälp att berätta vad du är redo att ge bort.

Metoden som används kallas nudging; ett sätt att påverka människors beteende i en viss riktning utan att behöva använda piska eller morot. Grundtanken är att det ska vara ”lätt att göra rätt”.

– För Myrorna handlar det alltid om att få fler att tänka på återbruk. Att samarbeta med beteendestrateger för att ta reda på hur vi kan underlätta för våra kunder är otroligt intressant. Dessa insikter kan på sikt rädda jorden, säger Emma Enebog, hållbarhetschef på Myrorna.

www.myrorna.se

»För Myrorna handlar det alltid om att få fler att tänka på återbruk. Att samarbeta med beteendestrateger för att ta reda på hur vi kan underlätta för våra kunder är otroligt intressant. Dessa insikter kan på sikt rädda jorden, säger Emma Enebog, hållbarhetschef på Myrorna.«

062

Odlingsnätverket Seved

Det började för några år sedan med ett par pallkragar och har i dag utvecklats till en fullskalig stadsodling på innejårdar och kvarters-tomter; totalt cirka 800 kvadratmeter odlad yta mitt i stan.

Odlingsnätverket i Seved finns i den centrala stadsdelen Sofielund, i Malmö. Allt började som ett projekt som ville skapa en gränsöverskridande dialog mellan olika kulturer och åldrar. Som en metod för möten använde de bland annat odling. En idé kring ett odlingsnätverk började växa fram, eftersom boende i området visat ett stort intresse för odlingarna.

Företaget Odlä i stan och den ideella föreningen Odlingsnätverket Seved tog gemensamt fram en modell för stadsodling. Modellen

innebär att fastighetsägarna upplåter mark åt boende och står för redskap, jord, pallkragar samt bevattningsmöjligheter. Fröer och plantor bekostar de boende själva.

Odlingsnätverket Seveds roll är att hjälpa boende att komma i gång och stötta, inspirera, samordna samt utbilda i ekologisk stadsodling. De genomför öppna odlingsträffar för kunskapsutbyte och för att skapa relationer människor emellan, så kallad socio-ekologisk odling.

Föreningen är öppen för alla och i nätverkets regi finns även en kvartersträdgård och en ätbar utomhusvägg.

www.odlingsnatverket.se

Off2off

Karlstadbaserade Off2off har utvecklat en digital kommunikationstjänst för att återanvända överblivet material från organisationer. Det kan vara kontorsmaterial, möbler eller annat material som är i för gott skick för att slängas och som hittar nya ägare genom tjänsten.

Plattformen tillhandahåller en molnbaserad kommunikationstjänst specifikt utvecklad för strukturerad återanvändning, som synliggör och matchar användarnas behov och funktionella överskott, det vill säga överblivna produkter som är för bra för att kastas.

Tjänsten är tillgänglig för alla typer av organisationer och förutom att minska kostnader för nyinköp och ett flertal miljömässiga vinster, skapar det även instegsjobb och engagerar medarbetarna.

Off2off utsågs till årets tjänstinnovation av stiftelsen SKAPA 2013 och antogs till Tillväxtverkets initiativ Startup-Swedens bootcamp för digitala bolag med en hållbarhetsidé 2017. De samarbetar med Ragn-Sells och kommuner som Ystad, Danderyd, Järfälla, Lerum, Upplands Väsby och Malmö använder Off2Off:s tjänst.

Ystad kommun beräknar att första årets användning av plattformen har gett ekonomiska besparingar, jämfört nyinköp, motsvarande 456 000 kronor.

www.off2off.se

063

Our Normal

ournormal.org

Hörsel- eller synnedättning, hjärnskada, kromosomavvikelse, autism, cerebral pares, rörelsehinder, muskelsjukdom, sällsynt eller ingen diagnos...

Ournormal.org är en digital kontaktförmedling för familjer som lever med barn med funktionsvariationer. De har inga regler för vilken typ av funktionsvariationer som användarna har erfarenhet av utan varje individ får utgå från sina egna behov.

Gemensamt är att de har större eller mindre behov av någon form av anpassning och ser ett stort värde av att kunna stötta varandra. Tjänsten lanserades 2017 och drivs av den ideella Föreningen Familjevänner i Göteborg med syfte att ta fram fler moderna digitala verktyg för familjer med barn med funktionsvariationer.

064

065

Pamoja Cleantech

Peik Stenlund startade tillsammans med två kollegor företaget Pamoja Cleantech 2010. Idén är att bygga och driva små, lokala elnät i områden som saknar el och där byborna ofta använder fotogenlampor.

Pamoja Cleantech kallar sig ett vinstdrivande socialt företag som vill sprida miljöteknik i Östafrika. Bolagets produkt The Green Plant är ett mobilt kraftverk som kombinerar sol och bioenergi. Genom produkten vill man erbjuda en systemlösning för att öka användandet av förnybar energi och möjliggöra hållbart entreprenörskap i regioner utan tillgång till elektricitet.

Företaget har finansiering från bland annat Världsbanken och SIDA samt arbetar aktivt

med innovation kring nya affärsmodeller, för att sprida lösningar som skalar upp användning av förnybar energi.

Under 2011 blev de utsedda till en av tolv innovativa idéer från hela världen som fick anslag av biståndsorganet Sidas finansieringsprogram Innovations Against Poverty. Företaget tilldelades även Veckans Affärers innovationspris 2011 inom kategorin Student.

www.pamojacleantech.com

066

Parlör för nyanlända energiexperter

Energiingenjören Basel Taleb kommer från Hama-provinsen i Syrien och kom i december 2014 som flykting till Sverige. Han fick praktik på skånska energibolaget Krafringen och insåg snabbt att språkkunskaperna han lärt sig på SFI inte räckte för energibranschens många specialiserade ord.

Eftersom energibranschen också har ett stort behov av att rekrytera kompetens, såg man att här fanns en möjlighet att lösa såväl rekryteringsutmaningen som integrationen av nyanlända.

Idén att ta fram en parlör som fokuserade på just branschspecifika ord föddes och under 2016 lanserades Krafringen den första parlören, som nu finns på svenska, engelska och arabiska.

www.krafringen.se/hallbarhet/medarbetare/parlor-for-nyanlanda-energiexperter/

100 SOCIALA INNOVATIONER

120

067

Peppy Pals

”Hur svårt kan det vara att gamifiera emotionell intelligens?”

Den frågan ställde sig grundaren av Peppy Pals, Rosie Linder, efter att hon tröttnat på alla stereotypa spel, där man var antingen tuff skjutande kille eller prinsess-lik tjej. Hon ville ha ett spel till sina barn som också lärde dem om empati, känslor och vänskap.

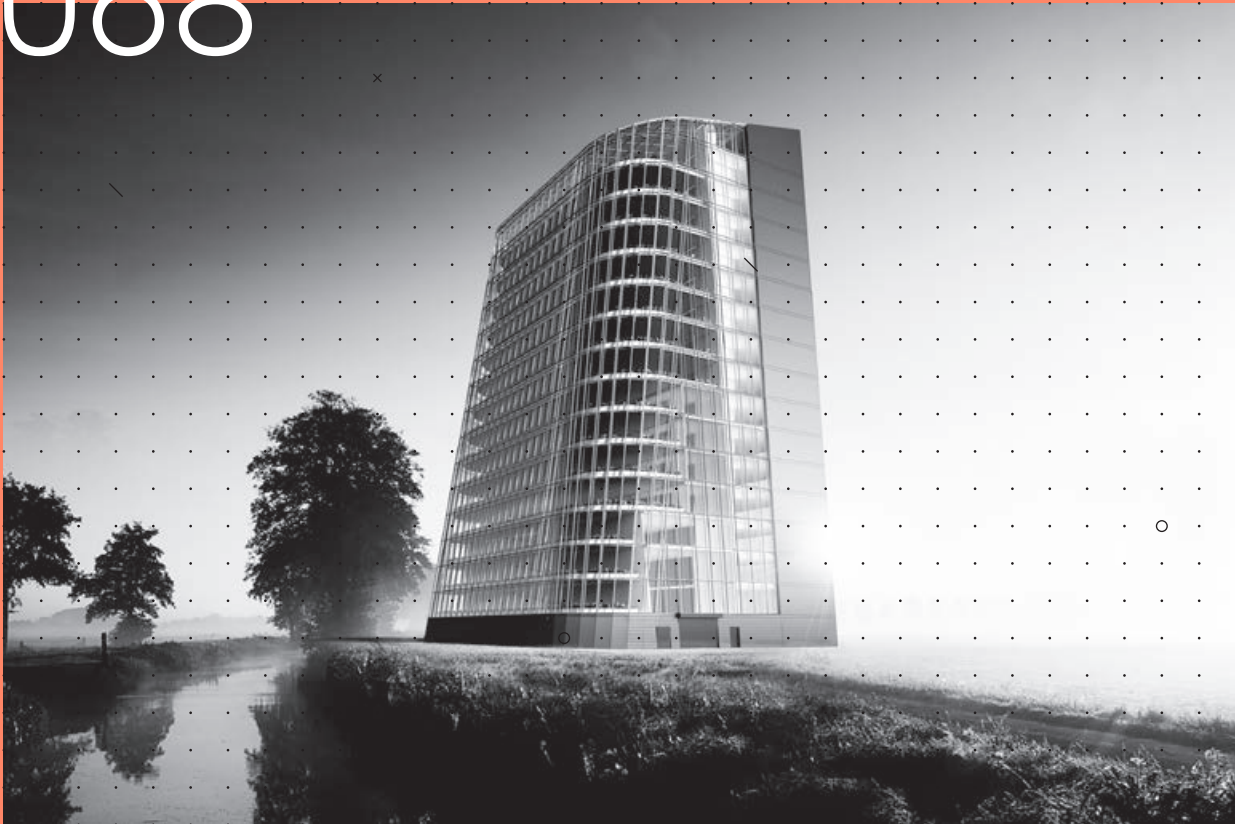
Idén om de fem vännerna Sammy (hästen), Gabby (kaninen), Izzy (ugglan), Reggy (hunden) och Kelly (katten) började ta form.

Peppy Pals grundades 2014 och är en serie appar, böcker och filmer som lär barn mellan två och åtta år om känslor, empati och vänskap, också kallat emotionell intelligens. Allt genom storytelling och humor. Konceptet är framtaget tillsammans med en psykolog och målet är att genom spelet motverka mobbing hos barn.

I dag har Peppy Pals användare i 140 länder och de finns nu som serie på Viaplay. Bland deras partners finns bland andra Max hamburgare, P&G och Nasdaq.

www.peppypals.com

068

Plantagon

www.plantagon.com

År 2050 beräknas 70 procent av världens befolkning bo i städer. Om vår konsumtion och produktion fortsätter som i dag, kommer jordens odlingsbara mark inte att räcka till.

Det är en stor samhällsutmaning som svenska organisationen Plantagon vill lösa genom innovativ stadsodling. De utvecklar sedan 2007 teknik för storskalig matproduktion i städer genom vertikala växthus. Tre demoanläggningar finns just nu i världen: i Linköping, Singapore och Shanghai.

Plantagon kallar sig själv ett Companization, en hybrid mellan en vinstdrivande organisation och en förening som är öppen för alla. På så vis vill man skapa en balans mellan ekonomiska drivkrafter och sociala hänsyn. Med denna innovativa styrmodell vill Plantagon utveckla långsiktigt hållbara organisationer eller det de kallar tredje generationens CSR (Corporate Social Responsibility).

Plantagon Non-profit Association äger därför 10 procent av företaget och har ansvaret för att välja 50 procent av styrelsemedlemmarna. Grundaren av Plantagon, Hans Hassle, är i dag generalsekreterare på Plantagon Non-profit Association.

069

Pling Transport

www.plingtransport.se

Pling Transport grundades 2012 i Göteborg. Det är ett budföretag som kör mindre gods med cykel. De använder elassisterade lastcyklar med väderskydd för lasten och fjädring så att även känsligt gods kommer fram helt.

Pling transport kallar sig ett medarbetarägt företag, med samhälls- och medlemsnytta som syfte snarare än att generera vinst till ett fåtal ägare. Genom att anlita Pling görs en mängd vinster för alla i staden, inte minst så minskar buller och energiförbrukning.

Bakgrunden till satsningen är att en mängd mindre gods i dag körs väldigt korta sträckor, cirka 51 procent enligt EU-projektet Cyclelogistics. Genom att använda Pling för dessa transporter skapas såväl högre transporteffektivitet som minskad miljöpåverkan.

Förutom godstransport så erbjuder Pling även tjänster som cykel-taxi och att ta hand om material som ska till återvinning.

Qvicket

Innehållet i Qvickets syrsmjöl består till 100 procent av bönsyrsa. Det innehåller 68 procent protein och mer kalcium än i mjölk.

I 80 procent av världen äter man redan insekter. Qvickets grundare Josefin Strömberg är övertygad om att lösningen till minskad köttförbrukning är att introducera nya livsmedel på marknaden, så att konsumenter har fler alternativ.

Syrsmjöl är Qvickets första produkt. Den finns inte att köpa i butik i Sverige, eftersom syrsmjöl, liksom andra insektsprodukter, räknas som nya produkter och måste genomgå kontroller av Livsmedelsverket. Fram till att detta är gjort får dessa produkter endast säljas via e-handel. I flera andra länder i Europa säljs insekter redan i butik, till exempel i Nederländerna, Belgien och Storbritannien.

Qvicket har även gett ut en kokbok om insektsmat.

www.qvicket.se

071

Refo

Refos vision är att förbättra världen genom designad re-make och utbildning. Den röda tråden är att skapa jobb på hemmaplan, genom lokala kretslopp som också skapar tillväxt samtidigt som belastningen på miljön minskar.

Material som skänks till Refo görs om på olika sätt för att kunna användas igen. Hela processen, från insamling till sortering, design, re-make, marknadsföring och försäljning syftar till att engagera människor lokalt, utbyta kunskaper och skapa möjligheter till arbetsträning. Det som de själva inte använder går vidare till andra.

Barnkläder blir Refo-paketet till behövande barn i närområdet. Garn, tyg och pärlor blir början till skapandegrupper för barn och kvinnor; alltid i samprojekt med flera aktörer, som ett sätt att bygga broar mellan områden.

Refo är baserade i Stockholm och har ett flertal samarbetspartners, bland annat Stockholm Resilience Center, Svensk hemslöjd, SRV återvinning och Stockhomact.

www.refo.nu

072

ResLedaren

Missar du ofta bussen, lämnar plånboken hemma eller glömmer att gå av vid rätt station eller hållplats? Då kan det vara värt att (gratis!) ladda ned mobilappen ResLedaren.

ResLedaren liknar en vanlig reseplanerare, men har fler funktioner och hjälper dig hela vägen hemifrån tills du nått ditt mål. Appen underlättar din resa i kollektivtrafiken genom att sända påminnelser om när det är dags att gå, vad du ska ha med dig och när det är dags att plinga och sedan gå av.

Du kan också se alla stationer du ska passera under resan och hur långt du kommit. När du väl klivit av kan du sedan se vilken väg du ska gå för att komma till ditt slutmål.

ResLedaren är bra för alla, men speciellt utvecklad för personer med kognitiv funktionsnedsättning. Appen kompenserar för bristande tidsuppfattning, orienteringsförmåga samt ger överblick och stöd för minnet.

Haja Applikation AB har utvecklat appen, i samarbete med en rad myndigheter och organisationer.

www.resledaren.se

073

ReTuna

Har du prylar, kläder eller möbler som du inte längre kan eller vill använda? Eller är du kanske sugen på att handla klimatsmart? Om du dessutom bor i eller i närheten av Eskilstuna har du tur, för här finns Sveriges (eller möjligen världens) enda klimatsmarta shoppinggalleria: ReTuna Återbruksgalleria.

På ReTuna tas saker tillvara som behöver ett nytt hem. Genom renovering, reparation och kreativt återbruk får använda saker nytt liv och kan säljas vidare.

Så här går det till: saker som kan återbrukas lämnas in i ReTunas depå Returen. Personal från AMA (Eskilstuna kommuns resursenhet för Aktivitet, Motivation och Arbete) gör en första gallring. Sedan fördelas sakerna ut till gallerians återbrukande butiker, där de repareras, omvandlas, förädlas och säljs vidare.

I ReTuna Återbruksgalleria ryms 14 butiker, en restaurang, en folkhögskoleutbildning, ett konferensrum och en utställningsyta. Alla verksamheter bedrivs klimatsmart och miljömedvetet och ambitionen är att så många butiker som möjligt ska ägna sig åt återbruk.

www.retuna.se

074

Retoy

www.retoy.se

Leksaksbyten via Retoy-kit och reparation av trasiga leksaker via Retoy Lab. Det är två exempel på hur Soledad Pinero Misa och företaget Retoy arbetar.

Retoy vill sprida insikten om att vi alla är världsmedborgare och därmed har ett ansvar för att hushålla med jordens resurser, bland annat via återbruk. Tack vare ett antal samarbetspartners och ett stort antal volontärer skapar Retoy mötesplatser där barn ges möjlighet att leka sig till en bättre värld.

För att föra ut sitt budskap har företaget också tagit fram Rättighetsväskor som förskolor kan beställa; ett verktyg för pedagoger som vill lära förskolebarn mer om miljö, hållbarhet och barns rättigheter.

Rude Food

Rude Food tar tillvara lokalt matsvinn genom olika samarbetspartners och erbjuder catering och andra pop-up events. Rude Food startades av designforskaren Zeenath Hasan, som ett ideellt projekt i oktober 2014. Sedan dess har de blivit ett av Skånes större kök som tar tillvara på överblivna produkter som tillagas och säljs på nytt.

Rude Food vann Skånska Gastronomisällskapets mångfaldspris 2017 med motiveringen ”Med ett stort socialt engagemang och en rejäl dos entreprenörskap har Zeenath Hasans nytänkande fått Mat-Sverige att tänka om. Att återanvända kasserad mat, locka till sig volontärer och skapa jobbtilfällen, samtidigt som hon mättar kräsna gäster, är inte bara optimering av resurser utan också ett steg mot ett mer hållbart samhälle.”

Ett liknande initiativ i Stockholm är Sopköket som grundades 2015.

www.rudefood.se

075

Rättvise- förmedlingen

Någonstans runt 2009 började Rättviseförmedlingens grundare, Lina Thomsgård, notera att deltagandet i svenska paneler och tv-soffor var väldigt stereotyp. Hon arbetade själv som PR-ansvarig inom musikbranschen. Så fort det skulle pratas ekonomi dök ett gäng herrar i liknande kläder upp. Och när det handlade om föräldraskap presenterades ett antal mammor.

När Lina väl börjat tänka i de här banorna gick tankarna inte att slå ur hågen. Så fort hon såg eller var med på något evenemang så räknade hon antal kvinnor kontra antal män. På sitt twitterkonto förde hon statistik över läget.

På en prisutdelningsgala i kultur- och media-branschen gick hon fram till en av arrangörerna, som hon kände, och gav honom kvällens nedslående resultat: 54 män på scenen och 4 blomutdelande kvinnor. ”Vad jobbig du är Lina. Måste du göra ett problem av det här, du vet att jag inte är sån”, sa hennes kompis.

Lina kontrade med att erbjuda sin hjälp inför nästa års gala och sa att ”för varje bra kille som ni föreslår så hittar jag en bra tjej”. En timme senare kom kompisens tillbaka, gav Lina en flaska champagne och sa: ”Detta gör vi Lina!”.

Kvällen, natten och löftena var dock inte slut än. Några timmar senare hade Lina också hunnit prata med en nattklubbsschef och

frågat honom varför de bara hade killar som spelade skivor. ”Vi vill gärna ha tjejer, men de finns inte”, var svaret hon fick. ”Men vet du, på måndag får du en lista av mig med 100 svenska dj:s som är kvinnor”. Sa Lina och vandrade hem i Stockholmsnatten.

På lördag morgon sjönk gårdagskvällens händelser sakta in och Lina tänkte för sig själv: ”Jag känner kanske till 25 kvinnor som är dj:s, men 100? Hur löser jag det här?”

Sofia Embrén, god vän till Lina och engagerad i Rättviseförmedlingen i princip från start fram till juni 2017 (då hon avgick som vd), fortsätter sin berättelse om hur allt gick till när Rättviseförmedlingen startade:

– Lina gick in på Facebook och startade en sida som hon döpte till Rättviseförmedlingen. Där skrev hon det som skulle bli vår första efterlysning som löd ungefär: ”Vi hjälper en nattklubb som inte hittar några kvinnor som är dj:s, vilka känner ni?”.

»Uttalandet
"De finns inte"
håller inte och
det vill vi visa,
varje dag.«

»130 000
personer är
ett fantastiskt
verktyg för
samhälls-
förändring!«

Lilla Hoparegränd
kv. Collisto

Så gick Lina och drack en kopp te och när hon återvände till Facebook hade 200 personer anslutit sig som följare till sidan och hon hade fått en massa förslag. På måndag morgon återvände hon till nattklubbschefen och gav honom en lista med 130 dj:s, och ingen av dem var man.

Den här berättelsen visar tydligt den lika enkla som geniala idén bakom Rättviseförmedlingen. Istället för de 25 kvinnliga dj:s som Lina själv kände till, så växte listan snabbt, tack vare kollektivets gemensamma kraft. I dag, ungefär åtta år senare, har Rättviseförmedlingen 130 000 följare på sociala medier och sökningarna görs i alla branscher. Men idén är densamma då som nu, verktyget ser i princip likadant ut och den gemensamma kraften är fortfarande mycket stor.

För att finansiera den nystartade verksamheten sökte och vann Lina Thomsgård pengar från en tävling. För att kunna ta emot pengarna krävdes ett organisationsnummer och Lina bildade därför en ideell förening, där Sofia Embrén valdes in i styrelsen. Detta var i slutet av 2010.

– Vi har utnyttjat befintliga kanaler och alltid utgått från Facebook, som fortfarande är vår viktigaste kanal. 130 000 personer är ett fantastiskt verktyg för samhällsförändring! Tillsammans vill vi hjälpa till att bryta stereotypa normer och föreställningar. Vi vill att alla ska få möjlighet att visa att de kan något. Vi vill vara med och arbeta för jämställdhet och strukturell diskriminering, ja vi bryter gärna vilka normer som helst. För varje sökning så ändrar vi på något, säger Sofia.

Vilka effekter har ni märkt av ert arbete?

– I dag är det fler som tänker på de här frågorna, och vi tror att vi varit en del av det. Många som ska anordna ett panelsamtal eller en debatt tänker till och tycker det känns fel om könsfördelningen är ojämn. Jag tror att vi har höjt medvetandet kring hur konstigt det är med det homogena och jag hoppas att vi kunnat skapa inspiration till att tänka nytt.

Vad vill ni bidra till?

– Vi visar att folk finns och att det går att tänka brett. Vi vill visa att stereotypa föreställningar om människor inte ska behöva styra deras möjligheter att visa vad de går för. Vi vill diskutera kompetensbegreppet, luckra upp det och ta det framåt. Uttalandet ”De finns inte” håller inte och det vill vi visa, varje dag.

Du pratar om att ni skapat en ”mellanskapsrevolution”, förklara!

– Vi har, till en början omedvetet men nu mer medvetet, siktat in oss på dem som gör jobbet. Att göra en sökning eller efterlysning hos oss är alltid gratis och anonymt. Trösklarna att använda våra verktyg är låga, det ska vara enkelt att bara göra. Du ska inte behöva fråga chefen om lov!

Vilka har varit era största utmaningar?

– Att få ekonomi i vår verksamhet har varit svårt. Vi har levt en del på projektpengar, men är i dag självförsörjande till 80 procent, via intäkter från våra rekryteringsannonser och föreläsningar. Att skapa en betalningsvilja för våra betaltjänster samtidigt som vi har många gratistjänster har varit en annan utmaning. Att arbeta med att förklara hur våra befintliga normer och strukturer ser ut, är självklart också en utmaning, men samtidigt en utmaning som triggar oss och blir en tillgång.

Rättviseförmedlingen hjälper projekt, organisationer och medier att hitta kompetens. Med hjälp av 130 000 rättviseförmedlare i sociala medier görs dagligen ett antal sökningar och efterlysningar, för att korrigera skevheter i samhället. Fram till 2017 har Rättviseförmedlingen varit en ideell förening, men ombildas under 2017 till en stiftelse. Verksamheten är självförsörjande till 80 procent och har knappt tio anställda. I genomsnitt ökar antalet följare/rättviseförmedlare med 400 i veckan.

www.rattviseformedlingen.se

»Vi visar att folk finns och att det går att tänka brett. Vi vill visa att stereotypa föreställningar om människor inte ska behöva styra deras möjligheter att visa vad de går för.«

Röstånga Utvecklings AB

Istället för att passivt se på, valde de att vara proaktiva. Istället för att stillatigande se sin älskade skånska hembygd avfolkas, gick de ihop och agerade. Det började med ett engagemang för att behålla Röstånga skola och har i dag utvecklats till den ideella föreningen Röstånga Tillsammans och aktieföretaget Röstånga Utveckling AB, RUAB.

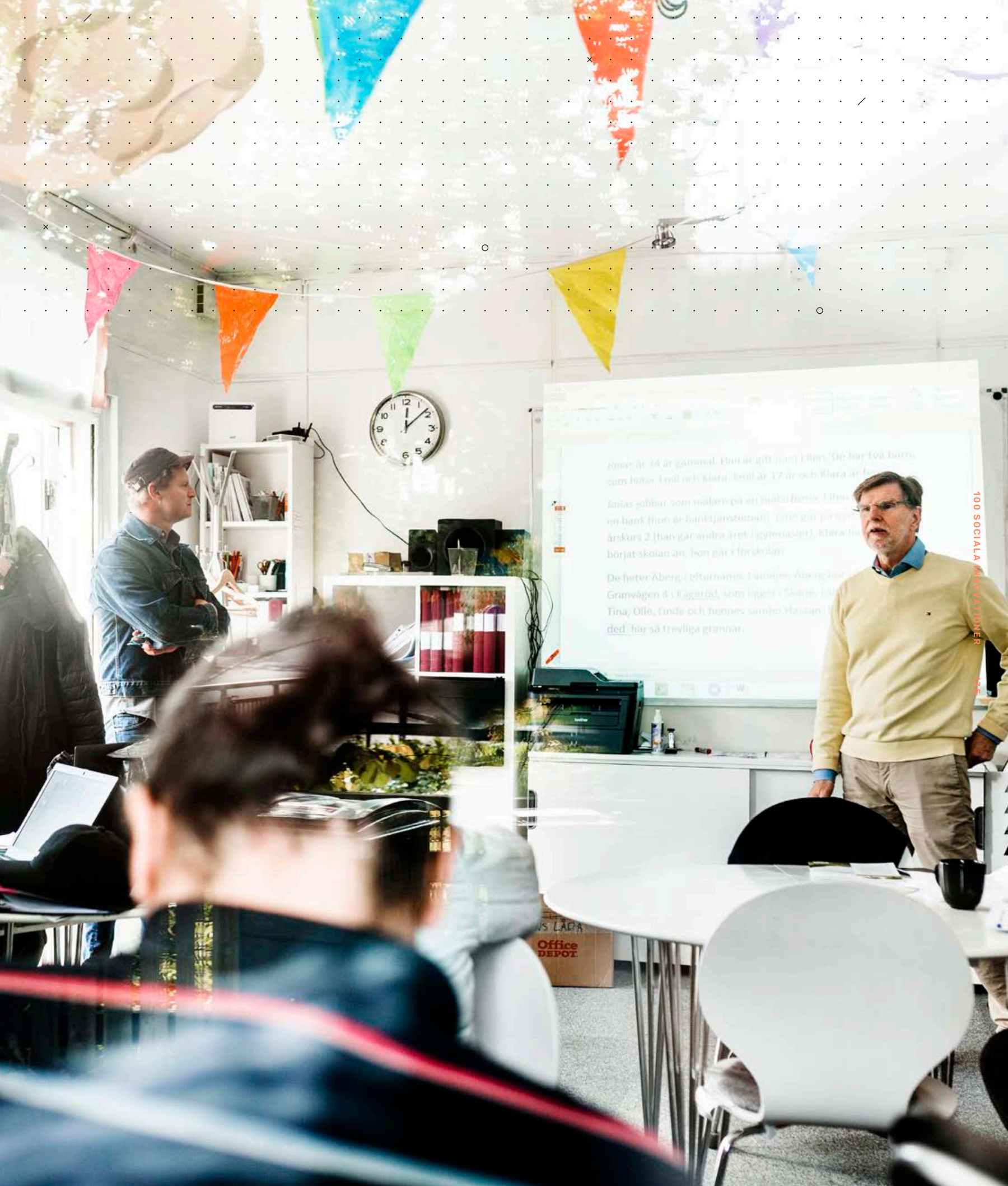
– De bästa sociala innovationerna sker på landsbygden! Här syns det tydligt vad som inte fungerar, för inget går att gömma. Avfolkning och billiga hus som ingen vill köpa går inte att missa, säger Nils Phillips, styrelseordförande i RUAB och ordförande i Röstånga Tillsammans.

Kampen kring att behålla Röstånga skola startade 2007. Nils berättar att kampen om skolan var toppen på ett isberg och att mycket annan samhällsservice redan hade försvunnit. De var en handfull engagerade människor som slog sig samman för att gemensamt, och på sitt eget sätt, försöka ta vara på det de hade omkring sig.

– Skolan var angelägen och berörde många. Fördelen var också att vi var proaktiva, vi började engagera oss redan när vi såg att skolan blödde, men innan hotet om nedläggning kommit. Vår skola låg längst bort från centralorten och elevunderlaget minskade stadigt. Om skolan försvinner tappar till exempel fotbollsklubben medlemmar, människor flyttar och till sist är det bara en turistkuliss kvar, säger Nils och fortsätter:

– Vi funderade på hur vi skulle organisera oss. Vi förstod att vi var tvungna att agera och vi visste att om någon service försvinner så kommer den aldrig igen.

Tomas är 34 år gammal. Han är gift med Tove. De har två barn, conchitos, Emil och Klara. Emil är 17 år och Klara är 13 år. Tomas jobbar som målare på en målarfirma. Tove jobbar på en bank (hon är banktjänsteman). Emil går på gymnasiet i årskurs 2 (han går andra året (gymnasiet)). Klara har börjat skolan än, hon går i förskolan.

De heter Åberg (efternamn). Familjen Åberg bor i Gränsvägen 4 i Egerstiel, som ligger i Skåne. Tove, Tina, Olle, Linda och hennes sambo Hassan ded har så trevliga grannar.

100 SOCIALA INNOVATIONER 125

Office DEPOT

»De bästa sociala innovationerna sker på landsbygden! Här syns tydligt vad som inte fungerar, för inget går att gömma.«

Så: problemet var angeläget, vi var några stycken som hade möjlighet att agera och problemet var inte omedelbart akut. I gruppen som bildades fanns också kompetens kring att söka pengar. Vi ansökte och fick bidrag från Leader. I januari 2008 bildade vi den ideella föreningen Röstånga Tillsammans och fick därmed en plattform att agera utifrån.

Röstånga Tillsammans rullade på bra, så pass bra att de utsågs till årets Leader-projekt 2009. Arbetet i föreningen och de processer som bedrevs var och är fortfarande helt öppna och demokratiska. Relativt snabbt dök det upp tankar kring hur de skulle kunna hitta en process och en utvecklingsform som var självbärande och inte beroende av projektpengar.

– Vi ville stå på egna ben och arbeta med det som var viktigt för oss, vilket skulle kräva egna pengar. Vi ville stoppa projektifieringen och tänka mer långsiktigt. 2011 bildades aktiebolaget Röstånga Utvecklings AB, med syfte att utveckla Röstångabygden genom att köpa och förvalta fastigheter. Därmed hade vi skapat en egen finansiell plattform, som utgick från vår vardag.

Via deltagandet i Leader träffade Nils och hans Röstångavänner flera andra grupper som arbetade med landsbygdsutveckling. Utifrån detta fångade de upp olika idéer och snickrade ihop sin egen lösning.

– Vi arbetar för att skapa en levande bygd. Om vi till exempel kan se till att få liv i en restaurang, som i sin tur kan skapa sommarjobb, så kan det på sikt leda till att fler flyttar till Röstånga. Efter att vi bildat bolaget har vi köpt och renoverat upp fastigheter efter hand. Vi började med att köpa ett gammalt fryshus, efter att vi fått ett fyrtiotal delägare intresserade av att vara med och investera. I dag hyr vi ut lokalen till en förening som driver Sveriges minsta konsthall där, säger Nils.

Det andra fastighetsköpet i RUAB:s historia blev det gamla stationshuset, där det i dag drivs en restaurang. Här gick 400 delägare samman för att tillsammans investera nästan en halv miljon kronor. Därefter kunde bolaget ta lån och lokalen började rustas upp.

– När det gäller stationshuset har restauratören en omsättningsbaserad hyra, som innebär att 10 procent av omsättningen utgör hyran. Det gör att alla delägare har ett intresse av att gå hit samtidigt som det skapar en god ekonomi för oss, vilket i sin tur gör det möjligt för oss att köpa fler fastigheter, säger Nils.

Han fortsätter:

»Vi arbetar för att skapa en levande bygd. Om vi till exempel kan se till att få liv i en restaurang, som i sin tur kan skapa sommarjobb, så kan det på sikt leda till att fler flyttar till Röstånga.«

– Vi har en helhetssyn och utgår alltid från ett samhällsperspektiv. Genom att äga tillsammans och ha ett brett ägarskap vill vi inte bara behålla utan även utveckla den service vi har.

Vilka utmaningar har ni stött på?

– I Sverige är vi dåliga på att tänka utanför boxen, vilket leder till att det offentliga systemet har svårt att hantera ett initiativ som vårt. Jag tror det handlar både om tanke-spöken och lagstiftning. Jag älskar det svenska välfärds-systemet, men kan bara konstatera att det har luckor. Vi är fast i ett system som inte kan stödja alternativa satsningar. Vi är ovana vid att tänka nytt. Vår största utmaning är att hitta sätta att både lösa och finansiera nya samhälls-lösningar. Hur får vi möjlighet att testa och även misslyckas med sådant som vi inte provat förut? För att stötta sociala innovationer krävs nya, breda och samägda lösningar.

Vad har ni åstadkommit så här långt?

– Vi har visat att det går att påverka sin situation, att det går att tänka nytt. I jakten på verktyg och kraft för att påverka sin situation har vi velat visa att egenmakt är möjligt. Vi har skapat både social och finansiell mobilisering och stor dynamik. Det som varken kommunen, föreningarna eller marknaden kunnat skapa, har vi skapat tillsammans. Den känslan är härlig, även om det ständigt är en dans på slak lina. Men den betyder mycket för oss och för framtida investeringar. Att många av oss som engagerat oss i detta också funnits med i tio år har skapat kontinuitet och därmed tillit.

Och hur gick det med skolan?

– Skolan går bättre än någonsin och förskolan har precis fått bygga ut på grund av högt tryck på verksamheten. Allt beror såklart inte bara på det vi gör, men vi är en pusselbit i det hela och det känns kul!

Hur tänker ni framåt?

– Vi som driver arbetet är ideellt engagerade; vi är fortfarande för små för att driva satsningen professionellt. Vår utmaning nu är att bestämma oss för om vi ska expandera mer för att skapa en bättre ekonomi eller om vi ska fortsätta jobba som vi gör. En flaskhals framåt är att skapa seniorlägenheter, för att frigöra några av de äldre invånarnas hus och därmed kunna skapa inflyttning och mer rotation.

Röstånga Utvecklings AB (RUAB) är registrerat med särskild vinstutdelningsbegränsning, SVB. Andra värden än att maximera vinsten kan därmed prioriteras. De verksamheter som startas och drivs av bolaget ska vara lönsamma och komma bygden och aktieägarna tillgodo. Föreningen Röstånga Tillsammans är majoritetsägare i bolaget. 2017 äger RUAB sju fastigheter, både privata och kommersiella. Bolaget har 420 delägare och 1,3 miljoner kronor i eget kapital.

www.ruab.org

Signby.me

Skulle du vilja framföra en åsikt till en politiker eller någon annan makt-havare, men känner dig osäker på hur du ska formulera dig och gå till väga? Då kan Signby.me hjälpa dig på traven.

Signby.me hjälper dig att formulera brev till beslutsfattare. För att de tror på idén att fler engagerade individer ger ett bättre samhälle. Via deras hemsida kan både privatpersoner och intresseorganisationer, via olika mallar, argumentlistor och formuleringsförslag, skapa ett eget brev.

Lägg till eller dra ifrån det du tycker passar och låt sedan din åsikt bli del av en befintlig kampanj eller starta en egen. Du kan också få tillgång till ett stort antal kontaktuppgifter till beslutsfattare i kommuner, landsting och i riksdagen.

www.signby.me/se

078

079

Simris Alg

www.simrisalg.se

Visste du att det går åt stora mängder fisk för att utvinna och producera omega-3 på det ”vanliga” sättet? Många fiskarter är dessutom fulla med gift, vilket försvårar produktionen. Utöver detta är risken för utfiskning av världens hav överhängande och flera av våra fiskarter hotade.

En person som insett detta och också gör något åt saken är Fredrika Gullfot, som 2011 grundade Simris Alg. Företaget har arbetat fram en metod för att odla alger i växthus och har därmed skapat en helt växtbaserad produktion av omega-3.

Algerna odlas i moderna och unika växthus i Hammenhög, med maximalt insläpp av solljus. I anläggningar av glaströr cirkulerar egentillverkat havsvatten som håller algerna i ständig rörelse.

Tack vare fotosyntesen, naturens egen process, binder algerna solenergi och omvandlar koldioxid till biomassa (proteiner, polysackarider, fetter) och syre. Utifrån detta skapas sedan olika omega-3-produkter, helt fria från miljögifter och föroreningar.

000

Självbildarna

Jakob Svärd hade en utmärkt kandidat till en ekonomitjänst på ett av sina företag. Problemet var att hennes svenska uttal inte var tillräckligt bra, vilket försvårade kommunikationen med kunderna.

Jakob ville behålla henne och utbilda henne, för att ge henne möjligheter att växa och utvecklas i sitt språk. Han hittade dock ingen som arbetade med just uttal. Då tog han tog saken i egna händer och startade företaget Självbildarna.

Självbildarna erbjuder uttalsutbildning i svenska, främst för nya svenskar, för att underlätta integration och snabbare få in fler människor i arbetslivet. Självbildarna vill visa att nyanlända skapar lika många möjligheter som det finns problem. Och att människors självförtroende och självkänsla växer när de får chansen att våga prova och lära sig att uttala svenska.

www.sjalvbildarna.se

081

Skjuts- gruppen

www.skjutsgruppen.nu

Skjutsgruppen är en ideell samåkningsrörelse. Rörelsen ser till att du, jag och vi alla tillsammans kan samåka mer.

Skjutsgruppen bildades 2007. Sedan dess har tusentals personer, vänner och vännerns vänner, erbjudit skjuts och rest tillsammans. För att undvika tomma platser i bussar, bilar, båtar, bilar och cyklar. Att dela lika på kostnaderna är en möjlig lösning, att bjuda på skjuts en annan.

Alla kommunikation mellan chaufförer och passagerare sker via rörelsens hemsida och Facebooksida. Det är bara att ansluta sig som medlem, skriva var resan ska starta och vart du vill ta dig, samt om du erbjuder eller söker skjuts. När du hittat någon att samåka med så löser ni tillsammans er enskilda resa.

082

Socialt utfallskontrakt Norrköping

Sveriges första sociala utfallskontrakt (Social Impact Bond) finns i Norrköping och startades 2016. Det är Norrköpings kommun, Leksell Social Ventures, Uppdrag Psykisk Hälsa (överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting) och Health Navigator som tillsammans utvecklat konceptet.

Satsningens primära mål är att förbättra situationen för placerade barn i Norrköpings kommun. Det görs genom att förbättra former för och stöd till placerade barn samt via arbete med att förbättra målgruppens skolresultat. Samtidigt vill man utveckla arbetet med sociala investeringar och pröva en ny modell för samverkan mellan en extern finansiär och det offentliga.

Utgångspunkten för modellutvecklingen är den internationellt testade modellen Social Impact Bonds. Modellen innebär att en finansiär går in med pengar i en satsning, för att man ska nå vissa mål (utfall).

Målen ska motsvara mänskliga och ekonomiska vinster för den som är ansvarig för satsningen.

Efter satsningen utvärderar man vilka mål som har uppnåtts och gör en beräkning av återbetalning till finansiären. ”Betaling för resultat” brukar man även kalla metoden, vilket kan ses som ett sätt att skapa möjligheter för innovation och fler finansiella resurser åt det offentliga.

Förhoppningarna är framförallt att skapa större fokus på insatsers utfall och effekter, samt att metodutvecklingen ska gynnas av att flera parter involveras i processen.

www.uppdragpsykiskhalsa.se/wp-content/uploads/2016/02/Sveriges_forsta_utfallskontrakt.pdf

083

Solvatten

Solvatten är en kombinerad bärbar vattenrenare och ett vattenupphettningssystem. Bakom idén ligger svenska Petra Wadström, vars produkt dagligen underlättar vardagen för ett stort antal familjer i över 20 länder. Idén bygger på kunskapen att solenergi kan användas för att rena förorenat vatten.

Varje Solvattens-enhet består av två stycken behållare om vardera fem liter, som kan öppnas som en bok. De vattenfyllda behållarna placeras sedan i solen, där vattnet värms upp samtidigt som det nås av ultraviolett strålning; en effektiv metod som renar vatten på några timmar.

Tack vare Solvatten ökar närvaron för fler skolbarn, eftersom rent vatten gör att färre sjukdomar sprids. Det innebär också att färre kvinnor och barn behöver samla in ved för att hetta upp vatten, vilket både spar tid och utsätter dem för färre risker.

solvatten.org

www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/svenska-uppfinnare-och-innovatorer/petra-wadstrom-vattenrenaren-solvatten/

084

Sopköket

Varje år slängs ofantliga mängder mat i Sverige. Det påverkar miljön och är en stor kostnad för livsmedelsbranschen. Samtidigt råder stor arbetslöshet bland nyanlända och människor som bor i storstädernas förorter; varav många med stor kunskap om just matlagning och service.

De här insikterna fick Filip Lundin att starta företaget Sopköket 2015. Ett år senare tog verksamheten fart på riktigt och med hjälp av både volontärer och välrenommerade kockar ser de nu till att minska matsvinnet, erbjuda arbetstillfällen och skänka måltider.

Sopköket tillreder helt enkelt skolmat och cateringmat utifrån räddade råvaror och skapar arbete för långtidsarbetslösa och unga. De måltider som blir över skänks till välgörenhet.

www.sopkoket.se

085

Speak UP!

De elever som utsätts för mobbing vågar eller vill inte alltid berätta det för en vuxen. Men nu finns det en digital lösning, förutsatt att skolan har anslutit sig till appen Speak UP!

Grundtanken bakom Speak UP! är att ge elever och skolor ökade möjligheter att förebygga kränkningar och mobbing. I appen kan eleverna enkelt rapportera vad de sett eller upplevt, anonymt eller med namn. Det går även att bifoga bild- eller filmklipp och meddelandet sänds sedan till skolans administratör av systemet.

Fördelarna med att rapportera via en app är bland annat att ingen behöver märka att anmälan görs och att kanalen går direkt till någon som tar frågan vidare.

www.gospeakup.com/se

Språkkraft

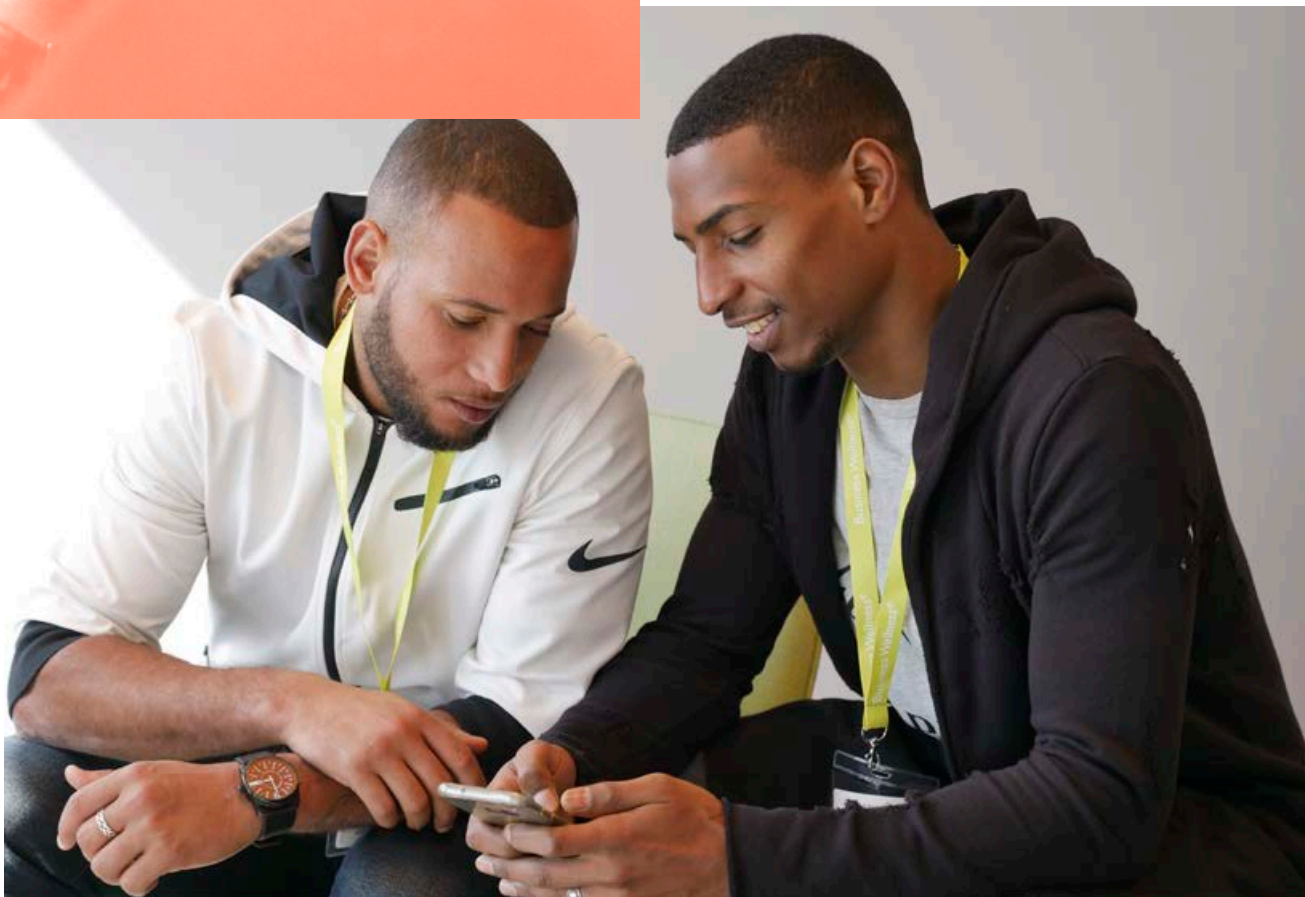
Många invandrare tvingas vänta länge innan de får en plats på SFI, Svenska för invandrare. Under tiden växer avståndet till arbetsmarknaden och risken för isolering ökar.

För att motarbeta detta har den ideella organisationen Språkkraft skapat appar för att uppmuntra till individuell språkinläring.

Språkkraft Läscoach är en app som underlättar läsning av svenska medier, till en början kortare texter och efter hand allt längre. Parallellt med läsningen erbjuder appen språkövningar och möjligheter att slå upp ord på flera olika språk.

Appen SVT Språkplay gör det möjligt att se SVT:s program med interaktiv undertext. Orden blir klickbara och ger språkstöd och övningar till 18 vanliga invandrarspråk.

www.sprakkraft.org

087

Stadsbruk

www.stadsbruk.se

Konceptet stadsbruk vill skapa fler gröna jobb, bättre hälsa och ökad integration i våra städer. De erbjuder också Sveriges första inkubator för urbana odlingsföretag. Med frågan ”Vill du också bli bonde mitt i stan?” vill de locka fler att bli intresserade av att odla i stadsmiljö.

Med bas och ursprung i Malmö, via Botildenberg Rosengård, har idén och satsningen på stadsbruk spridit sig till fler svenska städer. Den inledande satsningen gjordes i samarbete med bland andra SLU Alnarp och Malmö stad, för att skapa kommersiella jordbruk i stadsmiljö. Men också för att få människor att mötas, arbetstillfällena att skapas och tillgången på odlare att öka.

Med tanke på att efterfrågan på ekologisk och närodlat mat är stor, ligger satsningen rätt i tiden. Kan integrationen dessutom öka och fler människor hitta en väg till försörjning är vinsterna många.

088

Svenska med baby

Svenska med baby skapar mötesplatser för barn och föräldrar från olika bostadsområden, med bakgrund i all världens länder. Bakom träffarna ligger en tro på att bryta segregation, bygga broar och träna svenska. Allt med hjälp av samtal, joller och skratt.

Verksamheten startade 2012 av Karin Bruce och Ylva Strander, som då var föräldralediga. I dag är organisationen nationell med verksamhet i ett tjugotal kommuner runt om i Sverige.

Den vanligaste typen av träffar är öppna föräldragrupper för barn under två år och deras föräldrar. Dessutom arrangeras med jämna mellanrum även utflykter, studiebesök, områdesvandringar och tematräffar. I Stockholmsområdet ordnas även familjelördagar, med möjlighet att vidga sina umgängescirklar och träffa föräldrar och barn från fler områden.

www.svenskamedbaby.se

089

Swop Shop

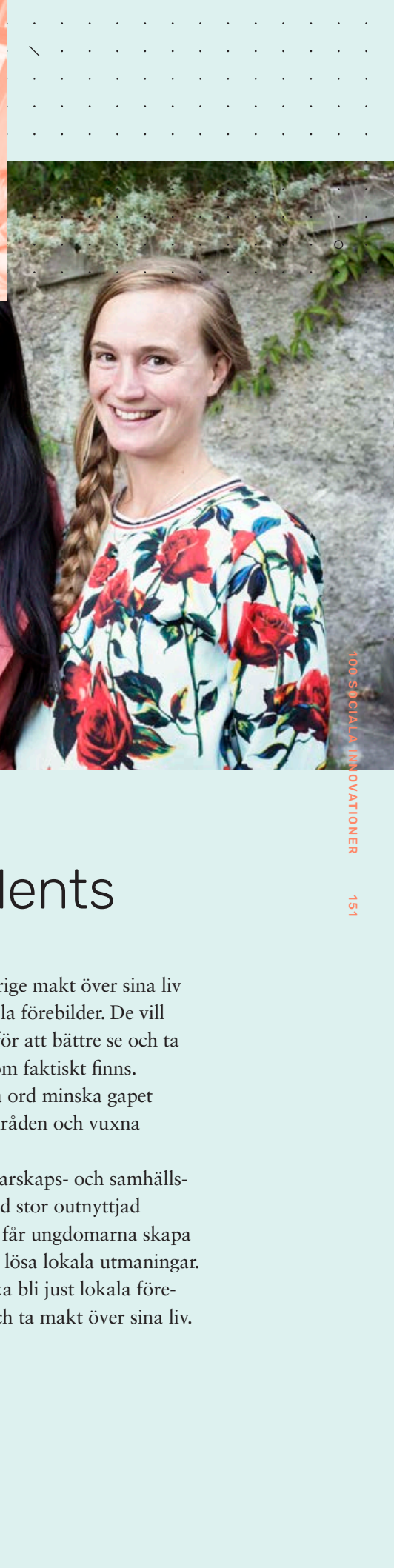
Är du sugen på att förnya din garderob utan att belasta vare sig din ekonomi eller miljön i onödan? Swop Shop är en affär i Malmö som erbjuder dig att på ett enkelt, hållbart och ekonomiskt sätt göra just detta.

Affären startade 2013 och strävar efter att öka hållbar konsumtion i Malmö. Grundaren Jane Olsson vill ge alla människor, oavsett ekonomisk situation, möjligheten att ha kul med mode.

Vill du bli medlem så betalar du en inlämningsavgift när du lämnar in dina kläder. I butiken görs ett urval och plaggen värderas enligt butikens valuta, gröna hjärtan. Därefter kan du börja swoppa, det vill säga handla för dina gröna hjärtan. Vill du inte lämna in kläder så går det lika bra att bara shoppa och betala som i vilken affär som helst.

www.swopshop.se

090

Telge Tillväxt

Telge Tillväxt anställer arbetslösa ungdomar från Södertälje kommun, under max ett år. Anställningen fylls med möjligheter till coachning, studier och inläsning av kurser, för att öka de ungas självkänsla och deras chanser att få ett arbete. Ungdomarna förväntas också aktivt söka andra arbeten eller studier.

Telge Tillväxt är ett samarbete mellan offentlig sektor och ett antal stora företag. Här möts: Södertälje kommun, Telge, Arbetsförmedlingen, Scania, Mekonomen, SPP, Peab och Sodexo. Ambitionen är att tillsammans försöka lösa den lokala ungdomsarbetslösheten.

Sedan starten 2011 har 150–200 ungdomar per år deltagit i satsningen. Av dessa har ungefär två tredjedelar gått vidare till arbete eller studier, vilket innebär mycket stora vinster för samhället i stort och för de berörda personerna.

www.telge.se

091

The good talents

The Good Talents vill ge unga i Sverige makt över sina liv och idéer samt ge dem positiva lokala förebilder. De vill också förse samhället med verktyg för att bättre se och ta tillvara den mångfald av talanger som faktiskt finns.

The Good Talents vill med andra ord minska gapet mellan unga talanger i ytterstadsområden och vuxna möjliggörare på arbetsmarknaden.

För att uppnå detta driver de ledarskaps- och samhälls-entreprenörsprogram i områden med stor outnyttjad potential och hög arbetslöshet. Här får ungdomarna skapa egna projekt- och affärsidéer för att lösa lokala utmaningar. Tanken är att ungdomarna sedan ska bli just lokala förebilder, fortsätta att utveckla idéer och ta makt över sina liv.

www.thegoodtalents.com

092

Trine

Vill du vara med och bidra till att fler människor får tillgång till rena och pålitliga energikällor? Skulle du kunna tänka dig att investera i solkraft för att uppnå just detta? Då kan Trine vara värt att titta på.

Trine är ett svenskt crowd funding-företag som gör det möjligt att vara med och finansiera olika solkraftsprojekt i Afrika. Som investerare väljer du vilket projekt du vill stötta och hur mycket du vill investera, från 25 Euro och uppåt.

Fram tills det utvalda projektet är finansierat fullt ut, sätts dina pengar in på din E-Wallet. När projektet nått önskad finansieringsnivå omvandlas din och övriga investerares pengar till ett lån från Trine till aktuell solkraftspartner.

www.jointrine.com

Tilia

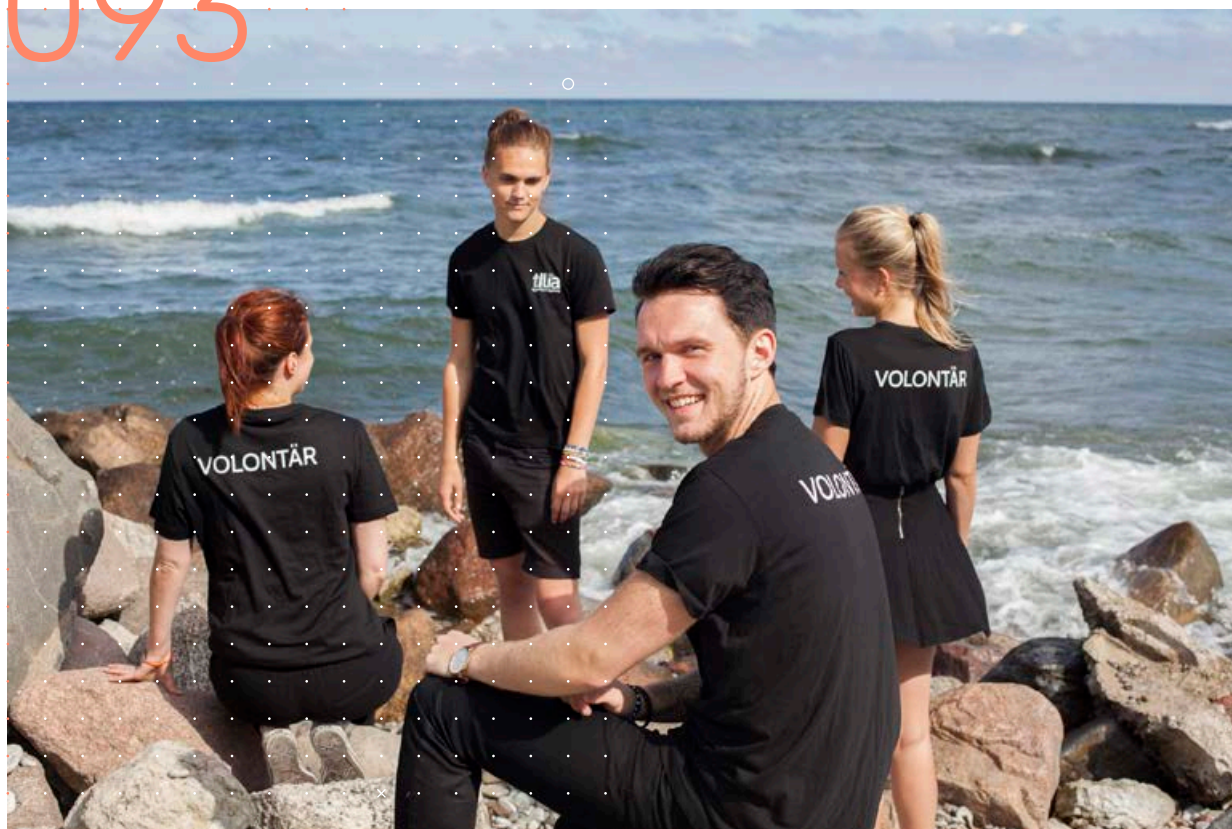
www.foreningentilia.se

Tilia är en ideell organisation där unga människor arbetar med ungas psykiska hälsa och ohälsa; förebyggande, stödjande och opinionsbildande via bland annat chatt, mail och lägerverksamhet. De arbetar inte behandlande, utan ser sig som ett komplement till vården.

Via egen erfarenhet från ätstörningsvård och volontärarbete i andra stödverksamheter insåg grundaren Annesofie Blixt att stöd ofta inte gavs på ungas villkor: Kvällar, helger och lov var vård- och stödverksamheterna stängda. Tjejjourer fanns det många, men det fanns bara en enda killjour.

Tilias verksamhet är därför öppen för alla mellan 12 och 30 år, oavsett könstillhörighet. Och chatten är bemannad årets alla kvällar, vardag som helgdag.

093

094

Underbara ADHD

www.underbaraadhd.se

Underbara ADHD är en organisation och en digital mötesplats för diagnosticerade barn, anhöriga, skola, omsorg, myndigheter och sjukvård, för att dela erfarenheter och utbilda andra och varandra.

Något som löper som en röd tråd genom verksamheten är viljan att öka kunskapen samt minska fördomar och tabun kring adhd. På agendan står utbildning, information, inspiration och opinionsbildning. I utbildningskonceptet ingår bland annat en bok och en teaterföreställning.

Underbara ADHD vill visa att människor som lever med adhd inte är ensamma; att en diagnos kan vara ett sätt att förstå sig själv och därmed bättre förstå sina utmaningar och möjligheter.

Ung Omsorg

När Arvid Morin och Benjamin Kainz tog studenten sommaren 2007 startade de Ung Omsorg. Genom sina kontakter med äldreomsorgen, via mor- och farföräldrar, insåg de att många äldre var ensamma och fick inte regelbundna besök från närstående. Det i kombination med att det kan vara svårt för unga att hitta ett meningsfullt och utvecklande extrajobb lade grunden för deras idé.

Ung Omsorg är några av pionjärerna i Sverige när det gäller social innovation och samhälls-entreprenörskap. De har tagit emot ett stort antal priser för sin nyskapande idé och arbetar i dag tillsammans med flera av Sveriges kommuner och finns på över 100 äldreboenden över hela Sverige.

Idén bygger på att de anställer unga att utföra enklare sysslor hos äldre, det kan vara att bara prata, gå en promenad, läsa eller spela spel. Sådant som den ordinarie personalen på vårdboenden eller anhöriga ofta inte har tid med. En annan drivkraft är att öka intresset hos en yngre generation för att arbeta inom vården och skapa möjligheter för oss att mötas över generationsgränser.

www.ungomsorg.se

095

De har tagit emot ett stort antal priser för sin nyskapande idé och arbetar i dag tillsammans med flera av Sveriges kommuner och finns på över 100 äldreboenden över hela Sverige.

096

Virkesbörsen

Virkesbörsen grundades 2015 och är en digital marknadsplats för att köpa och sälja virke i hela Sverige. En utmaning för Sveriges 330 000 skogsägare är att virkesmarknaden är svårbegriplig och färgas av att det är svårt att veta vilken köpare som är intresserad av ens virke och vad det betalas för virket. Samtidigt kommer den svenska skogen spela en allt viktigare roll när fossila råvaror ska ersättas av förnyelsebara för att vi ska klara klimatkrisen.

Idén med Virkesbörsen är att skogsägare helt gratis ska kunna ta in och jämföra anbud från olika skogsbolag, vilket ger skogsägarna större valfrihet och virkesmarknaden större tillgänglighet. Virkesbörsen vill skapa transparens, effektivitet och göra det lönsamt (och roligt) att bedriva ett aktivt skogsbruk på jämlika villkor. Plattformen, som startade som en prisjämförelsesajt, har bland annat fått stöd från Almi Invest.

www.virkesborsen.se

097

Volontärbyrån

Vill du engagera dig ideellt men är osäker på var, när och hur? Eller leder du en ideell verksamhet som behöver fler volontärer? Då kan Volontärbyrån vara lösningen: en ideell organisation som hjälper människor och ideella organisationer att hitta varandra.

Volontärbyrån driver dels en förmedling av ideella uppdrag, och arbetar även med att utbilda och stödja föreningar i frågor om ideellt engagemang. Amelie Silfverstolpe grundade Volontärbyrån 2002, som organisatoriskt lyder under intresseorganisationen Forum – idéburna organisationer med social inriktning.

Volontärbyråns arbete genomsyras av tanken att engagemang i ideella organisationer ger människor en röst i samhället och därmed en möjlighet att påverka samhällsutvecklingen.

www.volontarbyran.org

Welcome

Welcome är en app som vill få nya svenskar att känna sig välkomna till Sverige genom enkel kontakt med svenskar. Här finns möjlighet att göra ett ”digitalt handslag”, svara på någons korta fråga eller boka in en träff.

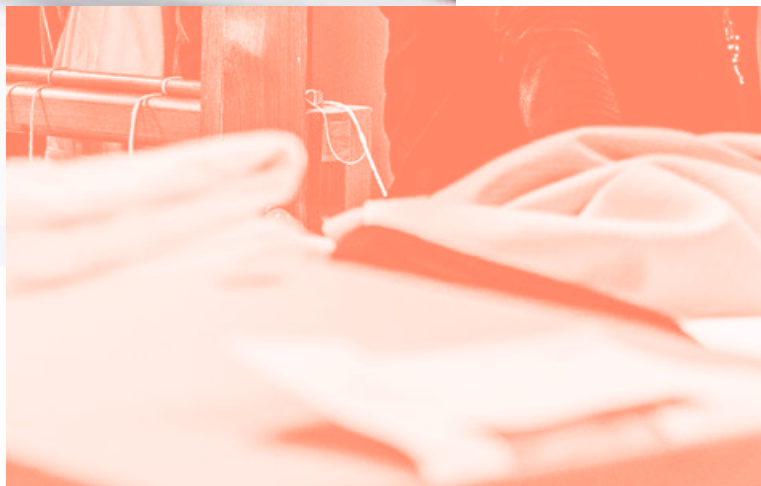
Bakom appen finns Emma och Tobias Rosman. De ville engagera sig ideellt utan att veta riktigt hur. Sökandet ledde till att de använde sina IT-kunskaper för att bygga Welcome.

I appen finns bland annat en chatt med automatisk översättare och en frågespalt där nyanlända kan ställa frågor som svenskar kan svara på. Möjligheten att sända inbjudningar till möten finns också.

Appen drivs med volontärkrafter, med ekonomiskt stöd från ett antal sponsorer.

www.welcomemovement.se

I appen finns bland annat en chatt med automatisk översättare och en frågespalt där nyanlända kan ställa frågor som svenskar kan svara på. Möjligheten att sända inbjudningar till möten finns också.

099

Yalla Trappan

Vi fick ett pris igen! Det är en av rubrikerna på Yallatrappans hemsida. För priser, utmärkelser och lovord haglar över detta sociala företag som har sin bas i Malmö.

Yalla Trappan i Malmö är ett arbetsintegrerade socialt företag och kvinnokooperativ, som drivs som en ideell förening. Deras mål är att skapa arbetstillfällen och ökad ekonomisk självständighet för utlandsfödda kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

Och det gör de med bravur. Omsättningen har ökat med runt 25–30 procent per år, de senaste fem åren. I dag har de över 30 anställda, vilket motsvarar en tredubbling på drygt fem år, samt tar regelbundet emot praktikanter. Utöver sin sy-ateljé har de verksamheter inom: servering, catering, lokalvård och konferens. Medlemmarna i det kvinnliga kooperativet består av utlandsfödda kvinnor, framförallt från stadsdelen Rosengård i Malmö. De flesta av dem har aldrig tidigare varit i kontakt med den svenska arbetsmarknaden. Eventuellt överskott har antingen gått till investeringar eller till att anställa fler.

Yalla Trappan bildades i april 2009 och är ett kooperativt arbetsintegrerade socialt företag. De har gett ut två böcker som beskriver hur deras verksamhet fungerar. De har över 30 anställda som driver sy-ateljé, servering, catering, lokalvård och konferensservice.

Ikeas varuhus i Malmö är först i världen med en egen syateljé, som drivs av Yallatrappan.

www.yallatrappan.se

»Vi har slagit in
en kil för något
avvikande och nytt.
Det har också betytt
blod, svett och tårar,
men med en god
vilja hela tiden.«

Men Yalla Trappan etablerar sig även som ett kunskapscenter. Här ska andra kommuner få möjlighet att lära sig mer om och ta del av Yalla Trappans framgångsrika modell. Satsningen är möjlig tack vare en medfinansiering av Europeiska socialfonden, med 20 miljoner kronor under tre år. Satsningen, Yalla Sofielund, riktar sig till 220 Malmöbor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

– Vi sitter på bred kunskap om hur man lyckas med arbetsintegrering och att skapa sociala företag. Att använda denna modell innebär en spännande möjlighet både för Malmö och för andra, säger Christina Merker-Siesjö, som är ordförande i Yalla Trappan.

För att växa och få snurr på verksamheten har de valt att ha en rad olika samarbetspartners från alla samhällssektorer, där IKEA är en av de största.

– Vårt samarbete startade med att vi fick uppdraget att sy huvuddukar som skulle matcha IKEA-uniformen, för all personal som bär sjal. I dag kan man säga att samarbetet drivs i två spår. Dels på en global nivå, där vi är ett av de sociala företag som IKEA samarbetar med i sitt initiativ där man sätter upp partnerskap med sociala entreprenörer. Dels på en lokal nivå där vi sköter sy-service åt IKEA i Malmö, säger Christina Merker-Siesjö.

Yalla Trappan har också vid några tillfällen ”gästspelat” inne på IKEA-varuhuset i Malmö, där de sålt olika produkter som de tagit fram tillsammans med IKEA:s designers. 2016 blev Yalla Trappan det första externa företaget i världen som fick etablera en syateljé inne på ett av IKEAs varuhus, vilket har blivit en stor succé. IKEA i Sverige vill gärna sprida denna framgångsrika modell och det pågår diskussioner med flera andra varuhus i såväl Sverige som i andra länder.

– För oss på IKEA är det viktigt att poängtera att vårt samarbete med Yalla Trappan inte är någon form av välgörenhet. Vi ser detta som ett långsiktigt partnerskap och en affärsrelation. Yalla Trappan har en uppbyggd och väl fungerande organisation med en stark ledning och en vision som passar oss. De har möjlighet att utveckla sitt företag och sitt samarbete med IKEA, säger Ann-Sofie Gunnarsson, kommunikationschef på IKEA of Sweden.

Att arbeta i olika partnerskap är en av framgångsfaktorerna för Yallatrappan. Och genom partnerskapen pågår det en ständig överföring av nyttig kunskap mellan de olika parterna.

»För oss på IKEA är det viktigt att poängtera att vårt samarbete med Yalla Trappan inte är någon form av välgörenhet. Vi ser detta som ett långsiktigt partnerskap och en affärsrelation.«

– Samarbetet med IKEA för vår del har inneburit att vi har fått mycket publicitet. Vi har slagit in en kil för något avvikande och nytt. Det har också betytt blod, svett och tårar, men med en god vilja hela tiden. Tillsammans har vi övervunnit många problem och bekymmer. Samarbetet har också inneburit att vi har fått tillgång till professionella designers och ett jättestort privat företag. Vi har fått lyfta oss och arbeta mycket med kvalité kring logistik, produktion, paketslagning med mera, säger Christina Merker-Siesjö.

– Vi på IKEA lär oss av att arbeta med ett litet företag; vi får fundera över vad vi själva kan utveckla och förenkla. Samtidigt bidrar vi med tid och kunskap som är värdefull för Yalla Trappan. Det känns också som en stor vinst att kunna producera och erbjuda tjänster i vårt närområde. Samarbetet kring sy-service gör det möjligt för oss att erbjuda lokala anpassningar, vilket kunderna uppskattar. Många uppskattar också samarbetet i sig och våra anställda känner sig motiverade att arbeta med sociala företag, speciellt på nära håll. För oss på IKEA är det viktigt att visa att vi jobbar med integration på olika sätt, säger Ann-Sofie Gunnarsson.

IKEA globalt har bestämt sig för att jobba med sociala företag och hållbarhet och här passar Yalla Trappan väl in. Att också kunna erbjuda närproducerade tjänster och samtidigt bygga upp en lång relation är en annan viktig aspekt för IKEA. Men det finns självklart en del svårigheter.

– Bland hindren för Yalla Trappan kan jag nämna olika syn på kvalitet. För att få detta att fungera har kunskapsöverföring och kommunikation varit väldigt viktig. Förankring och tålmod kan vara andra hinder. Möjligheterna har varit att vi löpande kunnat utöka samarbetet och att vi fått en ökad exponering. Vi hittar hela tiden nya nischer för samarbete. Jag tror också att vi varit en ögonöppnare för andra företag. I bästa fall har fler fått upp ögonen för oss och andra sociala arbetsintegrerade företag, avslutar Christina Merker-Siesjö.

2016 blev Yalla Trappan det första externa företaget i världen som fick etablera en syateljé inne på ett av IKEAs varuhus, vilket har blivit en stor succé.

Jag ♥ ÖppnaDörren

Yrkesdörren

I Sverige förmedlas många jobb via kontakter. För den som är ny i Sverige och saknar ett nätverk kan väntan på ett relevant arbete därför bli lång. Det vill Yrkesdörren råda bot på, för att minska tiden det tar för nya svenskar att etablera sig professionellt.

Yrkesdörren skapar möten mellan etablerade svenskar som kan tänka sig att dela med sig av sitt nätverk och nya svenskar som vill bygga upp ett nätverk i sitt nya hemland. Som etablerad svensk åtar du dig att möta en person (som matchas med dig utifrån yrkeskompetens och geografisk plats) en gång och dela med dig av två kontakter från ditt nätverk.

Yrkesdörren är en del av det nationella initiativet ÖppnaDörren, som vill underlätta för etablerade och nya svenskar att mötas. ÖppnaDörren är ett initiativ från Axfoundation, som grundats av Antonia Ax:son Johnson.

www.yrkesdorren.se

De globala målen

Världens ledare har förbundit sig till FN:s 17 globala mål för att uppnå en mer rättvis och hållbar värld till år 2030. De globala målen fungerar som ett ramverk för arbetet med hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

De 100 sociala innovationerna i den här boken är alla, mer eller mindre, kopplade till olika mål. De mål som vi ser att flertalet av de sociala innovationerna adresserar är mål 3 som handlar om hälsa och välbefinnande, mål 10 som fokuserar på minskad ojämlikhet och mål 12 som handlar om hållbar produktion och konsumtion. Mål 17 som har sin grund i genomförande och partnerskap är också en viktig komponent för utveckling av social innovation.

Här är exempel på hur några av de sociala innovationerna kan kopplas till de globala målen:

1 Ingen fattigdom

Malmökommissionen

2 Ingen hunger

Matmissionen

3 God hälsa och välbefinnande

Maskrosbarn

4 God utbildning för alla

Järvaskolan

5 Jämställdhet

Rättviseförmedlingen

6 Rent vatten och sanitet för alla

Solvatten

7 Hållbar energi för alla

Trine

8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Macken

9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Framtidens ledare, Stena Fastigheter

11 Hållbara städer och samhällen

Odlingsnätverket Seved

14 Hav och marina resurser

FiskOnline

16 Fredliga och inkluderande samhällen

29k

10 Minskad ojämlikhet

Mitt Liv

12 Hållbar konsumtion och produktion

Skjutsgruppen

13 Bekämpa klimatförändringarna

Min Farm

15 Ekosystem och biologisk mångfald

Bee Urban

17 Genomförande och globalt partnerskap

Innovationsplattformar

Fotografi- förteckning

29K

Morgan Ekner

Aldrig ensam

Apelöga

Allwin

Jann Lipka

Angeredsutmaningen

Patrick Gladh

Ari.farm

Ari.farm

Bee Urban

Apelöga

BlueCall

Marcus Rödén

Co-Grow

Co-Grow

Cykling utan ålder

Lina Börjesson

DayCape

Tim Norburn

En bra plats

Patrik Bergenstäv

Ett tak två generationer

Anna Söderberg

Europeiskt teckenspråk- center (ETC)

Mikael Sundberg

Experio Lab

Experio Lab

Familjehemsmöten

Jonas Classon

Feely

Vladimir Kudinov

FiskOnline

FiskOnline

Foodloopz

Elin Aronsen Beis, Foodloopz

Framtidens ledare, Stena Fastigheter

Stena Fastigheter

Fritidsbanken

Fritidsbanken

Förnyelselabbet

Fredrik Olausson

Goda gårdar

Magnus Jänneskog

Gro Play

Fredrik Nilsson

Handiscover

Apelöga

Hej Svenska

Susan Englund, Malin Hoff

Hotelltalangerna

Anette Wästberg

HSB Living Lab

Ciprian Gorga, Felix Gerlach

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Joel Ahlgren

Integrera mera

Agnieszka Zakiewicz

Inter Business Index

Sebastian Sahlén

IScaféeer – Initiativ Samutveckling

Marina Hammer

IT-Guide

Apelöga

Järvaskolan

Järvaskolan

Karma

Teemu Paananen

Kodcentrum

Lisa Söderlund

Kompis Sverige

Apelöga

Kort om Samhället

Alexandra Bergman

Make Equal

Danial Yaqubi

Maskrosbarn

Maskrosbarn

Matmissionen

Apelöga

Missing People

Johan Mård

Mitt Liv

Helena Pataki, Jan Sok

Mobile Stories

Apelöga

Move by bike

Christoffer Lomfors, Johan Wendin

My Dream Now

Johan Larsson

Myrorna

Vega Salomonsson

Odlingsnätverket Seved

Odlingsnätverket Seved

Off2off

Christer Höglund, Off2off

Our Normal

Sven Andersson
PhotoBySven

Pamoja Cleantech

John Furtado

Parlör för nyanlända energiexperter

Kraftringen

Peppy Pals

Jenny Musial

Plantagon

Plantagon/Sweco

Pling Transport

Magdalena Romanov

Qvicket

Lina Sandén, Frida Olsson

Refo

Refo

ResLedaren

Therese Gädda

Retoy

Jasmin Jahja

ReTuna

ReTuna

Rude Food

Alexander Olivera

Rättviseförmedlingen

Apelöga

Röstånga Utvecklings AB

Apelöga

Signby.me

Signby.me

Simris Alg

Johan Strindberg

Självbildarna

Självbildarna

Skjutsgruppen

Skjutsgruppen

Socialt utfallskontrakt Norrköping

Robin Lorentz-Allard

Solvatten

David Wadström

Sopköket

Bianca Brandon-Cox, Sopköket

Speak UP!

Martin Andreasson

Språkkraft

Anders Lundkvist

Stadsbruk

Jens Nordström

Svenska med baby

Anna Sandström

Swop Shop

Lina Arvidsson, Stefan L. Andersson

The good talents

The good talents

Tilia

Linnea Björndahl

Trine

Conrad Witaker

Underbara ADHD

Marcus Erixon

Volontärbyrån

Joel Ahlgren

Yalla Trappan

Apelöga

Yrkesdörren

Anna Hållams

Historiska bilder

s10 Ture Hellström
s13 Jan Dahlander
s13 Bert Olsson
s15 Vojta Klecka
s19 Bilder i Syd

